SLOVENSKI JADRAN

KOPER — 6. SEPTEMBRA 1957 POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI LETO VI. — ŠTEV. 36

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170 Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Žager Marija
Ulica OF 13
Koper

Ali ste se že prepričali,

če ste pravilno vpisani v volilni imenik?

Zadnji rok je 16. september

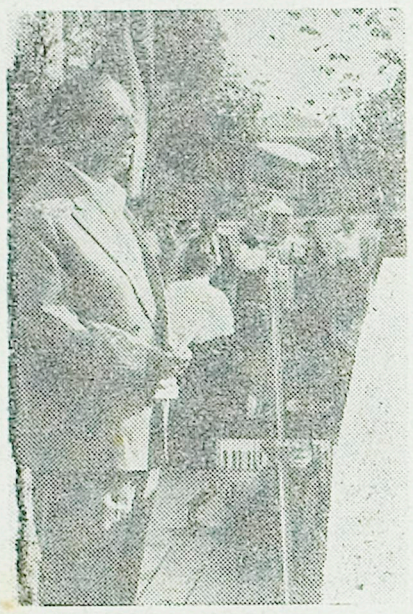

Tovariš Kajtimir pred mikrofonom

USPEL ZAKLJUČEK PRAZNOVANJA OBČINSKEGA PRAZNIKA V SEŽANI

LED JE PREBIT

Minulo nedeljo se je zaključnih prireditev praznovanja prvega občinskega praznika Sežane udeležilo več tisoč ljudi od vsepovsod — Dveletno kmetijsko tekmovanje je bilo zaključeno v nedeljo z velikimi nagradami — Kratek oris dveletnih uspehov našega komunalnega sistema in gospodarskega napredka — Bogat kulturni spored

V nedeljo, dne 1. septembra, je bila Sežana v posebno slovesnem razpoloženju. Bil je to namreč zaključni dan celotedenskega praznovanja prvega občinskega praznika občine Sežana. Sam praznik je, kot smo že pisali, 28. avgust. V nedeljo dopoldne je bil na sežanskem sejmišču uraden zaključek dveletnega kmetijskega tekmovanja s podelitvami visokih denarnih nagrad najbolj pridnim udeležencem tega tekmovanja. Tekmovanje je razpisal še bivši OLO Sežana in je obsegalo dela za napredek vinogradništva in živinoreje — to je, dveh osnovnih kmetijsko gospodarskih vej, ki se jih splača na Krasu razvijati. Tekmovalni pogoji so upoštevali melioracijo travnikov in pašnikov, zasaditev novih in obnovo dosedanjih vinogradov, preureditev in novogradnjo govejih hlevov, gnojniščnih jam, vzrejo plemenske živine itd. S področja sežanske občine se je tega tekmovanja udeležilo 270 kmetijskih proizvajalcev, od katerih jih je 218 ob zaključku tekmovanja izpolnjevalo vse pogoje.

Nagrade so bile znatne, skupaj 3,274.000 dinarjev. Od tega je za dosežene uspehe v živinoreji bilo izplačanih 1,971.000 dinarjev, v vinogradništvu 1,233.000 dinarjev in še 80.000 dinarjev za uspehe v sadjarstvu. Več o tem si oglejte in preberite v reportažnem zapisku na 7. strani.

Popoldansko zborovanje je odprl predsednik ObLO Sežana Alfonz Grmek, ki je pozdravil vse zbrane goste, med katerimi so bili zvezni ljudski poslanec Ivan Regent, član CK ZKS Branko Babič, predsednik OO SZDL Albert Jakopič-Kajtimir, predsednik koprskega OLO Albin Dujc, pisatelj France Bevk, sekretar OO SZDL Koper Ivan Mavsar in drugi. Med njimi so bili tudi gostje iz Trsta: dr. Jože Dekleva, Franc Štoka in drugi.

Zatem je povzel besedo okrajni sekretar ZK tovariš Kajtimir, ki je Sežancem prisrčno čestital k njihovemu prazniku, želeč jim tudi vnaprej veliko uspehov. Govoril je o naših povojnih naporih za gospodarski napredek dežele s posebnim poudarkom na uspehih komunalnega sistema v zadnjih dveh letih, ki so bistveno vplivali na razvoj gospodarstva in splošni dvig življenjskega standarda naših delovnih ljudi. Dodal je, da nedeljski praznik ni samo praznik Sežane, marveč je zaradi njenega posebnega položaja na skrajnem zahodnem robu države tudi praznik Slovenije in vse Jugoslavije.

Po govoru tovariša Kajtimira je sledil pester in izredno bogat ter kvaliteten kulturno zabavni spored, ki je bil zaključen z večerno predstavo Goldoni-Ruplovih »Ribiških zdrah« v uprizoritvi domače dramske skupine DPD Svobode. Podrobnejše zapiske o tem boste našli na notranjih straneh današnje številke.

RB

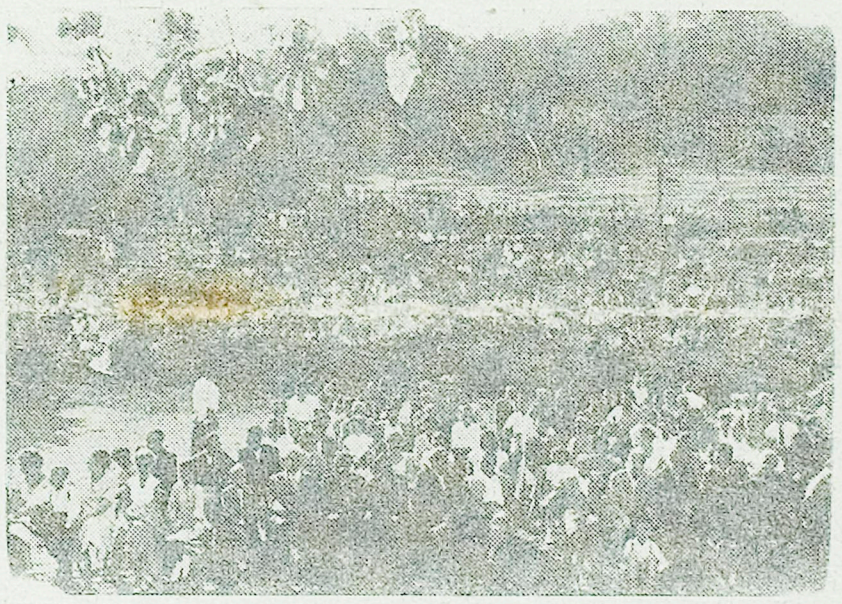

Pisan mozaik iz tisočev udeležencev na nedeljskem praznovanju sežanskega občinskega praznika v bregu nad sejmiščem je bil razstresen prav tja pod bore in leskovo grmovje, ki je vabilo v svojo senco

Konec letošnjih del MDB na Mladinski cesti v Brkinih

V četrtek, dne 29. avgusta, je bila v brkinski vasi Čelje pri Premu poslovilna prireditev prebivalstva in mladincev, ki so delali v zadnji izmeni MDB pri gradnji Mladinske ceste v Brkinih. Slavja, ki se je spremenilo v pravi ljudski praznik, so se razen vaščanov iz Čelj in Prema ter mladih brigadirjev udeležili tudi številni oblastveni in politični delavci koprskega okraja in občin Ilirska Bistrica in Pivka, razen tega pa tudi predstavniki CK LMS.

Tako smo med gosti videli predsednika OLO Koper **Albina Dujca** in predsednika OO SZDL **Alberta Jakopiča-Kajtimira**, predsednika ilirskobistriške in pivške občine **Antona Guštinčiča** in **Milana Zakrajška**, sekretarja obeh občinskih ZKS **Antona Dolgana** in **Jožeta Buha**, predstavnika CK LMS **Beznika**, predsednico OK LMS **Marijo Vogričevo** in številne druge.

Slovesnost okrog zaključka letošnjih mladinskih delovnih akcij je pri skromnem spomeniku ob novi cesti pod vasjo Čelje začel komandant glavnega štaba MDB **Zdravko Troha**, ki je pozdravil vse navzoče in posebej mladincem zaželel srečno vrnitev na svoje domove in uspešen start v šoli. Poudaril je pomen mladinskih delovnih akcij na sploh in posebej v Brkinih, kar so potem dopolnili še drugi govorniki. Mladince je toplo pozdravil in se jim zahvalil za njihov doprinos pri izgradnji te, za Brkine in ves koprski okraj tako pomembne prometne žile, predsednik koprskega okraja **Albin Dujc**. Ugotovil je, da so mladinci s svojim delom prihranili skupnosti najmanj okrog 2,790.000 dinarjev, s čimer so najmanj za polovico znižali gradbene stroške za letos opravljena dela.

Tovariš Dujc je nato v obširnejši analizi ugotavljal pomen ceste za nadaljnji napredek tega področja, za vsestranski razvoj Brkinov, nato pa je orisal še uspehe, ki jih je na vseh področjih življenja dosegel v zadnjih dveh letih koprski okraj. Končno je ugotovil, da bo nova Mladinska cesta veliko darilo skupnosti Brkinom, s čimer bodo skoraj izpolnjene obljube, ki smo jih včasih dajali partizani Brkincem, da bodo po končani vojni dobili cesto, ki jim bo omogočila nadaljnji razvoj in vsestranski napredek.

Nekaj več o slavju in Mladinski cesti pa preberite še na 6. strani današnje številke Slovenskega Jadrana.

rb

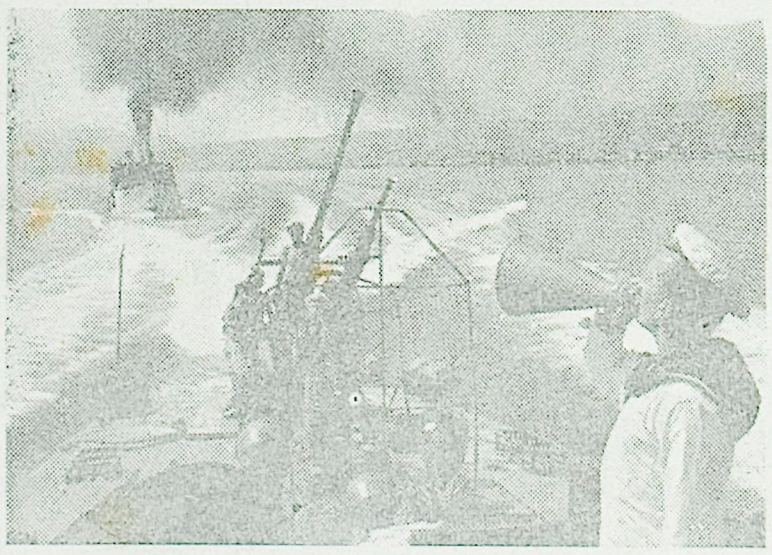

ROJSTNI DAN JVM

Pred 15. leti, 10. septembra 1942, je bila v Podgori s prvimi pomorskimi enotami NOB ustanovljena naša vojna mornarica. Legendarno junaštvo naših pomorščakov je med osvobodilno borbo in v letih po vojni ustvarilo trdne temelje, da danes sodi Jugoslovanska vojna mornarica med najponosnejše čuvarje naših mej.

Pred občnimi zbori Svobod

V preteklih letih so bili občni zbori »Svobod« in prosvetnih društev navadno sredi največjega dela, ko je bila zimska sezona na višku. To je znatno zaviralo kontinuirano in uspešno delo društev, ker so tako novoizvoljeni upravni odbori društev pričeli uspešno delovati šele proti koncu sezone. Zato so na zadnji seji okrajnega Sveta Svobod in PD, ki so ji prisostvovali tudi predsedniki vseh občinskih Svetov sklenili, naj bodo letos občni zbori že v času od 10. septembra do 15. oktobra. Okrajno skupščino pa bodo sklicali 14. novembra. Prisostvovalo bi ji okrog 170 delegatov, zastopnikov 34 prosvetnih društev v koprskem okraju. V številčnejših društvih bodo izvolili po enega delegata na vsakih 40 članov, vendar bo tudi sleherno manjše društvo zastopano s svojim delegatom. Okrajna skupščina naj bi nakazala bodočo ljudsko-prosvetno kulturno politiko v koprskem okraju ter med drugim sprejela tudi sklep o dvoletnem delovnem obdobju bodočih upravnih odborov prosvetnih društev. Enoletno obdobje je namreč pokazalo znatne slabosti spričo prenagle in prečeste menjave vodilnih kadrov v društvih.

Predlagali so tudi ustanovitev posebnega kulturno-prosvetnega in fizkulturnega okrajnega sklada, za katerega bi podjetja obvezno prispevala določen odstotek v breme svojih materialnih stroškov. Na ta način bi zbrali letno okrog 50 milijonov dinarjev, kar bi omogočilo nujne adaptacije kulturnih dvoran in drugih primernih prostorov za ljudsko-prosvetno in telesno-vzgojno dejavnost.

Da pa bi bila okrajna skupščina čim plodnejša, naj bi vsa društva na svojih občnih zborih temeljito analizirala delo v preteklem letu, izvolila v nove upravne odbore najzavednejši kader, ter sestavila konkreten program dela za leto dni naprej. Na osnovi teh poročil pa bi Okrajni Svet »Svobod« in PD že do konca letošnjega leta izdal posebno tiskano »Kroniko« ljudsko-prosvetnega življenja v okraju, ki bi jo odslej izdajal redno vsako leto, kot dragocen dokument in pripomoček za nadaljnje delo. Na seji so se podrobno dogovorili tudi o veliki festivalski reviji, ki naj bi bila maja prihodnjega leta.

ZDAJ JE ČAS, DA IZBEREMO ZA KANDIDATE V LJUDSKE ODBORE

najboljše ljudi

Organizacije Socialistične zveze po našem okraju so pričele z živahnimi pripravami na letošnje volitve občinskih in okrajnega ljudskega odbora, ki bodo prevzeli na svoja ramena odgovornost našega komunalnega upravljanja za nadaljnja 4 leta. Po sestankih političnih aktivov po vseh naših devetih občinah se bodo sedaj vrstili sestanki osnovnih organizacij SZDL, nato pa tudi zbori volivcev.

Ko bodo člani SZDL na svojih množičnih sestankih kot po navadi kritično tehtali tudi delo dosedanjih občinskih ljudskih odborov, ko bodo ocenjevali delo posameznih odbornikov v njih in ko bodo razpravljali o naši splošni razvojni smeri, o izpolnjevanju družbenega plana, bo prav, če bodo prihajale ob teh priložnostih do polnega izraza zlasti vse pozitivne težnje naše ljudske oblasti po izboljšanju življenjske ravni našemu delovnemu človeku. Prav je, da bomo na teh sestankih odkrito tudi govorili o napakah in pomanjkljivostih, hkrati pa moramo iskati poti, kako bomo že v najkrajšem času te napake odpravili. Krivični pa bi bili člani SZDL in volivci, če bi razpravljali samo o napakah, pri čemer pa ne bi pregledali tudi prevladujočih uspehov naše komunalne ureditve v zadnjih dveh letih. Samo če bomo istočasno s kritičnimi ocenami dosedanjega dela pravilno dokazovali tudi dosežene uspehe, samo tako bo pregled o delu dosedanjih ljudskih odborov pravičen.

V zvezi s temi razpravami in v okviru pomembnosti nalog bodočih ljudskih odborov in vsakega posameznega njihovega člana pa bomo na teh sestankih tudi že izbirali kandidate za odbornike. Jasno je, da bo lahko uspešno

(Nadaljevanje na 2. strani)

V odbore najboljše ljudi

(Nadaljevanje s 1. strani)

deloval kot odbornik v ljudskem odboru samo tisti, ki je bil že doslej najtesneje povezan z našim družbenim življenjem, to se pravi, aktiven v organih ljudske oblasti, družbenega upravljanja, delavskega samoupravljanja, zadružnega gospodarstva, družbenih organizacij itd. Pri izbiri kandidatov pri nas ne veljajo merila, kakršna veljajo v buržoaznem družbenem redu, temveč gre za to, da za kandidate poiščemo tiste naše najboljše ljudi, o katerih upravičeno upamo, da bodo tudi v bodoče najodločnejši borci za izgradnjo socializma. To pa so vsekakor tisti tovariši, ki uživajo zaupanje širokih ljudskih množič.

Torej ne bomo ocenjevali naših kandidatov po tem, ali so formalni pripadniki te ali one organizacije, temveč samo po tem, kaj so že in kaj še lahko doprinesejo v nadaljnji borbi za utrjevanje socialističnih odnosov, v nadaljnji borbi za dvig življenjske ravni našemu delovnemu človeku. Tudi ne bi bilo prav, če bi bila izbira kandidatov prepuščena zgolj ozkemu krogu ljudi, kajti dosedanja praksa naše socialistične demokracije je jasno pokazala, kako je samo na najširših sestankih, ob sodelovanju čim večjega števila ljudi mogoče znova in znova odkrivati vrsto novih, požrtvovalnih in sposobnih graditeljev socializma v naši deželi. Ko so namreč prav v dobi dvoletnega komunalnega sistema odpadli nekateri zastareli predsodki, se je ob formiranju in poznejšem uspešnem delovanju ljudskih odborov, svetov, komisij, krajevnih odborov, delavskih svetov, zadružnih upravnih odborov itd. pokazalo, kako neizčrpne so bile kadrovske rezerve med našimi preprostimi, bistrimi in požrtvovalnimi ljudmi, ki so v tej dobi tako številčno in kakovostno povečali krog soupravljavcev vsega našega javnega življenja.

Če bomo tedaj tudi ob tej priložnosti, ko gre za štiriletno izvolitev nosilcev naše ljudske oblasti, postavljali kandidate na tak način, se bo brez dvoma tu in tam zgodilo, da bodo naši delovni ljudje že v samem kandidacijskem postopku našli poleg že do sedaj preizkušenih tudi takšne nove ljudi, ki bodo uživali zaupanje vseh volivcev ali vsaj ogromne večine. V takšnih primerih, ko se bo na posameznih predvolilnih sestankih SZDL in zborih volivcev pojavila glede na posamezne kandidate občа enodušnost, seveda ne bo potreba, da bi izbranemu kandidatu kakor po pravilu izbirali še enega ali več sokandidatov. Zaradi tega seveda nikomur ne more priti na misel, da bi takšna občа enodušnost ob postavljanju enega samega kandidata pomenila nekaj, kar ni demokratično.

Na sestankih, kjer pa takšnega enotnega občega stališča ne bo, tam bo seveda edinole prav, če naši delovni ljudje postavijo več kandidatov in da na volitvah nato izvolijo tistega, ki bo dobil več glasov.

Ko bomo izbirali posamezne kandidate, moramo vedeti, da je število odbornikov posameznega ljudskega odbora razmeroma majhno, je pa temu nasproti v občini dokajšnje število takšnih ljudi, ki bi jih mirno lahko kandidirali na odborniška mesta. Zato bo priporočljivo, če na predvolilnih sestankih vzporedno z razpravami za kandidature v ljudske odbore tudi že predvidimo vse tiste tovariše in tovarišice, za katere se bomo zedinili, da naj po izvršenih volitvah zasedejo razmeroma veliko število prav tako odgovornih mest predsednikov in članov raznih svetov in komisij pri ljudskih odborih. Pri postavljanju kandidatov naj nas nadalje vodi misel, da mora biti bodoči ljudski odbor pristen odraz svojega območja, to se pravi, naj bodo v njem zastopane tudi žene, mladina, gospodarstveniki, prosvetni delavci, kmetje, zadružniki itd., seveda pa mora biti v vsakem ljudskem odboru ustrezno zastopan zlasti najnaprednejši del naše socialistične družbe, to so naši neposredni proizvajalci.

Kakor rečeno, gre pri bližnjih volitvah ljudskih odborov za izredno pomemben akt izvolitve novih upravljavcev naših komun, pred katerimi so velike, pomembne in sila odgovorne naloge. Zaradi tega ne smemo morda podcenjevati predvolilnih sestankov in zborov volivcev; ne smemo se zadovoljiti s tem, da bi se teh sestankov udeležil le po en predstavnik posamezne družbe, temveč moramo težiti k temu, da bodo vsa predvolilna zborovanja kar se da številno obiskana, da bo že pri izbiri kandidatov sodelovala ogromna večina tistih, ki imajo volilno pravico, kajti le na ta način bomo imeli jamstvo, da bo resnična ljudska volja postavila naše najboljše ljudi v naše bodoče ljudske odbore.

S. P — S. Š.

Razorožitev v slepi ulici

Nekateri politični opazovalci menijo, da so razorožitveni razgovori v Londonu zašli v slepo ulico in da ni zdaj nobene možnosti več, da bi se sporazumeli pred začetkom zasedanja Glavne skupščine OZN. To pa pomeni, da tudi od zasedanja Glavne skupščine ne moremo dosti pričakovati, kajti prav razorožitveni pododbor bi moral skupščini postreči vsaj z nekaterimi konkretnimi rezultati, ki bi služili za nadaljnjo razpravo.

Pesimistično razpoloženje je tokrat precej upravičeno. Zahod in Vzhod sta namreč pokazala prav malo volje za popuščanje in veliko vztrajnost, kadar je šlo za dokaze o popolni upravičenosti prvih ali drugih predlogov. Res sta sicer najprej Sovjetska zveza nato pa tudi ZDA odstopili od svojih prvih predlogov, toda šlo je le za manjše, nebistvene korekture. Zdaj pa je nastopila doba, ko čakajo drug drugega, kdo bo napravil prvi korak.

Štirimesečno delo razorožitvenega podobora pa nam je kljub današnjemu položaju prineslo marsikaj koristnega. Predvsem nam je prineslo bogato izkušnjo, da so razgovori zmeraj zašli v slepo ulico takrat, kadar so hoteli vso stvar rešiti naenkrat z idealnim načrtom. Najbližji rešitvi pa so bili takrat, kadar so govorili o manjšem, konkretnem sporazumu. Tega ne bi smeli pozabiti in ta izkušnja bi morala biti tudi napotilo za prihodnje delo. Predsednik indijske vlade Nehru je v zvezi s tem popolnoma pravilno dejal: »Delni sporazum je vreden več, kakor noben sporazum. Pozabiti pa tudi ne smemo, da je delni sporazum korak na poti k popolnemu sporazumu.«

Sprehod po svetu

PRED PRIJATELJSKIM OBISKOM IZ POLJSKE

Še ta mesec bo prispela na uradni obisk v Jugoslavijo poljska partijska in vladna delegacija. Ta obisk bo velikega pomena za nadaljnje sodelovanje med Zvezo komunistov Jugoslavije in poljsko Združeno delavsko partijo ter sploh za poglobitev medsebojnih odnosov na gospodarskem, kulturnem in vseh drugih področjih. Poljsko delegacijo bosta vodila prvi sekretar poljske partije Gomulka in predsednik vlade Cyrankiewicz.

MADŽARSKA NASPROTUJE, DA BI O NJEJ RAZPRAVLJALI V OZN

Madžarska ljudska skupščina je izglasovala resolucijo, v kateri protestira, da bi tako imenovano madžarsko vprašanje vključili v dnevni red bližnjega zasedanja Glavne skupščine OZN. V resoluciji je rečeno, da je odbor petih sestavil netočno poročilo o oktobrskih dogodkih in da bi vsaka nadaljnja razprava o Madžarski pomenila vmešavanje v njene notranje zadeve. Ob koncu zahteva resolucija od madžarske delegacije v Medparlamentarni uniji, naj obvesti vse vladne delegacije o vsebini te resolucije. Madžarska pričakuje, da bodo vsebino resolucije upoštevali in odstranili »madžarsko vprašanje« z dnevnega reda.

NA POLJSKEM PROSLAVLJAJO MESEC VARŠAVE

Na Poljskem so te dni številna javna zborovanja in manifestacije v spomin na tragične dogodke v septembru 1939, ko je nemška vojska napadla Poljsko. V okviru teh proslav, ki jih imenujejo »mesec Varšave«, je govoril na velikem zborovanju v Varšavi tudi predsednik poljske vlade Cyrankiewicz. Med drugim je dejal, da je Poljska odločno za prepoved atomskega orožja in za opustitev poskusnih eksplozij. Precej časa se je zadržal na nemškem vprašanju. Med drugim je dejal, da se militarizem v Nemčiji ne bi pojavil, če ga ne bi podpirali od zunaj. Po njegovem mnenju bi bilo treba čimprej ustvariti sistem kolektivne varnosti v Evropi, kar bi zagotovilo združitev Nemčije kot miroljubne države.

SELWYN LLOYD V BEOGRADU

V sredo je prispel v Beograd na povabilo jugoslovanske vlade britanski zunanji minister Selwyn Lloyd. Med štiridnevnim obiskom se bo razgovarjal z našimi voditelji o odnosih med obema državama in o najvažnejših mednarodnih vprašanjih. Sprejel ga bo tudi predsednik Tito.

V Beogradu poudarjajo, da bo ta obisk prispeval k boljšemu razumevanju in sodelovanju med obema državama.

POGLOBITEV GOSPODARSKEGA SODELOVANJA Z VIETNAMOM

Jugoslovanska delegacija pod vodstvom Svetozarja Vukmanovića se je pretekle dni mudila v demokratični republiki Vietnamu, kjer je imela vrsto razgovorov z vietnamskimi državniki. Po zaključku razgovorov so objavili skupno poročilo, v katerem so znova poudarili prijateljstvo med obema deželama. Sklenili so, da se bo medsebojno sodelovanje še povečalo na vseh področjih, zlasti pa na gospodarskem.

Dirigirani izstrelki in zadovoljni dirigent

NOVICE s Tržaškega

Naš dopisnik poroča:

Po več mesecih trde borbe tržaških kovinarjev, oziroma delavcev v obratih CRDA, tržaškem arzenalu in ladjedelnici Sv. Justa, so delodajalci končno pristali na pogajanja glede delavskih zahtev po zboljšanju delovnih pogojev in mezd. V ponedeljek so se namreč prvič sestali na Uradu za delo predstavniki omenjenih podjetij, Urada za delo in sindikalni zastopniki, ki so obrazložili zahteve delavcev. Na prvem sestanku so bila pojasnjena stališča sindikatov in delodajalcev, do razgovora o konkretnih vprašanjih pa ni prišlo, ker je zastopnik delodajalcev ponovno poudaril, da sploh ne mara slišati o delavskih zahtevah. Kljub temu pa je predstavnik urada za delo izjavil, da bo v kratkem ponovno sklical na sestanek obe stranki, da se bodo začeli pogajati glede zahtev, ki so jih v imenu delavcev predložili sindikalni zastopniki že pred več meseci.

*

Pretekli teden se je na tržaškem prizivnem sodišču končal proces proti skupini Miljčanov, ki so bili obtoženi trojnega umora leta 1946 v Šentjernejski dolini. Sodišče je vse obtožence oprostilo omenjene obtožbe zaradi pomanjkanja dokazov.

Kakor smo že poročali, so obtoženci na razpravi, ki se je začela že 15. julija, izjavili, da so jih pri zaslišavanjih na policiji mučili, da bi priznali krivdo. Sodišče ni moglo dobiti nobenega dokaza, ki bi podprl izsiljena priznanja in potrdil krivdo obtožencev. Priznanj na policiji pa ni moglo upoštevati. Na procesu je tudi klavrno propadala težnja določenih krogov, ki so hoteli prikazati umor v Šentjernejski dolini v politični luči, da bi spravili v slabo luč napredno politično gibanje in nekatere njihove predstavnike.

*

Občinska kriza je ta teden dosegla svoj višek. Na svoji izredni seji v torek zvečer je namreč občinski svet sprejel ostavko župana in občinskega odbora.

Kakor smo že poročali, je kriza nastala, ker je občinski svet z večino glasov odbil občinski proračun za letošnje leto, ki ga je predložil enobarvni klerikalni odbor.

Tržaška občina je torej sedaj brez redne uprave, brez župana in brez proračuna, čeprav smo že v septembru. Na torkovi seji so predstavniki raznih skupin in političnih strank dali izjave in seveda potrdili svoja stališča: levi na levo, desni na desno itd. Demokristjani so si do zadnjega prizadevali, da bi občinski svet izrazil zaupanje njihovemu odboru in da bi Bartoli še naprej ostal za župana, toda ni jim uspelo.

Kaj bo zdaj? Da bi občinski svet izvolil nov odbor in novega župana je skoraj izključno in nemogoče. Verjetno bo imenovan komisar, čemur bodo sledile nove upravne volitve.

*

Na strelišču v Bazovici, kjer so 6. septembra 1930 fašistične svinčenke pobile Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča, bo v nedeljo, 8. t. m. ob 15. uri svečana proslava v počastitev padlih junakov.

*

SNG v Trstu priredi v soboto, 7. t. m. ob 20.30 uri na prostem na stadionu »I. maj« »Primorske zdrahe« v proslavo 250-letnice rojstva Carla Goldonija.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Sirija in spremembe v arabskih deželah

Politična preorientacija Saudske Arabije, notranji pretresi v Libanonu, nedavni dogodki v Jordanu in sedanja gonja zahoda proti Siriji, so potrdili predvidenja, da bo Aisenhowerjeva doktrina o ameriški politiki na Srednjem vzhodu izzvala ne samo zaostritev ameriško-sovjetskega antagonizma, pač pa tudi, da bo povzročila nove nemire v arabskih deželah.

Dodogki v Siriji, okrog katerih se odvija gonja enega dela svetovnega tiska, niso predstavljali nobenega presenečenja. Lahko rečemo, da so še bolj osvetlili nekatere momente, ki prihajajo na dan na Bližnjem in Srednjem vzhodu, to je na področju, ki je najbolj značilno zaradi svojega negotovega političnega položaja.

Očitna je podobnost sirijskih dogodkov, seveda v obratnem smislu besede, če imamo pred seboj posledice, ki naj bi nastale, z nedavnimi dogodki v Jordanu, kjer je bil državni udar proti legalni vladi z namenom, da bi se spremenila zunanja politika, ki jo je ta dežela doslej vodila v skupnosti z Egiptom in Sirijo. S tem, da so v Siriji pravočasno odkrili zaroto, inspirirano v inozemstvu, so marsikaj zavrli. Z drugimi besedami, v tej deželi so že takoj v začetku odklonili to, kar se je v Jordanu zgodilo.

Vzroke zarot ni težko razkrinkati. Sirijska vlada namreč ni sprejela ameriške koncepcije o »nevarnosti«, ki jo za arabske dežele predstavlja njihovo sodelovanje s Sovjetsko zvezo. Zaradi tega je tako kot v Jordanu pred vzpostavitvijo diplomatskih odnosov s SZ tudi Sirija imela v načrtu, da izvede določene spremembe v političnem vodstvu in da prepreči sovjetski vdor na področje Bližnjega vzhoda. Do zarote v Siriji je prišlo med sirijsko-sovjetskimi razgovori in kaže, da so zarotniki hoteli stopiti v akcijo takoj po podpisu obsežnega gospodarskega sporazuma med obema deželama.

V jordanskem državnem udaru in v sirski zaroti so sodelovali oficirji. Ta okolnost je razvidna, če predpostavljamo, da je v skoraj vseh arabskih deželah vojska poglavitni politični činitelj v razvoju notranjih zadev in v splošnem razvoju teh dežel.

Zunanji vplivi so uspeli, da so našli nekaj svojih pristašev v vojaštvu arabskih dežel, predvsem takih, ki so bili zaradi tega ali onega vzroka nezadovoljni s sedanjim položajem. Posebno v Siriji pa se je ugotovilo, da je vrsta nezadovoljnih vojaških osebnosti zelo maloštevilna in da ne more resneje ogrožati enotnosti in neodvisnosti svojega ljudstva. Zaradi tega so politična mišljenja novih sirijskih komandantov, posebno pa njegovega generalnega štaba, ki je bil imenovan po odstranitvi tistih oseb iz sirijske vojske, katere so smatrali, da so pod vplivom zarotnikov, usmerjena nekoliko bolj levičarsko. Zahodni tisk je ugotovil v tem »nevarnost« prodora mednarodnega komunizma«. Dogodki v Siriji so bili objasnjeni kot sovjetski poskus za vzpostavitev vpliva v tej deželi preko levičarsko usmerjenih oficirjev.

Značilno je to, da je prav ta zahodni tisk redko zabeležil ali pa skoraj prezrl vzroke in motive teh sprememb, to je, ni razglabljal o tem, da je do teh sprememb prišlo šele po odkritju zarote, katere cilj je bil, da se spremeni dosedanji kurz sirijske zunanjepolitične pozitivne nevtralnosti.

Rabuka okrog Sirije ter nategovanje raznih paktov, doktrin in drugih sredstev proti tej deželi, ogroža ne samo njeno neodvisnost, pač pa tudi lahko vsak čas izbruhne nevarnost, da bi neodvisnost ogrožala tudi druge dežele.

Skrajen anahronizem je, da se težnja po neodvisnosti prevpije s »podrejevanjem komunističnemu vplivu«. Nasprotno vsakemu narodu, da ne sme živeti tako, kakor to sam želi, je ne samo v protislovju z interesi miru in mednarodnega sodelovanja, pač pa je tudi v protislovju s principi načel svetovne organizacije, kateri so sveti vsem članicam Združenih narodov. Če je Sirija v nevarnosti, oziroma da je v nevarnosti njena neodvisnost in njen svobodni notranji razvoj, potem je to samo posledica rovarjenja tistih, ki se pod izgovorom zaščite sirijskih interesov vmešavajo v notranje probleme te dežele in priporočajo, da naj bi Sirija stopila na tisto pot, ki najbolj ustreza interesom določenih krogov.

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Stane Škrabar — Odgovorni urednik Rastko Bradaškja — Za tisk odgovarja Franc Zdešar

PREDVIDENE MOŽNOSTI DALEČ POD POTREBAMI NAŠE OBALNE PLOVBE

Kaj lahko dobimo od „Jadrolinije“

Črna gora, Dubrovnik in Split že postavljajo zahteve po ladjah. — Kaj naj bi dobili ob decentralizaciji obalnega potniškega ladjevja.

Podjetje »Jadranska linijska plovidba« iz Reke je pred decentralizacijo. Kako bo ta decentralizacija izvedena, še ni jasno. Trenutno obstajajo različna ugibanja in mnenja in tudi bolj ali manj konkretnih predlogov ni malo. Vzpostavitev redne obalne potniške plovbe pri nas pa je v marsičem odvisna prav od te decentralizacije. Zato je za nas bistvenega pomena, kako bo decentralizacija »Jadrolinije« izvedena in kakšne ladje bomo pri tej delitvi dobili, oziroma, koliko bo teh ladij.

Linijska obalna plovba pri nas bo imela specifične naloge, zato ne bo vseeno, kakšne bodo njene ladje. Pravilo, da se darovanemu konju ne sme gledati v zobe, v tem primeru ne bi smelo veljati. Potrebna bo zelo skrbna in kritična izbira, če bomo hoteli, da bo obalna plovba kos nalogi, ki bo na našem področju še posebej pomembna in delikatna. Nastane vprašanje, kakšne plovne enote so primerne za naše potrebe? Ne glede na decentralizacijo, bi naša obalna plovba potrebovala naslednje ladje:

1. Za relacijo Portorož — Piran — Izola — Koper — Ankaran — Trst — Sesljan: 3 do 4 udobne potniške ladje večjega tipa »morski tramvaj«, dolge 35 do 42 m, 16 do 17 milj ekonomske hitrosti, okrog 3 m ugreza, nizko nadpalubje, zaščiteno pred burjo, prostrane zaprte in odprte prostore za potnike, čim več udobnih sedežev, minimalno število posadke; takšne ladje so sposobne vzdrževati promet na navedeni relaciji po večkrat na dan (po potrebi). Zmogljivost: 400 do 500 potnikov.

2. Za relacijo (Trst) Koper — Piran — Umag — Poreč — Rovinj — Pulj (Reka): 2 potniško-tovorni ladji po 500 do 600 BRT in 15 miljami hitrosti; te ladje naj bi imele udobne prostore za potnike (restavracijo, bar-verando z lepim razgledom v smeri vožnje), toda brez postelj, in okrog 100 ton prostora za tovor. S takšnimi ladjami bi lahko vzdrževali dnevno redno progo do Pulja in vsak drugi dan do Reke.

3. Za relacijo (Benetke — Trst) Koper — Pulj — M. Lošinj — Zadar — Split — Dubrovnik — Kotor (Pirej) in za turistična križarjenja po Jadranu in Sredozemlju:

Tri do štiri luksuzne potniške ladje po 2.500 do 3.000 BRT, z 200 do 250 postelj za potnike, kopalnim bazenom, garderobo, garažo za avtomobile in drugimi potrebnimi napravami za udobno vožnjo z nad 20 milj hitrosti. Takšne ladje bi bile primerne za brzo progo Koper — Kotor (zunanja relacija) in za turistična križarjenja z izhodiščem iz Tržaškega zaliva in Benetk.

4. Za turistično-tovorno progo na relaciji (Trst) — Koper —Split — Pirej:

Dve potniško-tovorni ladji s 120 do 150 posteljami za potnike in nosilnostjo do 1500 ton tovora; tudi te enote bi morale biti najmoderneje opremljene in hitre (17 do 18 milj) za redno tedensko obratovanje.

To so v grobih potezah dejanske potrebe oziroma naloge obalne plovbe pri nas. Toda to še niso potrebe bodočnosti: če bi bili imeli takšno brodovje v začetku leta 1957, bi koristi nedvomno že čutili v znatni meri. Razumljivo pa je, da takšnih ladij pri delitvi »Jadrolinije« ne bomo mogli dobiti, zato si oglejmo stvarne možnosti:

a) Za relacijo pod 1. trenutno sploh nimamo primernih ladij. Najbliže tem zahtevam so M/L tipa »Ivan Cankar«, toda nekoliko prevelike in za vzdrževanje drage, grajene so bile konkretno za progo Reka — Opatija — Lovran: za vožnjo v burji imajo previsoko nadpalubje in majhen ugrez; imajo pa znatno hitrost in 300 udobnih potniških mest, 4 lepe salone in prostrane odprte palube za potnike.

b) za relacijo pod 2. bi bila primerna parnika tipa »Kotor« — »Šipan«; ti dve enoti sta potniško-tovorni in bi po izvedbi manjših rekonstrukcij odgovarjali zahtevam te proge vsaj v začetnem obratovanju;

c) za relacijo ad 3. bi trenutno odgovarjala M/L »Maribor« (44 postelj za potnike) in parnik »Proletarka« (142 postelj za potnike);

č) za relacijo ad 4. parnik »Dalmacija« (90 postelj za potnike).

Te zahteve, gledane s stališča naših potreb niso velike, gledane s stališča decentralizacije, pa niso majhne. Vendar pri tem ne smemo biti sentimentalni. Črna gora je že ustanovila posebno podjetje za obalno potniško plovbo »Brodarstvo« in postavlja velike zahteve, med drugim tudi eno tipa »Jugoslavija« (2.564 BRT); Dubrovnik zahteva 17 potniških ladij, Split zahteva med drugim tudi vse longitudinalne proge; »Jadrolinija« pa pričakuje nasproten razvoj decentralizacije: obdržala naj bi vse boljše in večje ladje in vse pomembnejše proge, vse nerentabilno in staro pa naj bi prevzele komune. Navedene zahteve in pričakovanja so povsem opravičljiva, razumljiva, logična in realna...

V tem položaju ne bi bilo pretirano postaviti gornje zahteve, saj so glede na politična, ekonomska in zemljepisna dejstva v resnici in objektivno vzeto — skromna! Spisek ladij, katere bi nujno morali zahtevati, naj bi bil naslednji:

1. za relacijo Portorož — Koper — Trst: M/L »Ivan Cankar« (425 BRT), S/S »Vida« (okrog 250 BRT), S/S »Lovran« ali »Cavtat«;

2. za relacijo (Trst) — Koper — Pulj (Reka): S/S »Kotor« (475 BRT), S/S »Šipan« (340 BRT);

3. za relacijo (Benetke) — Koper — Split — Kotor: M/L »Maribor« (574 BRT), S/S »Proletarka« (1322 BRT);

4. za turistično-tovorno progo: S/S »Dalmacija« (870 BRT).

Skupaj 8 ladij s približno 3.500 BRT. Nihče ne more trditi, da je to mnogo. Nasprotno. Malo je, tudi v primeri z zahtevami drugih mest. Za našo linijsko obalno potniško plovbo pa bi tudi to skromno ladjevje bila solidna podlaga za njen uspešen začetek in ugoden razvoj. V. M.

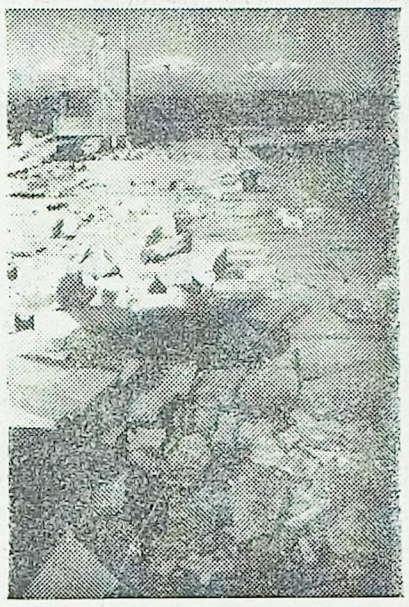

Še danes kaže koprski pomol posledice zadnjega neurja

Piranska ladjedelnica spreminja svoje okolje

Avtomobilska cesta Portorož—Piran zahteva na odseku ladjedelnice že dalj časa večjih sprememb. To zahteva zlasti prometna varnost, saj je cesta na tem odseku naravnost nevarno nepregledna, povrh pa še preozka za naraščajoči promet. Preložitev ceste pa zahteva tudi nameravana nujna širitev obratov piranske ladjedelnice.

O preložitvi ceste je govora že dalj časa. Predloženih je bilo več načrtov in predlogov. Svet za urbanizem piranskega ObLO se je na svoji zadnji seji sedaj odločil za tako imenovano »drugo varianto«, za katero je napravil načrt inž. Kraigher. Po tem načrtu bo nova cesta nedaleč od skladišč Solin v Portorožu krenila rahlo v breg in nekaj več kot sto metrov severneje od današnje ceste prečkala pobočje Sv. Bernardina ter blizu tovarne mila »Salvetti« spet prišla na sedanjo cesto. Nova cesta bo široka 7 m in bo urejena definitivno za moderen avtomobilski promet kakor tudi za ostala vozila in pešce. Njen najbolj strm vzpon bo 4 %. Opremljena bo z vsem, kar spada k moderni cesti, to se pravi s prostori za parkiranje, priključki na stranske ceste in razširjenim prostorom za avtobusno postajo.

Da, avtobusno postajališče bo tu kmalu še bolj potrebno kot je že sedaj. Na pobočju Sv. Bernardina bo namreč v prihodnjih letih zraslo novo naselje, ki nosi na idejnih projektih naslov »Naselje Ladjedelnica«, a utegne že prav kmalu postati moderno predmestje Pirana, morda celò jedro bodočega modernega, novega Pirana.

Eden izmed idejnih projektov je zamišljen kot organizirano naselje za približno 1.800 prebivalcev s centrom za preskrbo, obrtne usluge, gostinskimi obrati, ambulanto in dvorano za kulturno delovanje. Središče novega naselja bi bilo impozantno novo upravno poslopje »Splošne plovbe«, nad njim pa bi bilo v terasah razvrščenih 6 blokov-stolpnic, več kot ducat trinadstropnih in več kot dvajset enostanovanjskih hiš, vmes pa še nekaj lop za weekend. Projekt predvideva tudi več otroških in športnih igrišč in obilo zelenja.

Projekt proučujejo sedaj domači urbanisti. Svet za urbanizem na ObLO Piran bo na eni izmed svojih prihodnjih sej odločil, kakšen bo končni projekt, ki bo izmenjal podobo okolice piranskih ladjedelnic. (Jule)

Uspehi decentralizacije v našem pomorstvu

Lep primer, kako uspešna je bila decentralizacija naše trgovske mornarice, je »Tankerska plovidba« v Zadru. Lansko leto smo imeli samo dva tankerja, »Jajce« in »Lendavo«, letos jih ima novo podjetje že pet. Takoj po ustanovitvi so nabavili dva mala tankerja, »Šumečani« in »Gajlo«, pred nedavnim pa še veliki tanker »Alan«, ki je obenem naša največja ladja. »Tankerska plovidba« v Zadru je naročila v naših ladjedelnicah tudi dva tankerja po 19.500 ton nosilnosti in se zanima za nadaljnje nabave v tujini.

Dva mala tankerja, »Sisak« in »Caprag«, ima tudi »Jadrolinija« na Reki, vendar samo za lastne potrebe.

Vse naše tankersko brodovje pa ima sedaj okrog 37.000 ton.

V. M.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Zakaj večati sklad obratnih sredstev

Ko smo govorili o kratkoročnih kreditih, smo večkrat omenjali sklad obratnih sredstev in zlasti v zadnjem času vprašanje večanja tega sklada. Ugotovili smo, da gospodarske organizacije doslej niso mnogo storile, da bi kakorkoli povečale ta sklad in so njim sledile tudi politično-teritorialne enote, ki bi morale v prvi vrsti skrbeti, da bi se začetni sklad že v letošnjem letu povečal. Tako je bilo zanemarjeno vprašanje, ki predstavlja za naš gospodarski razvoj eno izmed temeljnih postavk.

Kratek pogled nazaj nam pokaže, da je do letos trajala velika napetost med gospodarskimi organizacijami in banko. Vzrok take napetosti so bili vedno in v glavnem kratkoročni krediti. Podjetja so morala namreč vsako tudi najmanjšo potrebo po obratnih sredstvih kriti s kreditom pri banki, ker podjetja pač niso imela lastnih obratnih sredstev. Razen tega je šel do zadnjega razvoj nekako v nasprotno smer: med tem ko so se podjetja decentralizirala in ko se je v njih poglabljalo samoupravljanje, je šla pot v banki vedno bolj v smeri centralizacije.

S 1. januarjem letos so dobila podjetja začetni sklad obratnih sredstev oziroma posebni kredit, ki ima enake lastnosti kot navedeni sklad. Pred kratkim je bilo vprašanje rešeno tudi za kmetijske zadruge. S tem so dobile gospodarske organizacije v upravljanje poseben sklad obratnih sredstev kot družbeni in namenski sklad in s katerim so jim zagotovljena obratna sredstva za proizvodnjo, opravljanje uslug in prometa. Gospodarskim organizacijam naj bi bila na ta način zagotovljena sredstva za njihov reden obseg poslovanja tako, da s sredstvi upravljajo sama in niso glede tega odvisna od bank.

Začetni sklad obratnih sredstev, ki so ga tako gospodarske organizacije dobile v upravljanje, predstavlja temeljni vir sklada obratnih sredstev, ki pa ga je treba stalno večati. Vemo, da tako proizvodnja kot promet in usluge rastejo, da se pojem »redni obseg poslovanja« spreminja in ni nekaj stalnega. Zato je tudi razumljivo, da je treba večati sklad obratnih sredstev sorazmerno z večanjem rednega obsega poslovanja podjetij. Sicer bi zašli v mrtvilo, ali pa bi prišli zopet do položaja, ko bi začela podjetja pritiskati na banke za kredite, ki naj bi krili njihove redne potrebe.

To pa se ne sme zgoditi in je zato potrebno ukreniti v samih gospodarskih organizacijah, da bi iz razpoložljivih virov večale svoj sklad obratnih sredstev. Banka naj bi jim priskočila na pomoč res le v izrednih in kratkotrajnih potrebah. Z drugimi besedami, potrebno je spremeniti mišljenje in prekiniti s tradicijo, ko so se podjetja ob vsaki najmanjši potrebi zatekla v banko. Nasprotno naj sama presojajo svoje kreditne sposobnosti in vire in naj najprej izčrpajo te vire.

Pravilno je, kot je nekdo zapisal, da se kreditna politika danes ne vodi več iz enega samega središča, temveč vedno in povsod tam, kjer so potrebne odločitve za katerokoli gospodarsko dejavnost, ki zahteva za svojo uresničitev sredstva iz lastnega ali tujega vira. Kredit naj postane merilo gospodarske preudarnosti.

Gotovo je, da bo od tega, kako bodo znala podjetja ustvarjati lastna sredstva, kako jih bodo znala pravilno izkoriščati in zlasti kako bodo čim manj odvisna od bank, odvisen obstanek marsikaterega podjetja. V tem je tudi bistvo novega sistema kratkoročnega kreditiranja, ki sicer manjša odvisnost gospodarskih organizacij od bank, toda zato nalaga gospodarskim organizacijam večje odgovornosti tudi v pogledu pravilnega vodenja njihove kreditne dejavnosti. -dt-

VSE OKROG morja

OD KOD IME »LLOYD«?

Na ime »Lloyd« naletimo pri mnogih paroplovnih družbah ali ladijskih zavarovalnicah. Lloyd se je imenoval proti koncu 17. stoletja neki angleški kavarnar. Bil je lastnik velike kavarne v poslopju londonske borze. Njegova kavarna je bila stalno in živahno zbirališče mornarjev in pomorščakov. Posebno radi so se zbirali v njej zavarovalni agentje. Sad teh dnevnih sestankov je bila ustanovitev zavarovalne družbe, ki je pričela izdajati list pod naslovom »Lloyds News« (Lojdova poročila). Kasneje se je list imenoval »Lloyds List« (Lojdov seznam). To ime so sčasoma prevzele tudi druge družbe in to celo paroplovne. Pred vojno smo imeli tudi pri nas »Jugoslovanski Lloyd« A. D. v Splitu, v sedanji Jugoslaviji pa imamo Donavski Lloyd s sedežem v Sisku.

NAJVEČJA PRISTANIŠČA NA SVETU

Dolgo je veljal London za največjo luko na svetu, zdaj pa sami londonski luški strokovnjaki ugotavljajo, da je po obsegu prometa New York največje svetovno pristanišče. Sledita mu Rotterdam in London, njima pa Antwerpen in Hamburg. Postavili pa so pri tem vprašanje, kako naj se v bodoče ocenjuje velikost neke luke: ali po razširitvi ali po blagovnem prometu ali po številu ladij, ki v teku enega leta v njej pristajajo. V tem se pomorski veščaki še vedno niso zedinili.

Plovba naših ladij

P/l »BIHAČ« je 2. septembra odplula iz Zelenike za Rotterdam, kamor bo prispela predvidoma 17. septembra

P/l »DUBROVNIK« je 29. avgusta priplula v Porto Marghera, kjer razklada tovor. Potem odpluje v Jugoslavijo, kjer bo naložila blago za Kontinent

M/l »GORENJSKA« je 2. septembra priplula na Reko

P/l »GORICA« je 31. avgusta priplula v pristanišče Emden

P/l »LJUBLJANA« je 4. septembra odplula iz Syracuse za Sfax

M/l »MARTIN KRPAN« je 4. septembra priplula na Reko

P/l »NERETVA« je 4. septembra priplula iz Casablance v Billingham

P/l »POHORJE« je 30. avgusta prispela v Hsinkang

P/l »ROG« je 29. avgusta zapustila Rotterdam in plove v Jugoslavijo (v Split), kamor bo prispela predvidoma 11. septembra

P/l »ZELENGORA« je 29. avgusta plula mimo Adena za Rotterdam, kamor bo prispela predvidoma 17. septembra

Plima in oseka od petka do petka

V petek, 6. septembra bo najnižje morje —0,45 m ob 1.55 uri in najvišje morje +0,35 m ob 8,30 uri. V soboto, 7. septembra bo najnižje morje —0,50 m ob 2.15 uri in najvišje morje 0,40 m ob 8.50 uri. V nedeljo, 8. septembra bo najnižje morje —0,30 m ob 2,30 uri in najvišje morje 0,45 m ob 9.05 uri. V ponedeljek, 9. septembra bo najnižje morje —0,50 m ob 3.05 uri in najvišje morje 0,46 m ob 9.30 uri. V torek, 10. septembra bo najnižje morje —0,49 m ob 3,25 uri in najvišje morje 0,48 m ob 9.50 uri. V sredo, 11. septembra bo najnižje morje —0,43 m ob 3.50 uri in najvišje morje 0,50 m ob 10.05 uri. V četrtek, 12. septembra bo najnižje morje —0,42 m ob 16.55 uri in najvišje morje 0,48 m ob 10.30 uri. V petek, 13. septembra bo najnižje morje —0,39 m ob 17.30 uri in najvišje morje 0,43 m ob 11.00 uri.

Opomba uredništva: na večkratne zahteve in prošnje naših bralcev uvajamo novost: tedensko bomo objavljali od petka do petka plimovanje morja, to je, točen čas, kdaj je posamezni dan morje najvišje in najnižje.

kako upravljamo

Gospodarski razvoj koprskega okraja od leta 1939 do leta 1957

Značilnost predvojne industrije na področju sedanjega koprskega okraja je bila predvsem v predelavi nekaterih surovin kot so: les, ribe, sol in premog. Tedaj obstoječi obrati za predelavo teh surovin so predstavljali 85 % celotne tukajšnje industrije, medtem ko predstavlja danes predelava lesa, ribe itd. le 27 %. Danes težimo za tem, da bi čimveč prirodnih bogastev sami predelali. Rezan les je pred zadnjo vojno predstavljal 90 % vrednosti proizvodnje v lesni industriji, danes pa njegovo vrednost označujemo le z 28 %.

Proizvodnja rezanega lesa se je takoj po vojni znatno povečala, saj se je povečala tudi sečnja gozdov. To povečanje je bilo nujno, če smo hoteli kriti osnovne potrebe razvijajoče se industrije.

V prvih povojnih letih je bil obseg industrijske proizvodnje nižji od njegovega obsega v letu 1939. Šele leta 1954 se je obseg industrijske proizvodnje povečal za 10 % nad obsegom predvojne industrijske proizvodnje. Prvo polletje letošnjega leta pa je za 16 % večje od celotne proizvodnje leta 1939 in za 6 % višji od proizvodnje v letu 1954.

Sortiment industrijskih izdelkov našega okraja ni preveč raznolik. Potrebe narekujejo, da v koprskem okraju proizvajamo izključno predmete za osebno potrošnjo in pa izdeleke, ki bodo pospešili gradnjo objektov, katerih proizvodi bodo tako ali drugače povečali družbeno raven naših državljanov.

Razširjena industrijska proizvodnja je narekovala povečanje delovne sile. Danes imamo na našem področju skoraj 77 % več delovne sile kot je je bilo leta 1939 in za 54 % več kot leta 1954.

Vzporedno z razvojem industrije in vzporedno z vlaganjem denarnih sredstev za investicije, se se v zadnjih dveh letih začela dvigati tudi vrednost proizvodnje na vsakega zaposlenega. Vrednost proizvodnje je bila leta 1939 ocenjena na 1 zaposlenega na okrog 1,230.000 dinarjev (osnova so sedanje cene); takoj po drugi svetovni vojni je proizvodnost nekoliko padla, po letu 1956 pa lahko ugotovimo znatni porast proizvodnosti, ki že v letošnjem prvem polletju presega predvojno proizvodnost celo za 32 %. Ta odstotek pa je tako visok tudi zaradi tega, ker se je struktura proizvodnje bistveno spremenila. Pri tem je treba upoštevati, da se bo industrijska proizvodnja koprskega okraja že v kratkem povečala za okrog 4 milijarde dinarjev, se pravi, takoj ko bo dograjena tovarna »Tomos« v Kopru, tovarna »Mehanotehnika« v Izoli in ko bo zaključena rekonstrukcija podjetja »Lesonit« v Ilirski Bistrici. Z dograditvijo nekaterih industrijskih objektov, po drugi strani pa z boljšim izkoriščanjem že obstoječih proizvodnih sredstev lahko pričakujemo, da bomo industrijsko proizvodnjo dvignili na tisto stopnjo, ki jo narekujejo naravni pogoji koprskega okraja.

V Hrpeljah med prvimi

V torek je imel občinski ljudski odbor v Hrpeljah svojo 18. redno sejo in razpravljal o spremembah občinskega statuta v zvezi z izvolitvijo prvega občinskega zbora proizvajalcev. Na tej seji so odborniki sprejeli tudi predlog odloka o določitvi volilnih enot. Le-teh bo na področju hrpeljske občine 41 : 23 za občinski zbor, 18 pa za zbor proizvajalcev. V kmetijski skupini bodočega občinskega zbora proizvajalcev bo 10 članov, v industrijski pa 8. Občinski ljudski odbor je tudi sprejel predlog sklepa o imenovanju tričlanske komisije za volilne imenike ter imenoval komisijo za sestavo volilnih imenikov za zbor proizvajalcev in sicer za tiste gospodarske organizacije, ki zaposlujejo manj kot 20 oseb. Občinski ljudski odbor je potrdil predlog občinskega odloka o javnem redu in miru. Med drugim je bila na dnevnem redu te seje tudi razprava o pripravah za volitve ter o dosedanjih uspehih gospodarske dejavnosti občine.

J. Ž.

RAZŠIRJENA SEJA OBČINSKEGA ODBORA SZDL V HRPELJAH

Z vso resnostjo k pripravam na volitve

Preteklo soboto so se zbrali v občinski sejni dvorani v Hrpeljah odborniki občinske Socialistične zveze in na sejo povabljeni predstavniki gospodarskih in kulturnih organizacij ter ustanov, da bi se pogovorili o pripravah na oktobrske volitve v nove občinske odbore in zbore proizvajalcev. Seji je prisostvoval tudi član okrajnega komiteja ZK **Nace Majcen** iz Kopra.

Predsednik občinske SZDL **Slavko Kovšca** je navzočim obrazložil pomen letošnjih volitev s posebnim ozirom na volitve v občinske zbore proizvajalcev, ki so v naših komunskih občinah novost.

Preden je govornik seznanil prisotne s tehničnim potekom volitev, je govoril o temah, ki naj bi se obravnavale na volilnih sestankih in zborovanjih. Dolžnost odbornikov SZDL in drugih političnih delavcev, ki bodo sodelovali v volilni kampanji, je, da volivcem prikažejo objektivno sliko našega gospodarskega in političnega razvoja, ugotovijo uspehe, ki smo jih dosegli v socialistični ureditvi državne skupnosti in o zgrajenih pogojih, ki zagotavljajo nadaljnji napredek in utrjevanje naše gospodarske neodvisnosti.

Kot prispevek k volilnim temam je podal predsednik občine **Anton Cvčarič** zanimiv pregled gospodarskih ukrepov in investicijskih uspehov na območju današnje hrpeljske občine od priključitve Slovenskega Primorja k novi Jugoslaviji pa do danes. **Elektrificiranih je bilo 43 vasi, za kar je bilo porabljenih 104.740.000 dinarjev. V 15 vaseh so bili zgrajeni in adaptirani vodovodi z investiranjem 27,300.000 dinarjev. Gradnja in popravila cest so zahtevala 37,500.000 dinarjev, gradnja in adaptacija stanovanj 49,500.000 dinarjev, za šole in druge prosvetne prostore 45,800.000 dinarjev, za zdravstvene domove in ambulante 7,770.000 dinarjev, za ureditev trgovin in gostišč 4,800.000 dinarjev, za organizacijo dveh idnsutrijskih obratov 82.000.000 dinarjev itd. Ustanovljenih je bilo 8 splošnih kmetijskih zadrug, ki štejejo danes 1217 članov. Te bodo letos dosegle okrog 459.418.000 dinarjev prometa. Letošnji občinski proračun znaša 59,962.000 dinarjev dohodka in ravno toliko izdatkov. Iz sredstev občinskega proračuna je letos določenih 17,669.000 za kulturo in prosveto, za socialno skrbstvo 9,540.000 dinarjev, za zdravstveno zaščito 8,180.000 dinarjev, za komunalno dejavnost 5,800.000 dinarjev, za gradnjo vodovodov, popravila cest itd. pa 3,390.000 dinarjev. V letu 1956 so znašale dajatve prebivalstva v občinski proračun 23,893.000 dinarjev, v raznih oblikah pa je bilo državljanom vrnjeno iz občinskega proračuna 33,529.000 dinarjev. Letošnje obveznosti občanov do občinskega proračuna znašajo 24,314.000 dinarjev, predvideno vračilo družbe občinski skupnosti pa je ocenjeno na 50,799.000 dinarjev.**

Te številke dokazujejo, kako neodgovorne so trditve nekaterih nepoučenih ljudi, ki skušajo občinski upravi očitati, da jim z raznimi davščinami prazni žepe, ne nudi pa ničesar. Celotne lastne in tuje investicije bodo znašale letos v občini Hrpelje 304,170.000 dinarjev, vštevši gradnjo nove avtomobilske ceste na sektorju Kozina—Petrinje. Iz poročila o realizaciji družbenega plana v I. polletju tekočega leta vidimo, da so vse gospodarske organizacije v občini dosegle okoli 48% celotnega dohodka, kar dokazuje življenjsko spodobnost gospodarstva v komunski ureditvi.

V občini Hrpelje bodo izvolili 20. oktobra nov občinski odbor, ki bo štel 23 članov. Zbor proizvajalcev pa bo imel 18 članov in sicer 10 iz kmetijske in 8 iz industrijske skupine.

Konferenca je trajala 5 ur in je na koncu zadolžila s konkretnimi nalogami za tehnično pravilno izvedbo volitev potrebno število aktivistov, ki so že 1. septembra pričeli z delom na terenu.

J. Ž.

(Nadaljevanje)

Kaj moramo vedeti

o volitvah in volilnih imenikih

Izvleček iz zakonitih določil

KDO JE LAHKO KANDIDAT?

Volitve odbornikov občinskega odbora so neposredne in se opravljajo po teritorialnem načelu. Območje občine so zato razdelili na volilne enote, od katerih vsaka voli praviloma po enega odbornika v občinski zbor. Voliti imajo pravico samo državljani, ki so vpisani v volilni imenik na območju te volilne enote (izjemoma člani volilnih odborov). Vojaške osebe, ki staino prebivajo v inozemstvu, ne glasujejo. Tudi ni glasovanja po pošti, volijo pa prej navedene osebe lahko le, če so na dan volitev v volilni enoti, kjer so vpisane v splošni volilni imenik. Pravico biti izvoljen za odbornika občinskega ljudskega odbora (pasivna volilna pravica) ima ne samo tisti, ki je na območju volilne enote vpisan v volilni imenik, ampak vsak državljan FLRJ, ki je kjerkoli na območju naše države vpisan v splošni volilni imenik. Pri volitvah v zbore proizvajalcev, posamezno volilno enoto, v kateri se pravilno voli po en odbornik, sestavlja ena gospodarska organizacija oziroma njih del ali pa več manjših gospodarskih organizacij v ustrezni proizvajalni skupini. Odbornike v skupini lahko voli le prozivajalec, ki je zaposlen v proizvodnji, prevoznistvu itd., v gospodarski organizaciji, ki sestavlja volilno enoto oziroma prihaja v njen sestav. Izvoljen pa je lahko vsak proizvajalec, ki je zaposlen v gospodarski organizaciji v ustrezni proizvajalni skupini na območju FLRJ, če le ima tudi splošno volilno pravico, ali pa sindikalni ali zadružni funkcionar, ki so ga proizvajalci izvolili za funkcionarja.

Odbornike v okrajni zbor oziroma v zbor proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora volijo izmed svojih članov posebej občinski zbori ljudskih odborov, odborniki zbora proizvajalcev prve proizvajalne skupine in posebej odborniki zbora proizvajalcev druge proizvajalne skupine (delegatski sistem). Le v primeru, če setavlja prvo ali drugo skupino občinskega zbora proizvajalcev en sam odbornik, ki bi ga bilo treba izvoliti v okrajni zbor proizvajalcev, postane ta avtomatično, to je brez volitev, odbornik okrajnega ljudskega odbora. Za število odbornikov v proizvajalsko skupino je odločilna njena udeležba pri skupnem družbenem produktu.

V prvi proizvajalski skupini volijo delavci in uslužbenci gospodarskih organizacij indsutrije, rudarstva, gozdarstva, gradbeništva, prevozništva, poštne, telegraske in telefonske službe, trgovine, gostinstva, komunalne dejavnosti in obrtništva ter obrtniki; v drugi skupini pa člani KZ (splošnih in obdelovalnih) ter tisti člani njihovih družin, ki delajo v kmetijstvu (torej ne tisti, ki študirajo ali ki so zaposleni izven kmetijstva), nadalje delavci in uslužbenci kmetijskih posestev in kmetijskih zadrug ter drugi delavci. V vsako proizvajalsko skupino se voli od skupnega števila članov zbora proizvajalcev občinskega oziroma okrajnega ljudskega odbora toliko odbornikov, kot ustreza razmerju, s katerim je posamezna proizvajalska skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu občine oziroma kraja, ki je bil ustvarjen preteklo leto (ne: ki je predviden v tekočem letu). Znotraj vsake proizvajalske skupine se volijo odborniki tako, da približno enako število proizvajalcev voli po enega odbornika (samo število proizvajalcev, ne pa število proizvajalnega prebivalstva, to je proizvajalci in člani družine). Kandidate za oba zbora obč. zbora lahko predlagajo volivci na zborih volivcev ali skupine državljanov. Nihče ne more biti kandidat za odbornika istega ljudskega odbora v več kot eni volilni enoti in tudi ne hkrati odbornik in tudi ne kandidat za odbornika obeh zborov istega ljudskega odbora.

O ŠTEVILU KANDIDATOV ODLOČAJO VOLIVCI

Načelo, po katerem je moralo biti poprej v vsaki volilni enoti postavljenih najmanj 2-krat tolikšno število odbornikov, kot je bilo treba izvoliti odbornikov v tisti volilni enoti, ne velja več. Koliko naj bo kandidatov, odločajo volivci sami. Izvoljen je samo tisti kandidat, ki je dobil večino glasov vseh volivcev v volilni enoti, vpisanih v volilnem imeniku (to je polovica plus en volivec, t. j. absolutna večina). Ako pa je bilo v volilni enoti postavljenih najmanj 2-krat toliko kandidatov, kot se voli odbornikov, pa se še nadalje uporablja načelo relativne večine (izvoljen je tisti, ki je dobil največ glasov). Če je izvoljen za odbornika uslužbenec uprave kateregakoli ljudskega odbora na območju kraja, sodnik ali uslužbenec organa za notranje zadeve ali javnega tožilstva, preneha biti sodnik ali pa uslužbenec, ko je njegov mandat verificiran.

Volivci glasujejo osebno, nihče ne more po pooblaščencu. Glasovanje je tajno in sicer se glasuje z glasovnicami. Prepovedano je sleherno oviranje volivcev pri glasovanju. Noben državni organ ne sme od volivca zahtevati izjavo o tem, kako je glasoval.

Volilni organi so volilne komisije, volilni odbori ter predsednik občinskega ljudskega odbora pri volitvah v okrajni ljudski odbor. Ti organi so pri svojem delu neodvisni od vseh drugih državnih organov, ki delajo po zakonu. Na občinske volilne komisije se praktično prenašajo vse naloge v zvezi z neposrednim izvajanjem volitev. Članstvo v kateremkoli volilnem organu je nezdružljivo s funkcijo kandidata za odbornika ljudskega odbora. Volilni odbori vodijo glasovanje na voliščih, skrbe za pravilnost in tajnost glasovanja.

(Dalje prihodnjič)

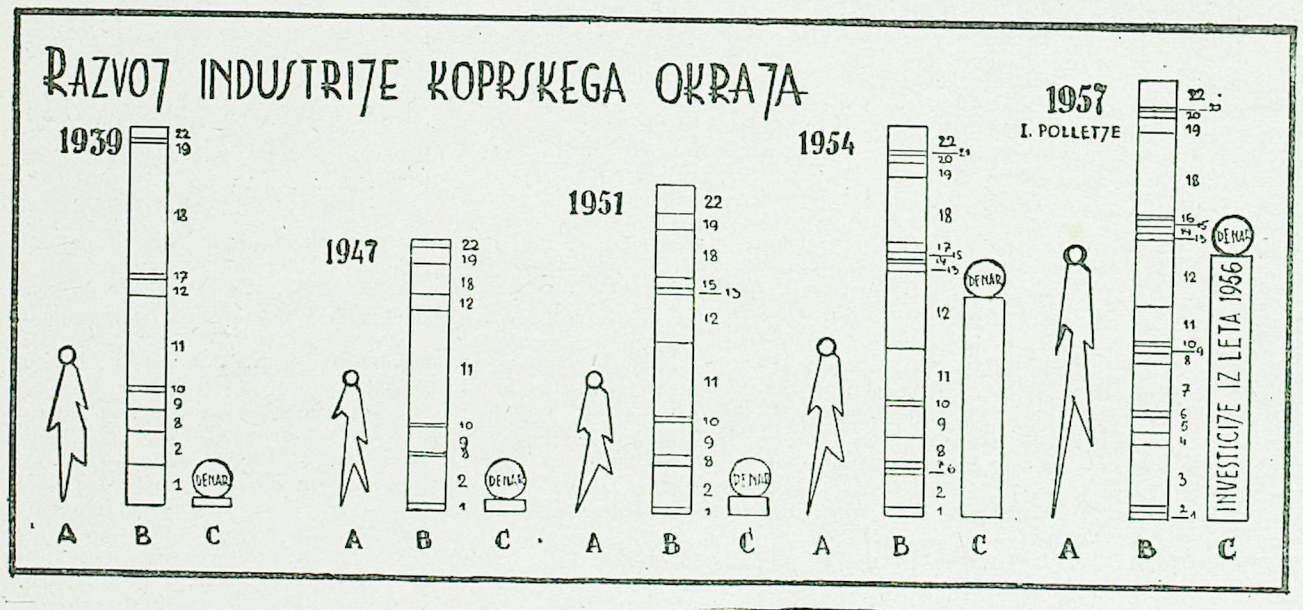

	1939	1947	1951	1954	I. pol. 1957
A) DELOVNA SILA	3965	3564	3642	4504	6981
B) PROIZVODNJA					
1. premog (tone)	60000	4220	5020	11269	10040
2. sol (tone)	22356	31844	27250	22043	2400
3. motorna kolesa (kom.)	—	—	—	—	4482
4. vijaki (tone	—	—	—	3	105
5. ind. igrače (tone)	—	—	—	5	136
6. ključavnice itd. (tone)	—	—	—	44	52
7. radio-aparati (kom.)	—	—	—	266	20701
8. pralna sredstva (tone)	1378	208	862	2189	696
9. opeka (v 000 kom.)	3400	4162	5057	5216	911
10. marmor (m³)	310	87	2520	1731	1827
11. rezan les (m³)	68800	80115	51972	37609	24974
12. furnir in plošče (m³)	1698	2052	6504	10140	8970
13. zaboji (m³)	—	—	2107	3161	2130
14. pohištvo (garnitur)	—	63	367	866	2800
15. volnena trikotaža (tone)	—	—	16	9	8
16. marmelada (ton)	—	64	19	139	346
17. konzerve povrtnin (tone)	100	—	60	447	31
18. ribje konserve (tone)	2415	538	878	1340	1463
19. mesni izdelki (ton)	130	715	611	887	555
20. mlečni izdelki (ton)	2	2	12	141	155
21. kazein (tone)	1	3	9	91	90
22. ostali proizvodi v 000 dinarjev	82000	11800	293170	311290	320360

»PRIMORSKE PRIREDITVE« OB SLOVENSKI OBALI

Kljub drugačnemu odnosu še vedno aktualno

Gostovanje ljubljanske Drame s Sofoklejevim »Kraljem Oidipom«

Pravzaprav je snov tako mikavna za reportažno sličico, čeprav ne sodi strogo v okvir te strani. Vendar si ne morem kaj, da ne bi omenila nekaterih stvari, ki so bile tako pomembno jasne, da bi jih ne opazil le slepec ali tisti, ki namerno zapira oči. In prav te stvari bodo dragocene izkušnje in kažipot vsem tistim, ki ravnajo pot našemu kulturnemu življenju, gledališkemu in glasbenemu, predvsem pa organizatorjem »Primorskih prireditev«.

Pravijo, da je dojemljivost občinstva za zahtevnenjša dela majhna, da si ljudje ne žele drugega, kot veselih večerov in lahke glasbe ter zato najrazličnejši preroki pod tem geslom uspešno prodajajo umetniški kič brez vrednosti.

Grška drama, tragedija, Sofokles, kralj Oidipus — to so morda pojmi, ki številnim koprskim prebivalcem ne povedo mnogo, še manj pa so privlačni za široki krog ljudi. Edini magnet je bil pri tem ime uprizoritelja — ljubljanska Drama. Koprski glavni trg pa je bil kljub temu ob uprizoritvi Kralja Oidipa poln kot še pri nobeni prireditvi, do zadnjega kotička, sposojeni so bili vsi stoli iz Lože, veliko ljudi je stalo in bil je tak mir, da je bilo slišati z odra vsako besedico, tudi takrat, ko so jo igralci šepetali. Vreme je bilo mrzlo in zeblo nas je še v plaščih, vendar pa ni nihče bil nestrpen in nikomur se ni zdelo predolgo. Vzrokov je več.

Tistim, ki bi hoteli to pojasniti s snobizmom nekaterih ljudi — češ ljubljanska Drama — lahko povem, da sem videla take (poznam jih osebno: bili so delavec, uradnik, gostilničar), ki so prišli na trg v kavarno brez želje, da bi gledali Oidipa. In ker je bila Loža zaprta, so že hoteli razočarano oditi, ko so postali pozorni na zapovedujoč Oidipov glas, užaljeno Kreontovo dostojanstvo in grozljivo Teiresiasovo prerokovanje. Ostali so do konca predstave, molče so stali, niso čutili ne mraza in ne utrujenosti. Enega izmed njih sem vprašala, kako mu je bilo všeč: »Veste, lepo so zaigrali. Samo ne razumem, zakaj si je iztaknil oči — tiste bogove in duhovnike bi poslal k oštji!« Ta človek nima gimnazije, torej ga ni privedlo na predstavo gimnazijsko navdušenje za klasike, ker se jih je moral učiti v šoli in ne ve za humanistično razlago grške antike kot tihe preprostosti in velike vdanosti v usodo. Dojel pa je morda bistvo odnosa našega današnjega človeka do stare grške drame, pa tudi njeno še vedno aktualno umetniško vrednost.

Res je, grška tragedija ne učinkuje na današnje občinstvo več tako drastično, kot v starih časih, ko je nastala. nimamo več posluha za grozljivost človeške ničevosti proti božji volji, ki se igra z nami kot s šahovskimi figurami. Vzrok ni samo v tem, da se tudi današnja uprizoritev zelo razlikuje od nekdanje, ampak predvsem v naši miselnosti, v našem načinu življenja, v naši naprednosti, ker vemo, da človek ni lutka višjih sil, ampak je zavesten oblikovalec svoje usode. Zato je nekdo pravilno opozoril, da je že Karl Marx ob neki priložnosti pripomnil, da je treba grškim junakom samo odrgniti njihov plemeniti lošč, pa se prikažejo navadni krvavi junaki in tendenčne zgodbe postanejo navadne kriminalne pripovedi z vsemi barbarskimi lastnostmi takratne družbe. V moderni zgodbi bi bil Oidip navaden pustolovec, karierist, ki samoumevno postane samodržec, čim pride na oblast in je nezaupljiv do vse svoje okolice. Z nekoliko mitologije in s heroiziranjem preteklosti pa dobimo vzvišeno tragedijo, pri kateri moramo vedno čutiti družbo, državo, ki jo čuvajo bogovi in duhovniki kot njihovi posredniki. Grški pisatelji so torej pisali zelo tendenčno.

Razlagalci grške drame zatrjujejo, da je današnjemu modernemu pojmovanju dramatike in življenja Kralj Oidipus od vseh dram še najbližja. To je tudi res, Kajti krivični bi bili, če bi Sofoklejevo dramo vrednotili samo po tej tendenčnosti, ker bi pri tem zgrešili moralno jedro, ki ga ima prav gotovo. Ta morala nam govori, da mora biti človek zmeren v svojih strasteh, v častihlepju in pohlepnosti, sicer se mu lahko vsako še tako plemenito dejanje spremeni v slabo. To pa je aktualnost, veljavna nekdaj, danes in vedno.

Sofoklejevega kralja Oidipa je čudovito prelil v slovenske verze naš priznani prevajalec Anton Sovre, ljubljansko uprizoritev pa je režiral Slavko Jan. Problem zbora, ki je igral na nekdanjem grškem odru veliko in pomembno vlogo, je rešil režiser tako, da ga je predstavil kot zastopnike ljudstva, občine. In igralci? Videla sem Oidipa spomladi v Ljubljani, ko se je naša drama vrnila z uspele turneje po Poljski. V Kopru so igrali veliko bolje, prepričljiveje. Za to smo jim lahko resnično hvaležni: realistično veličasten Oidipus Staneta Severja, vzvišeno plemenita Jokasta Mihaele Šaričeve, kraljevsko dostojanstveni Kreon Staneta Potokarja, resni vedež Terezias Lojzeta Potokarja, pa še Edvard Gregorin kot duhovnik in v manjših vlogah Pavle Kovič, Janez Cesar, Boris Kralj ter vodja zbora Jože Zupan. Moderna in izvirna glasba Bojana Adamiča je z majhnimi sredstvi dosegla lep efekt.

Predstava, ki so nam jo pokazali ljubljanski gostje, je v odlični izvedbi pokazala ves umetniški blišč našega osrednjega gledališča, na drugi strani pa bedo in zmoto, v kateri živimo, ko govorimo o »ljudstvu, ki ne razume in ne želi« resnih del ter se izživlja le v lahkotnih in brezsmiselnih burkah. Predstava Kralja Oidipa in otvoritvena predstava našega Gledališča Slov. Primorja sta nam za to trditev ponoven dokaz.

Z. L.

VEČ KOT 160 KNJIG V ŠIPTARSKEM JEZIKU

Založba šiptarske manjšine »Miladin Popovič« je od leta 1948 izdala 87 knjig beletristike šiptarskih pisateljev, dalje več prevodov najkvalitetnejših jugoslovanskih del in prevode iz tujih jezikov. Skupno število do zdaj izdanih knjig je več kot 160.

150 UMETNIŠKIH DEL NA OBROKE

Od prvega januarja lani prodaja zagrebška likovna zadruga »Likum« v svojem stalnem razstavnem salonu slike in skulpture tudi na obroke. Doslej so prodali na odplačevanje 150 umetniških del v vrednosti 5 milijonov dinarjev. Zadruga je sicer računala, da bo glede na olajšave več kupcev, vendar je tudi to uspeh.

Na zaključni proslavi ob prvem občinskem prazniku v Sežani je sodeloval pri kulturnem programu tudi tamburaški zbor iz Hruševja pod vodstvom tovariša Komarja. Igrali so v glavnem dalmatinske narodne pesmi., kot pevci solisti pa so nastopili Janez Oreza, mali Andrej Vladoš in ženski duet

Redek jubilej v Piranu

Člani piranske Mestne godbe proslavljajo te dni redek jubilej: njihov najstarejši kolega, vedno veseli Giovanni Piccoli, slavi 70-letnico svojega delovanja pri piranski godbi na pihala. V soboto, 7. septembra zvečer bodo na čast slavljencu in njegovemu mlajšemu bratu Domenicu (ki sodeluje pri godbi tudi že 60 let) priredili javni koncert. Okrajna zveza »Svobod« jima bo za to priložnost podelila častni diplomi, ObLO Piran pa jima je namenil denarno nagrado.

V starinski hiši na trgu Sv. Frančiška št. 5 sem obiskal starega muzikanta. Starega samo po letih in izkušnjah, sicer pa še čilega in zdravega možaka. Prijazno me je sprejel, ko sem povedal, da sem prišel, ker me zanima njegovo dolgoletno glasbeno delovanje.

Giovanni Piccoli se je rodil 10. julija 1880 v hiši, kjer prebiva še sedaj. Imel je tri brate. Z očetom vred so bili vsi pleskarji — v prostem času vsi godbeniki. Giovanni je igral prvi instrument že s šestimi leti; s sedmimi je postal član tedanje »Banda comunale di Pirano«. Prvi instrument, katerega je igral v orkestru, je bila trobenta B. Pozneje je igral še piston, rog, tenor (bombardin), trombon in bas, doma pa še mandolino in kitaro; skratka nekakšen »instrumentalni poliglot«. V sedanjem orkestru igra spet bombardin-tenor. Sluh in posluh ima še vedno odlična, kot je sicer tudi popolnoma zdrav, le noge počasi čutijo revmatizem. Spomin ima dober, posebno za melodije. Večino glasbenih komadov igra kar na pamet. Zapel mi je najstarejšo melodijo, katere se spomni; slišal jo je kot 4-letni otrok; potujoči muzikant je z ženo in otroki prepeval za miloščino na glavnem piranskem trgu; njegova pesem govori o dolgih cestah, lačnih otrocih in »mizeriji«.

Kot godbenik je prepotoval vso Istro, saj je piranska godba slovela in sodelovala v vseh istrskih mestih in vaseh, kjer je bila kakšna slovesnost. Drugače pa je videl svet kot mornar avstroogrske vojne mornarice. Prvo svetovno vojno je preživel kar srečno, v drugi pa bi kmalu v lastni hiši postal žrtev bomb, ko je prišlo nad Piranom do letalskega spopada med nemškimi in zavezniškimi letali. Hiša nosi še sedaj posledice bombardiranja; ena izmed velikih Giovannijevih želj je, da bi jo lahko temeljito popravil.

Po poklicu je Giovanni Piccoli — kot že omenjeno — pleskar. Toda med vsemi brati se je edini bolj posvetil slikanju oseb; v njem je precej umetniške žilice, ki mu ni pustila ostati samo pri pleskanju sob. Marsikateri Pirančan hrani svoj portret, ki ga je lastnoročno ali po predloženi fotografiji on narisal. Tudi stene njegovega tesnega stanovanja, iz katerega na vsakem koraku dihajo stoletja, so polne njegovih portretov in slik Pirana. Piran je zanj najlepši kraj na svetu. Zato tudi ni odšel v Trst, kamor sta se že pred vojno poročili njegovi hčeri. Dvakratni vdovec živi sam v mračni hiši; kuha in pospravlja si sam, riše, vmes pa muzicira. Še vedno živi najbolj za glasbo. S ponosom pripoveduje, da je preživel že 7 kapelnikov in nad 50 godbenikov piranske godbe na pihala. Največji uspeh je godba dosegla pod kapelnikom Bevilacquo, največji razmah pa se ji po Piccolijevem mnenju obeta sedaj, ko je naletela na širše razumevanje kot v preteklosti. Prav zadovoljen je in skromna pokojnina mu zadostuje za vsakdanje življenje, rad pa bi popravil hišo...

Jule Lenassi

NAŠA ANKETA V ZVEZI Z NOVIM GLEDALIŠKIM ZAKONOM

Gledališče Slovenskega Primorja gre v četrto sezono:

Napredek ali . . . ?

Takoj, ko se je izvedelo za novi gledališki zakon, še preden je izšel v Uradnem listu, smo v našem časopisu začeli anketo z željo, da bi vsi prizadeti in vsi ljubitelji Talijine umetnosti povedali svoje mnenje v zvezi z zakonom, pa tudi pripombe in želje, ki so se jim porajale v teh treh sezonah, ko so obiskovali to našo gledališko hišo. Najprej smo dali besedo uradnim predstavnikom: gledališkemu direktorju in predsedniku upravnega odbora, potem so bili na vrsti gledališki kritiki, zdaj pa bi želeli, da bi se oglasil še kdo iz vrst občinstva ali igralcev. Danes objavljamo prispevek **Silva Dornika,** novinarja Radia Koper.

»Zavesa se je dvignila, prva premiera je za nami, razpisani so abonmaji, izšel je gledališki list, objavljen je bil okvirni repertoar. Skratka, začela se je četrta sezona GSP. Vse je kot po navadi, žal tudi v slabem. Repertoar je bil zopet sestavljen v naglici, objavili so ga, ko je že potekel rok za podaljšanje lanskih abonmajev, čeprav ima občinstvo pravico, da izve pravočasno, kaj se mu obeta v prihodnji sezoni. To je samo eden izmed znakov skrite krize, v katero je zapadlo gledališče posebno v zadnji, tretji sezoni. Morda bi ta kriza trajala tudi v četrti sezoni, ko ne bi bilo novega gledališkega zakona, ki je z vso ostrino postavil: ali — ali. Danes GSP še ne izpolnjuje pogojev, ki jih predpisuje zakon, in vprašanje je, če mu bo to uspelo do 1. januarja, ko stopi zakon v veljavo. To mu od srca želimo.

Toda pri tem novem zakonu ne gre samo za formalno zadovoljitev posameznih členov, ampak za mnogo več. Gre za pomembno družbeno vlogo, ki jo mora imeti vsako poklicno gledališče. Torej tudi GSP. Družba daje znatna sredstva za naša gledališča in prav zato so novi zakonski predpisi tako strogi, kajti ta sredstva morajo biti upravičena in utemeljena. Bistvo teh zahtev je, zagotoviti tisti kvalitetni repertoar ter umetniško izvedbo, ki bo poklicnemu gledališču dejansko omogočilo, da v polni meri izvršuje svojo družbeno-ideološko in umetniško-vzgojno nalogo. Zakon zahteva, da imajo tudi pokrajinska, tudi potujoča poklicna gledališča prav tako resen odnos do svojega poslanstva kot osrednja gledališča.

Pretekle so tri sezone obstoja in dela GSP in če bi jih analizirali, bi lahko povedali marsikaj dobrega in slabega. Številke o 24 premierah, 447 predstavah in nekaj nad 120.000 obiskovalcih nam govore, da je gledališki kolektiv vložil znaten trud in napore ob precej slabih delovnih pogojih. Skratka, da je požrtvovalno vzdržal težko začetno dobo. Vsi tudi vemo, da je gledališče v našem kulturnem življenju prepotrebna ustanova in da bi nastala z njegovo ukinitvijo velika vrzel. Bili bi pa pretirano optimistični, če bi se na pragu četrte sezone zadovoljili z doseženimi uspehi GSP in tudi upravičeno lahko rečemo, da smo pričakovali več, vsaj v lanski sezoni. Prav statistične številke nam tudi govore, da je gledališče v prvih dveh sezonah napredovalo, v tretji pa je nazadovalo, tako po številu premier in predstav kot tudi obiskovalcev. To je lahko tudi največji očitek: občinstva na predstavah GSP je vedno manj. čeprav je prebivalcev v naših krajih vedno več in je razprodano vsako gostovanje tržaškega gledališča ali katerega drugega ansambla. To nam namreč govori o tem, da je občinstvo žejno umetnosti z »desk, ki pomenijo svet« in to ne samo pri veselih večerih ali zabavnih prireditvah, temveč tudi pri zahtevnejših delih in psiholoških dramah. Zato je treba vzroke za ravnodušnost občinstva do uprizoritve GSP iskati, po mojem mnenju, predvsem v izbiri del in v kvaliteti izvedbe.

In letos lahko ponovimo isti očitek: repertoar je bil sestavljen v naglici in površno, kot tudi lani. In prav tu se začenja stari klobčič, ki ga bo treba letos, v četrti sezoni odločno, brezkompromisno in dokončno odmotati in razvozlati. Repertoar pa ni delo upravnega odbora kot družbenega organa (umetniški svet se sploh ne sestaja), ampak umetniškega vodstva in režiserjev. O repertoarju v preteklih treh sezonah in o letošnjem bi lahko povedal še veliko več, toda to presega okvir naše ankete. Rad bi le opozoril na dejstvo, da je vsebinsko in umetniško soliden repertoar osnovni temelj vsega, pri čemer je treba najmanj upoštevati tako problematičen »okus občinstva«. Toda tudi to je vprašanje zase. Prav naše predstave so nam dokaz, da si naši ljudje danes ne želijo razvodenelih in preživelih burk, kajti že v kinu jih vidijo toliko in bolje zaigranih, kot bi to lahko naredilo kdajkoli GSP. Polne dvorane ob gostovanju SNG iz Trsta ali ljubljanske Drame, tudi če uprizorijo zelo resna in težka dela, so nam dokaz, da naši ljudje željno in z zanimanjem sledijo problemskim, pa naj si bo to klasičnim ali sodobnim dramam in tragedijam. Nihče ne zanika, da z zadovoljstvom pozdravijo tudi komedije, toda morajo biti vsebinsko in igralsko na umetniški višini.

Rešitev za GSP bi bila močno umetniško vodstvo, izkušeni stalni režiser, nekaj kvalitetnih novih igralcev. Če bi bil ansambel številnejši, bi lahko izbirali med kvalitetnejšimi deli in lahko bi vzporedno študirali tudi po dve deli hkrati. Potem bi bilo lahko tudi več premier in predstav v večjih središčih in občinstvo bi se zadovoljno stekalo v svoje gledališče, ki je prav tako uspeh naših delovnih naporov, kot gospodarski objekti. Le tako bi prišla sredstva, ki jih daje skupnost za gledališče (in ki nikakor niso majhna), do polne veljave in bolj upravičeno, celo bolj donosno bi bilo primakniti še kak milijon. Toda zato še ostreje zahtevati kvaliteto ter polno družbeno vlogo GSP! Investicije v kulturi so sicer dolgoročne, pa vendar donosne. Prav za pravilno izkoriščanje teh družbenih sredstev nam jamči novi zakon.«

ZAČETEK IV. SEZONE GSP

Dobričanin: SKUPNO STANOVANJE

V sredo, 4. t. m. je bila otvoritvena predstava četrte sezone Gledališča Slovenskega Primorja. V režiji gosta Antona Korena so uprizorili aktualno komedijo Dragotina Dobričanina »Skupno stanovanje«. Delo duhovito plete komične prizore okoli perečega stanovanjskega vprašanja. V komediji nastopajo Marjan Lombar, Romana Lemut, Tone Albreht, Filipina Jerman, Karlo Marsel, Janez Klasinc, Ančka Grgurevič, Breda Urbič, Ernest Zega, Jože Zalar, Tiberij Lemut in Igor Pelan. Prevod je oskrbela Breda Pogorelec, ustrezno sceno pa je izdelal Srečko Tič. Mnenje občinstva o uprizoritvi je precej različno.

Mladinska cesta v Brkinih že do Čelij

BREZMEJNO SMO VAM HVALEŽNI

Mladinska cesta v Brkinih je opustela: mladi graditelji so pohiteli na svoje domove, da zamenjajo kramp in lopato za pero in knjigo
Veselje Brkincev zaradi naglega napredovanja cestnih del — Solze ob slovesu

Juhej, juhej! Lepo je biti v tej deželi mlad!

Še narava se je v četrtek minuli teden veselila z radostnimi Brkinci in vznemirjenimi graditelji Mladinske ceste v Brkinih, ki so se pripravljali, da skupaj proslavijo letošnji zaključek mladinske delovne akcije na tej pomembni brkinski magistrali. Pozno avgustovsko sonce je s svojimi toplimi žarki pregnalo kujavo vreme, ki je nekaj dni pred tem nagajalo mladim graditeljem pri delu. Zato pa je to četrtkovo jutro vstalo umito in veselo skupaj z mladimi delavci in domačini v Čeljah — prijazni vasici

Mladi brigadirji-graditelji Mladinske ceste v Brkinih ob skromnem spomeniku, na katerem so vrezana imena sodelujočih mladinskih delovnih brigad. Levo stoje Mariborčani, desno pa so mladinci iz Ptuja

sredi Brkinov, kjer je bilo med vojno središče partizanstva, središče osvobodilnega gibanja na tem področju. Eni kot drugi so pohiteli za delom: prvi so pospravljali svojo prtljago in se pripravljali za odhod — za čelom je že kovala misel na šolo, na bližnje staro-nove dolžnosti, medtem ko so drugi hiteli urejati vas, pometati dvorišča, postavljati plesni oder in vse potrebno za zaključno slavje: doslej čisto navaden četrtek se je ta dan spremenil v velik in nepozaben vaški praznik za Čeljane.

Pa ne samo zanje! In ne samo še tudi za mlade graditelje! Za vse Brkince, za vse ilirskobistriške in pivške občine, za ves koprski okraj. Pa tudi drugod po Sloveniji so ta dan mislili na Mladinsko cesto, na Brkine. Svojci mladih graditeljev so se že veselili njihove vrnitve, bili so v mislih z njimi, ko so se poslavljali od prijaznih domačinov, s katerimi so v kratkem času svojega bivanja med njimi sklenili tako trdno tovarištvo — še več — pravo prijateljstvo.

Še teže pa so se mladi graditelji poslovili med seboj. Ni tako na prazno nastal rek že v prvih mladinskih akcijah po osvoboditvi, rek, ki so ga rodile mladinske proge: »Mi gradimo progo, proga gradi nas!« Mladina je zdaj progo zamenjala za cesto, izrek pa je ostal in vedno bolj velja. Kolektivni duh je zamenjal pri najbolj zakrknjenem individualistu njegovo napako in fizičnemu delu najbolj nevajene mlade ljudi je splošni delovni polet potegnil za seboj, da niso marali zaostajati za najpridnejšimi brigadirji.

Prihajali so starši in sorodniki in se čudili. Svojih otrok skoraj poznati niso mogli. Kaj, to da je naša Majda, ki se je doma kregala, če je morala obrisati posodo, zdaj se pa tako upenja s samokolnico? In to da je naš Branko, ki tamle vihti in podira tisto debelo drevo? Saj se je ja doma vedno prepiral, kadar je bilo treba presekati kako poleno! Tako so se čudili svojci in niso verjeli, da je kaj takega mogoče. Cesta pa je gradila, gradila je mlade ljudi, kakor so oni gradili njo, dokler ni prišel čas slovesa. Obogatitev je bila obojestranska in neprecenljiva v neštetih podrobnostih. Med mladimi ljudmi je bila skovana čvrsta vez, v njih samih pa je zrasla sama po sebi in se trdno zasidrala plemenita zavest elementarne moči skupnih naporov za dosego nekega cilja: »Vsi za enega, eden za vse!« Še tako zakrknjen »samotni volk« ali razvajen sinček-edinček je moral slednjič popustiti pred mogočnim zmagovanjem kolektivizma v brigadah. V tem je bila moč skupnega dela in tako je cesta gradila mlade ljudi. V tem je bistvo, vse drugo je za nameček...

Pri tem nam nehote sili nekaj v oči: v brigadah so bili letos razen gojencev Pomorske srednje šole iz Pirana sami gimnazijci z vseh strani Slovenije, pogrešali pa smo univerzitetno mladino. Mar je ta že tako zelo odmaknjena od vseh teh velikih načrtov, da se je pomaknila med »starce«? O tem bi vsekakor veljalo nekoliko razmisliti in ravnati po preudarku, naslonjenem na zglede in spomine junaških podvigov naše študentske mladine iz prvih povojnih let...

Kdor od lanskih zaključnih slovesnosti pri cestnih delih ni bil več na Mladinski cesti, se je letos pošteno čudil, kako daleč se je cesta spotegnila — prav v Čelje in še onkraj vasi so jo že nadaljevali mladi graditelji. Le pomislite, kakšen dogodek je bil za to vasico, ko je tja prvič pripeljal kamion! V četrtek pa se je tja nagnetlo še kup osebnih avtomobilov — kdo bi le opisal, kakšno neznansko veselje so imeli vaški otroci z njimi, kako so jih občudovali! Saj so vaščani doslej morali malone na hrbtih znositi vse iz vasi in v vas. Kadar so jeseni po razritem kolovozu na majavih vozičih peljali sadje v dolino, so bila jabolka kaj klavrna po prihodu v Bitnjo: obtolčena ko da so se pritrkljala v dolino. Zdaj pa jih bo naložil kamion v vasi in jih nepoškodovane po lepi cesti pripeljal naravnost v namembno odkupno postajo. Prav taka je tudi z mlekom in drugimi dobrinami.

Seveda pa ima razen čisto gospodarskega pomena nova cesta še tudi druge prednosti za Brkine in seveda svoje zahteve do Brkincev. Ne bo samo rdeča nit, ki bo gospodarsko povezovala Brkine z zunanjim svetom, ne samo nit, od katere bodo imeli Brkinci le gospodarsko korist. Cesta pomeni vsesplošni napredek, ki se bo kaj hitro pokazal. Pomeni tudi zahtevo po intenzivnejši obdelavi zemlje, uvajanju donosnejših kultur in močnejšo orientacijo k edino pomembnim gospodarskim vejam: sadjarstvu in živinoreji. Pomeni zahtevo po naprednejšem kmetijstvu, hkrati pa zahtevo po večji kulturni izobrazbi, po poglobitvi prosvetnega življenja. V brkinske vasi bo prinesla več knjig, časopisov, obiskoval jih bo potujoči kino, dramske skupine, nosila bo s seboj zahtevo po širšem vsestranskem znanju. Cesta je prva in najvažnejša stopnica do izenačenja doslej zapostavljenih Brkinov z ostalimi predeli občine, okraja, republike.

Cesta bo tudi zahtevala od vaščanov še marsikaj. Predvsem bo odpravila še mnogokje slabe sanitarno-higienske pogoje. Kar poglejmo Čelje! Cesta že nosi s seboj še eno pridobitev: vaški vodnjak. Saj ga že imajo v vasi, toda kakšen je! Živina pije iz blata, pa tudi tam, kjer jo zajemajo ljudje, ni mnogo bolje — čeprav bi z malo dobre volje lahko bilo. Cesta bo tudi to popravila — Čelje in vse druge brkinske vasi bo približala svetu in napredku — neopazno bo v nekaj kratkih letih vse drugače, bolj svetlo in čisto, bolj napredno, sodobno in bogato — Brkinom je Mladinska cesta pot v srečnejšo prihodnost.

Kako pa se Brkinci tudi veselijo nove ceste! Prišli smo v Čelje v četrtek popoldne. Še smo imeli nekaj časa za ogled vasice in skozi njo speljane cestne trase. Gospodinje so pometale pred hišami, povsod zastave, zelenje, nasmejani obrazi... Pozdravljali smo in spraševali, kako in kaj.

»Ne veste, kako smo vam hvaležni!« je pravila ženica predsedniku okrajnega odbora SZDL tovarišu Kajtimiru. »Skoraj nismo sprva verjeli, da bomo sploh kdaj imeli cesto v vas, zdaj pa se nam je uresničila naša največja želja. Le kako so pridni ti otroci — kot mravlje so. Pravo spoštovanje smo dobili do njih in radi jih imamo, da je kaj! Škoda, da že gredo. Kar dolgčas nam bo po njih, ko bomo zdaj spet ostali sami...«

Pod Čeljami stoji skromen spomenik. Obkrožen z zastavami in pokrit z ozvezdeno trobojnico je v četrtek čakal, da so se ob njem zvrstili poslavljajoči se mladi brigadirji, Ptujčani in Mariborčani. Prišli so še vaščani in gostje iz Ilirske Bistrice, iz Pivke, Kopra in Ljubljane. Čakali smo le še pridnega komandanta štaba MDB Zdravka Troho, potem pa je začelo poslovilno slavje. Petje, govori, recitacije. Proglasitev trikrat udarnih brigad. Prisrčne besede o velikih stvareh. Srca široko odprta tovarištvu in ljubezni. Ljubezni do domovine in njenih ljudi, ki gradijo lepše življenje.

Za menoj je stala stara mamica. Trije njeni sinovi so dali svoja življenja za svobodo, za srečo in lepšo bodočnost, tudi za to cesto in vas in današnji dan. Slišal sem jo, ko je vzdihnila v solzah:

»Joj, ko bi to doživeli moji otroci...!«

Predsednik okrajnega ljudskega odbora Albin Dujc — po svoji službeni dolžnosti prisiljen materialist — je dopolnil besede predgovornikov Trohe in Beznika in drugih o moralno psihološkem pomenu brigadnega življenja na cesti z opremljivo materialno koristjo te mladinske akcije. Prihranjeni milijoni, ki jih razen tega ne gre vzeti zaradi izredno nagle izgradnje ceste kar tako v absolutni številki, so glasno potrdilo vrednosti prostovoljnega mladinskega dela, so oprijemljiv rezultat žuljavih rok in prelitega znoja mladih graditeljev. Zato pa: ne samo zahvala investitorja, ne samo zahvala okrajnega ljudskega odbora, ne samo tople besede hvaležnosti brkinskih ljudi — vsa naša skupnost zna ceniti in je hvaležna mladini za njene

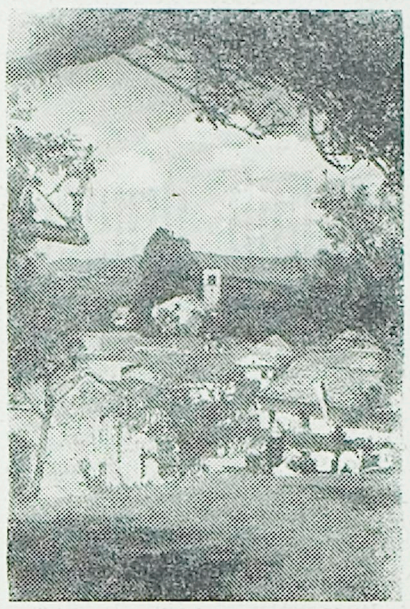

Brkinska vasica Čelje je imela v četrtek minuli teden svoj praznik

napore v organiziranih delovnih akcijah!

Zapisek bi ne bil popoln (v kolikor mu kaj takega sploh lahko pritaknem), če se ne bi na koncu spomnil še našega pionirja Mladinske ceste, našega Cicibana, kot mu v šali pravijo nekateri — predstavnika investitorja cestnih del, dobrodušnega in simpatičnega Jožeta Guština iz Pivke. Njegovo ime je tesno povezano z gradnjo Mladinske ceste skozi Brkine, vsi graditelji in prebivalci ga poznajo. Samo po dobrem, kar je veliko vredno. Rahla ginjenost mu je zadrgovala grlo, ko se je poslavljal od »svojih otrok«, ki so mu v slovo še zagrmeli značilni minerski pozdrav.

Jože Guštin pa tudi po odhodu brigadirjev še ostane na Mladinski cesti. Treba jo bo z nekaj najete delovne sile dokončati vse do Čelj, do koder je zdaj v grobem izdelana. Rok je kratek — za Dan republike, 29. november — naj bi bila v Čeljah cesta odprta za ves promet do te vasi.

Največji praznik za Brkine in še mnogo večje področje pa bo tedaj, ko bo morda že čez dobro leto dni skozi Brkine po Mladinski cesti trobil prvi avtobus, ki bo to našo deželico in njene ljudi približal drugim okrajnim središčem ter ji omogočil hiter vsestranski razvoj...

Rastko Bradaškja

PRISRČNO SREČANJE S SLOVANSKIMI BRATI NA EVROPSKEM SEVERU

VIDEL SEM NOVO POLJSKO

(Nadaljevanje)

Zvečer smo si v spremstvu ljubeznivih gostiteljev ogledali mestece. Posebno nas je zanimala obala z znamenitim lesenim pomolom, ki sega daleč v morje. Ta objekt služi, da si lahko turisti do dobra napasejo oči na temni gladini Baltika. Je tudi priljubljeno zatočišče mladih zaljubljencev, le otrok ni videti nikjer, ker mestna občina za vzdrževanje pomola pobira vstopnino v znesku 10 zlotov za osebo, kar je nekako 100 dinarjev.

Pred zadnjo vojno je bila ta pokrajina v nemških rokah in bližnji Gdansk s koridorjem je bil povod za Hitlerjevo ekspanzijo. Poljaki so prav zaradi tega prestali nečloveške napore in utrpeli velikanske žrtve, ki jih ne bodo mogli nikoli pozabiti. Odpor proti Nemcem prehaja še zdaj v nestrpnost, kar smo imeli priložnost sami videti. Posluževali smo se namreč za sporazumevanje tudi nemškega jezika, za kar je padlo na naš račun precej ne ravno ljubeznivih opazk, ker so pač mislili, da smo Nemci.

Naslednji dan smo odšli v Gdinjo, cilj našega potovanja. Tovarna, ki nas je povabila na obisk, leži v vojaški coni, ki spada k vojni luki, zato je bilo za vstop potrebno posebno dovoljenje. Tega pa so nam gostitelji že v naprej pripravili in smo lahko nemoteno prišli mimo deklice v uniformi in s puško na rami v tovarniško območje.

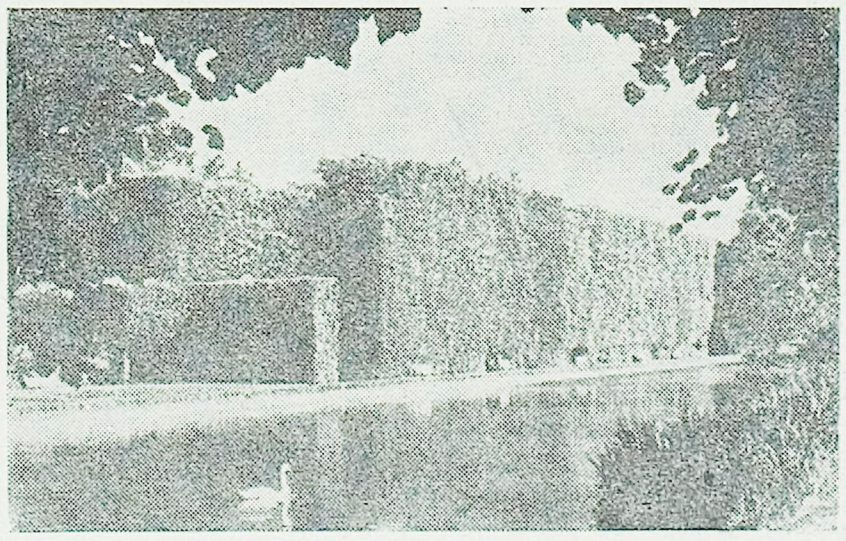

Detajl iz sopotskega narodnega parka

Tovarna obsega zdaj osem nekdanjih manjših tovarn, izmed katerih je ena oddaljena celo 28 km. Na prvi pogled se nam je zdela tovarna kot nekakšno veliko gradbišče — obnavljajo tovarniška poslopja, zidajo novo kurilnico, gradijo to, obnavljajo drugo. Tovarniške stavbe so zelo nizke, nekako pritisnjene k tlom. Taki so se nam zdeli tudi ljudje v njih. Navajeni smo namreč na naše delovne kolektive, kjer prevladuje mlada delovna sila, tamkaj pa smo videli le stare ljudi — zato pa izredno spretnost pri delu. Takoj smo lahko opazili, da so ti ljudje preživeli vse svoje življenje v tovarni in da so mojstri svojega poklica. Opazili smo, da predelujejo vse druge vrste rib kot pa mi doma. Tudi način konserviranja je popolnoma drugačen od našega. Medtem ko mi ribe konserviramo v glavnem slane in sveže, predelujejo tamkaj tri četrtine prekajenih rib. Vendar pa naše sardine in druge ribe niso primerne za ta način konserviranja, ki zahteva določene lastnosti ribe, da zdrži ta proizvodni proces. Veliko rib tudi marinirajo in jih zalite s paradižnikovo omako prodajajo v steklenih kozarcih.

Razen predelave rib smo videli tudi njihovo proizvodnjo oziroma gojitev. Tako imajo v območju tovarne velikanske rezervoarje, v katerih gojijo jegulje. Ko te dosežejo določeno starost in velikost, jih polovijo ter prodajo sveže ali prekajene. **(Dalje)**

LJUDSKO VESELJE OB ZAKLJUČKU OBČINSKEGA PRAZNIKA V SEŽANI

Kujemo si sreče ključ

Po nekaj dnevih slabega vremena je napočilo bleščeče, zlato in sinje nedeljsko jutro. Naša nedelja, Sežančanom kot naročena — z nobeno pisano pogodbo si ne bi mogli zagotoviti lepše. Bahato so kazale mestne hiše svoja okrašena lica, v rahlem vetriču so se zvijale pisane zastave. Nešteto jih je bilo: vihrale so z oken in rasle iz drevja, na sejmskem prostoru pa jih je bilo skupaj kar za cel gozd. Z raznobarvnimi oblekami, bluzami in srajcami tisočev udeležencev, ki so ta dan prihiteli v Sežano, so zastave tvorile pisan mozaik, kot da ga je ustvarila bogata fantazija neznanega umetnika. Vse je valovalo in se prelivalo po bregu nad sejmiščem, kjer so na ravnini postavili nekaj dolgih vrst stolic. Zasedli so jih dopoldne sami korenjaki trdih, žuljavih dlani, kmečke korenine, jedro našega Krasa. Prišli so po nagrade za svoje težaško delo v zadnjih dveh letih. Po nagrade za izboljšane in povečane vinogradniške površine, za prenovljen ali novozgrajen hlev, za vzrejeno visokovredno plemensko govejo živino, za novo gnojniščno jamo, za to, za ono...

Posameznikov ali skupin kmetijskih proizvajalcev, ki so vzdržali v tekmovanju in zdaj pričakovali nagrado, je bilo kar 218 in mednje so razdelili tri milijone 274.000 dinarjev. Podpredsednik ObLO Sežana in upravnik sežanske zadružne poslovne zveze Dušan Rudež je v jasno jutro klical imena in številke. Prehitro je vse šlo mimo ušes, če človek pomisli, koliko truda in znoja je bilo treba, da je padla taka in taka številka — ta več, oni manj in če vse seštejemo, so tekmovalci na Krasu vložili za izboljšavo in napredek kmetijstva v zadnjih dveh letih nič več in nič manj kot šestintrideset milijonov dinarjev lastnih sredstev!

Iz tega so na novo zasadili 14 ha vinogradov, preuredili 27 in na novo zgradili 7 živinskih hlevov, preuredili 12 in na novo zgradili 4 svinjake, zgradili 33 novih sodobnih gnojniščnih jam in 28 gnojnikov, meliorirali so 3 ha travnikov in pašnikov in preuredili 21 senikov, lop in kleti. Vzredili so 15 plemenskih bikov itd. itd.

Veselo se je marsikateremu nagrajencu razlezlo lice, ko je prejemal obilno kuverto z denarjem. Mnogi so to sprejemali resno in slovesno, ko da je bilo že vnaprej odločeno, da morajo dobiti nagrado. Kraševci so varčni ljudje in prav gotovo je vsebina prenekatere nedeljske kuverte romala v banko ali pa bila kako drugače koristno porabljena. Vsekakor denar ni bil dan zaman — za zgoraj opisane izboljšave je danes kmetijstvo na sežanskem Krasu bogatejše...

Okrog poldne so se vsi nekam izgubili — nekateri so odšli, drugi prihajali — Sežana pa je vrvela in bila vsa živa pisanega sveta, dobrih ljudi, ki jim je bila v tistem času edina želja, pojesti kaj toplega in popiti kaj hladnega.

Po gostinskih lokalih je bila prava gneča. Srečavali in pozdravljali so se znanci in prijatelji, čeprav niso bili dogovorjeni, da se dobijo v Sežani. Razne Barbke in podobne Cvetke po lokalih so hitele in stregle, da jih je pot oblival kot sredi živega ognja.

Potolaženih — ali pa tudi še ne — želodcev so se nato ljudje zbirali nad sejmiščem in posedali v zavetju senčnih borov in leskovega grmovja v senco, v travo, in skušali najti primeren prostorček, od koder bi čimbolje videli in slišali, kaj se dogaja na tribuni.

Še preizkušnja ozvočenja in pred mikrofon je stopil predsednik sežanskega ObLO Alfonz Grmek. Na kratko je pojasnil pomen praznika in zakaj so prav 28. avgust v Sežani proglasili za

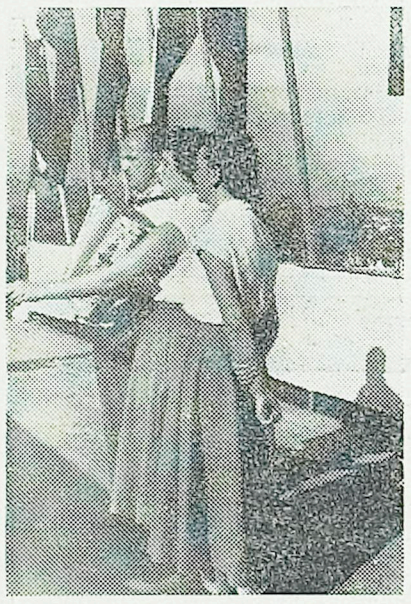

Mladinki iz Dutovelj osvajata publiko s skladnim petjem

občinski dan — 1941 Zgornja Branica in 1943 Tomaj... Potem je s tribune najavil, da bo zborovalcem povedal nekaj besed sekretar OK ZKS Koper in narodni heroj Albert Jakopič-Kajtimir.

Novinarji smo se že veselili, ker je burno pozdravljen tovariš Kajtimir prišel k mikrofonu s papirji v rokah — aha, napisano ima, ni nam treba loviti. No, ja, kot že večkrat, smo tudi tokrat delali račun brez krčmarja: tovariš Jakopič je pozabil na papirje v rokah in je govoril spontano o vsem, kar mu je bilo na srcu in kar je mislil, da mora Sežančanom in drugim udeležencem ob tej priložnosti povedati. Zborovanje je padlo že v čas priprav za volitve v občinske in okrajne ljudske odbore. Ob tem pa je prav, da se ozremo tudi nazaj na veliko prehojeno pot, slavno pot boja za neodvisnost, za spodobnejše življenje in srečno bodočnost naših delovnih ljudi. Ta pot ni bila lahka, še malo ne, bila pa je v vseh svojih težavah pravilna kar se da — če bi danes morali ponovno nanjo, bi z vsemi našimi izkušnjami morali izbrati prav to in nobene druge. Krepitev obrambne sposobnosti dežele vzporedno z izgradnjo kapitalnih objektov, z izgradnjo težke industrije in električnih central — to so bili osnovni pogoji, ki smo jih morali izpolniti, če smo hoteli doseči to, kar smo — čeprav s težavo in s skrajnim odrekanjem — tudi dosegli. Danes nam je laže in jutri bo še bolj!

Zato pa — danes je praznik na naših ulicah, med našimi trtami in dišečimi bori, med brinovim grmovjem po kraških travnikih, ki kažejo skalnata rebra. Praznik je tod in tam — po vsem Krasu se ljudje vesele lepega dne. In ne samo po Krasu: po vsem koprskem okraju, po vsej Sloveniji in Jugoslaviji, saj je sežanska občina na najbolj izpostavljenem prostoru naše domovine. Najbolj izpostavljenem in najbolj občutljivem, vendar pa most proti Zahodu.

Ko je tovariš Kajtimir, za svoja izvajanja toplo pozdravljen od številnih dlani, končal in zapustil oder, so že znani Postojnski fantje urezali krepko koračnico, da je prek zvočnikov donela prav tja v vrh hriba pod bore in se v širjavo razlezla po vsej Sežani. Mlade pete je kar samo privzdigovalo, čeprav godba še ni bila namenjena za ples — pričel se je namreč bogat program kulturno-zabavnih točk.

Že omenjeni Postojnski fantje, priznani sekstet Marjana Ostrouške je še igral, ko so se k nastopu že pripravljali drugi: ženski duet iz Dutovelj — pravzaprav dve brhki kraševski mladinki, kot mleko in kri in samo zdravje in lep glas povrhu — koj sta se vsem prikupili. Potem dutovski kvintet, ki je ubrano zapel, da so mu vsi prisluhnili, pa mešani pevski zbori DPD Svobod iz Sežane in Kopra, tamburaški iz Hruševja in Postojne in seveda solopevca — mladi Obreza in mali Bratuž.

Posebno pa je vžgal, kot pravimo, naš neumorni šaljivec in humorist Frane Milčinski, ki ga vsi Slovenci poznamo bolj kot Ježka.

»Ježek, Ježek!« je šlo, kot bi zahrumele čebele v panju, skozi pisano množico ljudi, ko je napovedovalec Lovrenčič najavil Milčinskega. Ta pa je že stal pred mikrofonom in ob spremljavi treh postojnskih fantov raz diral take, da se je vse treslo — od smeha namreč. Ježek je pač samo eden!

Še dolgo so doneli veseli zvoki po sejmišču in se kosali z ubranimi glasovi naših pevcev. Še ko je bil program končan, so se ljudje kar nekako neradi razšli, kot bi hoteli še in še poslušati. Posebno številni Slovenci iz Trsta, ki so se prireditve udeležili v izredno velikem številu. Prav gotovo je bilo to nedeljsko popoldne v Sežani še posebno zanje nepozabno doživetje.

Zvečer pa še odlični sežanski dramski igralci DPD Svobode — skoraj pravi umetniki — tako živo in doživeto so podali Goldoni-Ruplovo komedijo »Ribiške zdrahe« na prelepi naravni sceni na prostem v dolinici pod gostilno Malalan. Tudi dogodek za Sežano in še druge obiskovalce.

Tako je ob veselem rajanju in zdravi zabavi minila tudi ta nedelja in Sežana je utonila v krepilno spanje pred novim delovnim dnem. Praznik je mimo za letos — sežanski občinski praznik, prvič praznovan in zelo doživet — drugo leto pa bo že tradicija! Led je prebit in naši ljudje osvajajo svoje praznike. Praznike svetlih spominov na slavne dni, ki so nam porodili svobodo in vse to, kar danes imamo in je naše za vse čase.

Tekst in fotografije:
RASTKO BRADAŠKJA

Mali Bratuž je s hruševskimi in postojnskimi tamburaši lepo zapel

Nekaj slik z nedeljske prireditve

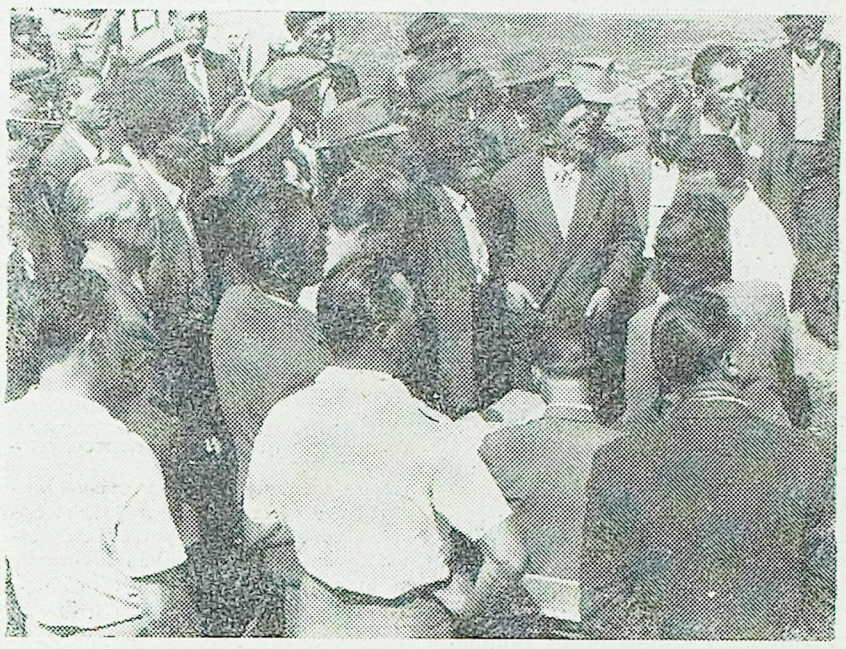

Izklicani nagrajenci-razstavljavci terana in belega kraškega vina na gospodarski razstavi v Sežani so se zbrali po nagrado

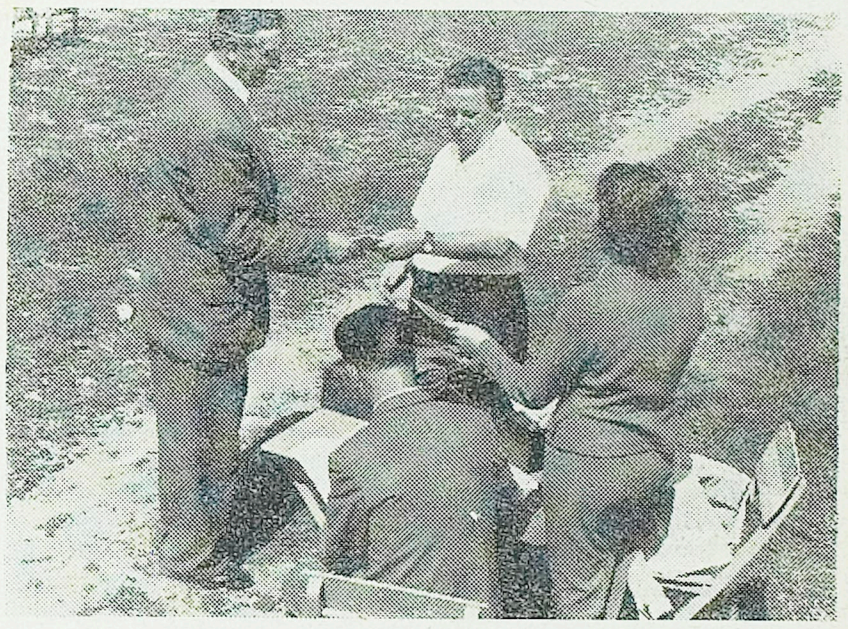

Kmetovalec Andrej Štolfa iz Koprive na Krasu prejema za svojo uspešno udeležbo v kmetijskem tekmovanju nagrado 50.000 dinarjev

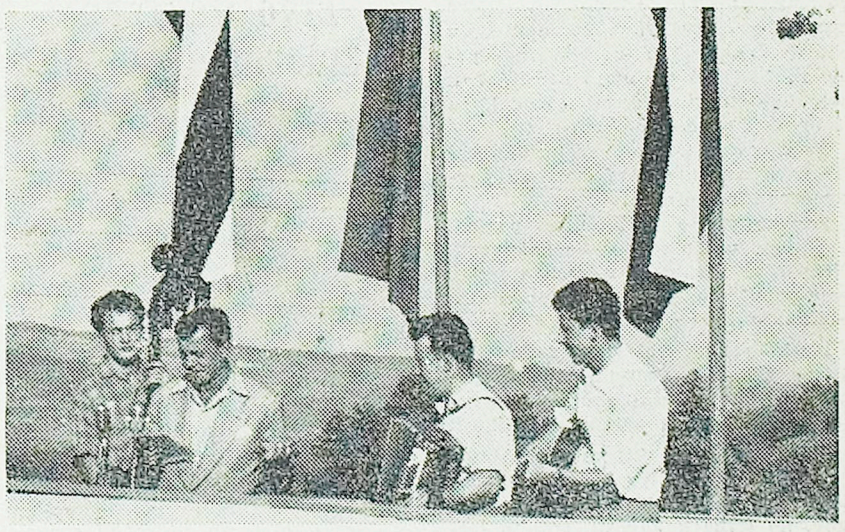

Ježek jih stresa ob spremljavi Postojnskih fantov

Pred tribuno so na stolicah v dolgih vrstah posedli častni gostje

Želeli bi se oblačiti lepo, praktično in poceni

KAJ GOVORE ANKETE O KONFEKCIJI

Je to sploh možno? Je, z razvojem industrijske proizvodnje oblačilnih predmetov in vzporedno z razvojem sodobne in okusne konfekcije. To je pa tudi edini način.

Stanje kakršno je pri nas še daleč ne zadovoljuje teh želja, čeprav je v primerjavi s preteklimi leti že dosti bolje. To nam je obenem dokaz, da lahko uspemo tudi na tem področju z več prizadevnosti in dobre volje.

V drugih deželah je konfekcija na visoki ravni, izbira je bogata in široka, izdelki raznovrstni in kvalitetni. Marsikaj je vredno posnemanja.

Konfekcija je vprašanje, ki zanima vse naše državljane, zlasti žene. Zato so zveze ženskih društev med svoje naloge vpisale tudi vprašanje konfekcije, saj je to tudi ena izmed oblik pomoči delovni ženi. Stanje konfekcije pri nas, kaj bi lahko naredili za njen dvig in rešili to vprašanje, to je bila tema na več posvetovanjih glavnega odbora ženskih društev, pa tudi zavodov za pospeševanje gospodinjstva.

Da bi bila taka posvetovanja v bodoče bolje pripravljena in da bi imeli točne podatke, je bila izvedena anketa določenega števila potrošnikov trgovskih in nekaterih industrijskih podjetij. Pri tej anketi so izkoristili tudi podatke, ki so jih zbrali lani na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, ko je bila razstava otroške konfekcije, in nekatere druge.

Kaj nam govore ankete? Navedli bomo nekaj odgovorov potrošnikov:

Kakšno je vaše mnenje o naši konfekcijski proizvodnji?

V prvi vrsti je treba poudariti dejstvo, da je vedno več podjetij, ki proizvajajo konfekcijo in drugič, da se podjetja trudijo, da bi povečala izbiro in izboljšala kakovost svojih izdelkov.

Dosedanji primeri gotovih oblačil, kostumi, plašči in drugo, so večinoma slabe izdelave in nesodobnega kroja. Če konfekcijo dobite, so to navadno zastareli modeli. Tudi kakovost blaga in vzorci so po navadi med najslabšimi. Posebno slaba je kakovost pomožnega materiala (podloga, gumbi itd.). Ni zadostne izbire raznih velikosti, ker so modeli v glavnem prikrojeni za »idealne« postave. Tudi če vidimo v izložbi kak lep, okusen in kvaliteten model, ga v prodaji ne dobimo.

Ni zadostne izbire v materialu, cene izdelkov pa so previsoke za povprečnega potrošnika.

Žensko perilo je lepo na pogled, večinoma pa je zelo slabe kakovosti. Včasih se razteguje v vseh smereh, šivi popuščajo, pri pranju pa menja obliko in barvo.

Moško perilo v glavnem zadovoljuje po kroju in vzorcih, toda ni dovolj raznih velikosti, zgodi pa se celo, da po pranju spremeni velikost.

Kakšne so vaše pripombe o obutvi?

Tovarniški čevlji v bistvu ne zadovoljujejo potreb in okusa potrošnikov. So slabe kakovosti, trdi in težki. Hitro izgubijo obliko,, barvo in pogosto razpadejo. Sodobni, moderni modeli prihajajo na tržišče z veliko zamudo. Cene tovarniških čevljev so previsoke.

Kaj mislite o nogavicah?

Kar zadeva ženske nogavice iz nylona, perlona in sličnega materiala, ni bilo važnejših pripomb. Toda nogavice iz umetne svile in bombaža so izredno slabe kakovosti in se navadno uničijo že pri prvem oblačenju. Pripombe so šle še na račun premajhnega izbora velikosti. Zgodi se tudi, da stopalo ni v pravilnem razmerju z dolžino nogavice.

Vaše mnenje o otroški konfekciji?

Če govorimo o problemih konfekcije, potem je treba na prvem mestu omeniti otroško konfekcijo. To je tudi naša najbolj boleča točka — otroška konfekcija je slaba, po izbiri in po kavosti, draga je in zato ne pride v poštev za širok krog potrošnikov. Zelo malo izdelujejo lepih sodobnih in praktičnih oblačil za otroke. Proizvajalci konfekcije tudi nikoli ne mislijo o tem, da otroci rastejo in se redijo.

Poseben problem so otroški čevlji, ki so izdelani navadno nesolidno in nekvalitetno. Čutiti je tudi pomanjkanje sezonske obutve, asortiment pa je zelo omejen.

Ali sami uporabljate konfekcijska oblačila?

V glavnem se okoriščamo s konfekcijo perila, posebno moškega, delno ženskega, v neki meri tudi z obutvijo in dežnimi plašči. Ostalo konfekcijo uporabljamo veliko manj, ker ni dovolj kvalitetna in ker je premajhna izbira, tako da upravičeno obstaja bojazen uniformiranja in enoličnosti.

Ali uspe naši tekstilni industriji pravočasno in v dovoljni meri zadostiti tržišču?

Naše trgovine niso pravočasno preskrbljene s sezonskimi artikli. Na višku sezone, ko je povpraševanje največje, navadno ne dobimo predmeta, ki bi ga potrebovali. Upoštevati moramo, da je majhno število tistih, ki si lahko preskrbijo vse potrebno že v predsezoni.

Kaj predlagate za izboljšanje omenjenih nedostatkov?

Povečano proizvodnjo, razširjen asortiment, kvalitetno izdelavo, racionalno proizvodnjo — kajti vse to bo vplivalo tudi na znižanje cene.

Kaj mislite, kdo vse bi moral sodelovati pri izdelavi modelov za posamezno vrsto oblačilnih predmetov in kdo pri izdelavi programa modnih predlogov za vsako sezono?

Dobri strokovnjaki, to se pravi tekstilni strokovnjaki, umetniki, predstavniki našega obrtništva, za otroško konfekcijo pa še pedagogi in zdravniki.

Kaj bi bilo treba ukreniti za pravilen razvoj okusa našega potrošnika?

V prvi vrsti je treba razvijati konfekcijo, ki ne bo zaostajala za izdelki naših obrtnikov. Potem je treba pripravljati dobro premišljene modne revije, pisati pametne nasvete v modnih in drugih časopisih, kazalo pa bi tudi organizirati poljudna predavanja o teh problemih.

To so odgovori in komentarji potrošnikov. Nismo pa tu upoštevali odgovorov proizvajalcev, čeprav imajo tudi oni umestne in objektivne pripombe. O tem pa drugič.

Prvo frizersko tekmovanje v Kopru

V nedeljo, 8. t. m. popoldne (pričetek ob 14.45) bo v Kopru prvo strokovno tekmovanje, ki ga je organizirala sekcija brivcev in frizerjev pri Obrtni zbornici za okraj Koper na iniciativo tajnice združenja Mire Kolnik. Do zdaj je prijavljenih 25 ženskih in 25 moških frizerjev, od tega 10 od vsakih izven koprskega okraja. Nekaj pa jih je bilo tudi iz Trsta in Celovca. Prireditev bo v Gledališču Slovenskega Primorja. Za zmagovalce tekmovanja so predvidene lepe nagrade in diplome. Prireditev je pod pokroviteljstvom kozmetike Narta.

Ker je to prva tovrstna prireditev v Kopru, bo gotovo privabila številne radovedneže.

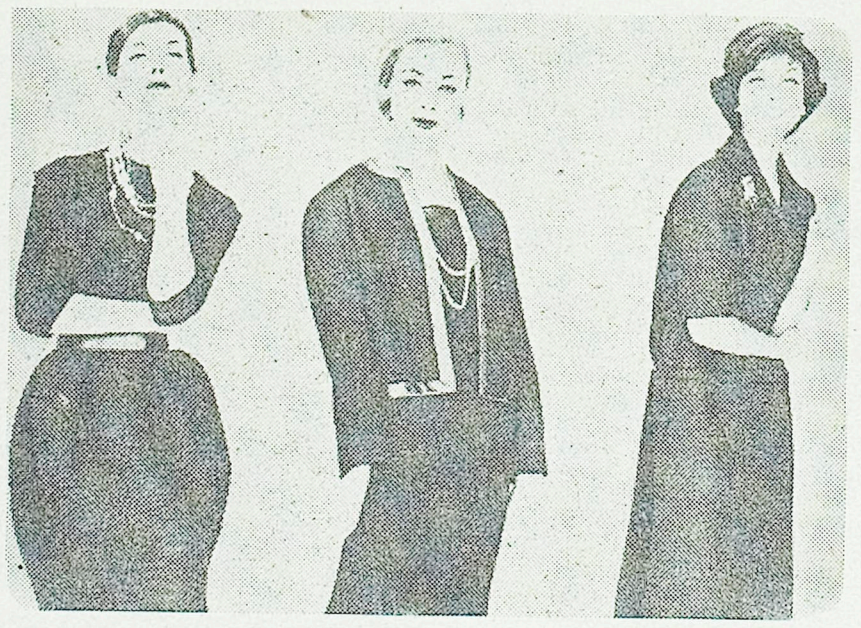

To so modeli oblek za letošnjo sezono: ravna linija, nizek pas, ozka krila. Gladke pričeske še povečujejo vtis, da so našli modni strokovnjaki ideje v starih modnih časopisih

Prišli so mrzli dnevi in če bo šlo tako naprej, bo iz omare kmalu priromal še plašč. V modnih listih so že prvi modeli. Kakor vidite, pri plaščih ni posebnih sprememb, toda kaj pravite h klobuku? Našim babicam se bo zdelo, da so se vrnili dnevi njihove mladosti

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI

Njihove prve ljubezni

Znana ameriška zdravnica, psiholog in psihiater, Helena Deutsch piše v svoji knjigi »Psiholgija žene« med drugim tudi o tem, kako se budi spolna radovednost pri otrocih ženskega in moškega spola okrog 6. do 8. leta, potem nekoliko jenja ter se spremeni okoli 10. do 12. leta v skoraj popolno spolno pasivnost, da bi s tem večjo močjo izbruhnila v pubertetni dobi. Tu je tudi okvir vseh tistih nemirov, nenadnih sprememb razpoloženja, smeh ali jok brez pravega vzroka, skratka vse tisto, kar starše vznemirja in jim gre na živce. Včasih se zgodi celo kaj takega, kar staršev ne spravi samo v neprijeten položaj, ampak jih celo navdaja z bojaznijo za otrokovo bodočnost.

Med vse te vzgojne težave prištevamo tudi prve zaljubljenosti naših otrok, kar pa ne gre jemati preveč resno. Toda s tem ni rečeno, naj tega dejstva ne upoštevamo. Potrebno pa je pri tem usmerjevanje, lahko bi rekli kanaliziranje te preobilice čustev v drugo smer in veliko razumevanje. Ne smemo iz teh čustev delati škandalov, gledati na to kot na nekakšno otrokovo pokvarjenost, ker je to povsem normalen ter pogosto tudi popolnoma nezavesten pojav.

Psihologi nam pripovedujejo o dveh primerih, kako so starši reagirali na prve zaljubljenosti (če to sploh lahko tako imenujemo!) svojih otrok.

Prvi primer govori o očetu, ki je skoraj do smrti pretepel svojega sina, ker ga je zalotil, kako piše pismo nekemu trinajstletnemu dekletcu. Tepel ga je zato, ker mu je želel dobro. Pa je res to tudi dosegel? Res je bilo sicer, da je fant zaradi te svoje ljubezni popustil v učenju, toda res je tudi to, da se ocene tudi po tem tepežu niso izboljšale. Pri pisanju oče dečka res ni več zalotil. Toda ste prepričani, da deček tudi ni več pisal? Prav gotovo bi veliko več zalegel razgovor s sinom, »moški razgovor«, kot to nekateri imenujejo.

Drugi primer nam govori o materi, ki je zalotila svojo hčer v podobnem položaju: pisala je pismo. Takole: »Ne vem niti, kako Ti je ime. Ne vem, v katerem razredu si. Toda vse to ni važno. Važno je samo to, da Te imam rada.«

Mati je vprašujoče pogledala svojo hčer, ko je prebrala pismo. Hči je bila temno rdeča v obraz, potem pa je planila v jok.

»Kdo je ta deček?« je prijazno vprašala mati. »Gotovo je največji junak v svojem razredu.«

»Imenujejo ga ‚Črni panter'. Piše tudi pesmi...« je med jokom momljalo dekle.

Mati jo je nežno stisnila k sebi in razumevajoče rekla: »Vsa dekleta so zaljubljena vanj, kajne ljubica?«

Dekletce se je ihte stisnilo materi okoli vratu, po licih pa so ji tekle nove solze. Toda niso bile več solze sramu, nejevolje in strahu. »O, mama, ti vedno vse veš!«

In pogovorili sta se o vsem kot dve dobri in pozorni prijateljici. Ker pa je mati poznala ponos in vase zaprt značaj svoje hčere, je na koncu še pripomnila: »Veš, pa je tu še nekaj. Pravzaprav ga tako malo poznaš. Ali si prepričana, da se ne bo norčeval iz tvojega pisma, ga ne bo pokazal vsem prijateljem, in veš... smejali bi se ti...« Dekle je postalo sram. Pisma ni poslala, nikoli več ni o njem govorila, tudi pisala ga ni.

Toda mati je dobro vedela, da s tem ni končano. Zato je za hčerkin rojstni dan med njenimi prijatelji povabila tudi »Črnega panterja«. Prišel je, prinesel lepo darilo, ki ga je sam naredil, tudi pesem je napisal za to priložnost. Spoznala sta se in nekdanje privlačnosti ni bilo več. postala pa sta dobra tovariša. Večkrat se obiščeta in mati potrpežljivo posluša, v čem je »Črni panter« uspel in kakšno pesem je spet napisal.

Tako je torej potekla prva »ljubezen«, ki jo je skrbna in premišljena mati znala kanalizirati v toplo tovarištvo, še več prijateljstvo.

In dekle? Občuduje svojo mater, ki vse ve in vse razume in se sploh ne zaveda, da je bila »zaljubljena« in da je pravzaprav srečno prestala svojo prvo življenjsko krizo.

Lepa jesenska obleka, ki elegantno učinkuje s svojo preprostostjo

Zdravniški kotiček

Zgodba o penicilinu

Od dneva, ko je bila beseda penicilin prvič natiskana, je preteklo že več kot 25 let in več kot 10 let od takrat, ko so začeli z industrijsko proizvodnjo tega zdravila.

Bilo je to leta 1929, ko je sir Alexander Flamming, iznajditelj penicilina, poudaril dve stvari glede na novo substanco, ki jo danes poznamo pod imenom penicilin. Ti dve dejstvi sta: da je bolj nevarna za mikrobe kot za bela krvna telesca, ki se borijo proti njim in da ne povzroča nobenih zastrupljevalnih reakcij.

Toda Flamming ni bil kemik in ni imel časa, da bi se okoristil z laboratorijskimi analizami ter da bi raziskal in koncentriral penicilin. Trdno pa je verjel, da je penicilinova moč večja od vseh do takrat odkritih antibiotikov in da ni škodljiv za človeški organizem.

Drugi del zgodbe o penicilinu se začenja 10 let pozneje, ko sta dva druga angleška zdravnika opravila tisto, kar Flammingu ni uspelo. Skoraj ob istem času je izbruhnila druga svetovna vojna in pozornost industrije je bila usmerjena na proizvodnjo orožja. Kljub temu je enemu izmed obeh zdravnikov uspelo prepričati ameriško vlado in predstavnike industrijske proizvodnje zdravil, kakšno prepotrebno zdravilo je penicilin.

Tako se začenja tretja faza v Ameriki, kjer so začeli množično proizvodnjo penicilina l. 1943. Flamming je takrat zapisal: »Penicilin je doživel romantično kariero: svojo zrelost je dosegel na višku najhujše vojne, pomagal je ranjenim vojakom in izvršil svojo nalogo, ko je preprečil strašne posledice najrazličnejših septičnih infekcij, ki so redni pojav v vseh vojnah.«

Po končani vojni leta 1945 so začele s proizvodnjo penicilina številne države tudi v Evropi. Ko je penicilin prodrl kot zdravilo, so znanstveniki vsega sveta začeli proučevati njegovo vsestransko delovanje in najrazličnejše oblike proizvodnje. Uspehi so bili številni. Danes imamo široko izbiro antibiotikov, ki pomagajo v borbi proti najrazličnejšim obolenjem.

Začetek vsega tega pa je bil penicilin. Razvoj pa gre še dalje in zato tudi tej zgodbi ne moremo dati dokončne oblike. Nadaljnja raziskovanja se usmerjajo v glavnem na nove soli penicilina, posebno na tiste, ki bi lahko podaljšale delovanje posamezne injekcije.

Čeprav imamo najrazličnejše vrste antibiotikov, vključno pastile, tablete, penicilinsko mast in posipalo, tablete za uho, nos in grlo in razne kombinacije penicilina z drugimi antibiotiki, so zdravniki še vedno mnenja, da je najboljša uporaba penicilina v obliki injekcij.

Laboratorijska raziskovanja so pokazala, da lahko izzove pretirana uporaba penicilina v telesu odpor. Zato zdravstvene oblasti kontrolirajo proizvodnjo penicilina, potrošniki pa ga lahko dobijo le na zdravniški recept.

Do zdaj smo ugotovili samo eno vrsto mikrobov — stafilokoke — ki kažejo znake odpornosti proti penicilinu. Sicer uporabljajo danes penicilin proti najrazličnejšim obolenjem, predvsem infekcijam. Razen tega ga uporabljajo tudi kirurgi v pripravah za operacije in tudi po operacijah, ko ga dajejo kot sredstvo proti infekciji.

ŠE VEDNO PEREČ PROBLEM NAŠEGA KMETIJSTVA

Pomanjkanje strokovnega kadra

V predzadnji štev. našega lista smo pisali o programu obnove zapuščenih, slabo obdelanih in neobdelanih površin v obalnem pasu koprskega okraja. Kakor je razvidno iz programa, bo samo v letu 1957—1958 obnovljenih nad 542 hektarov vinogradov in sadovnjakov. Seveda bodo vse te površine obdelane po najsodobnejših načelih, v večjih strnjenih kompleksih, z modernimi stroji in drugimi agrotehničnimi ukrepi. V nadaljnjih petih letih pa bodo obnovljene preostale površine, ki jih je že za tisoče in tisoče hektarov.

Vsa ta obnova pa seveda zahteva ne samo denarja, temveč tudi višje strokovno znanje pridelovalcev. Družba si je danes namreč na jasnem, da brez strokovno usposobljenih pridelovalcev ne bomo mogli doseči večjih hektarskih donosov in boljših pridelkov. Kmetijstvo je danes znanost, kot vsaka druga gospodarska panoga, zato zahteva sposobne kadre, kot jih zahteva tudi industrija.

Postavlja se torej vprašanje usposabljanja kmetijskih kadrov, ki bodo kos temu velikemu obnovitvenemu programu. Zaman bo vložiti stotine milijonov družbenega denarja v kmetijstvo, če ne bi obenem resno mislili na delovno silo in na vodilne kadre, katerim bodo obnovljene površine zaupane. Zavedati se moramo, da ima kmetijski strokovni kader zelo važno vlogo pri organizaciji kmetijske proizvodnje, da ne govorimo o njegovi vlogi pri izvajanju tehničnih ukrepov, pri uspehu dela, storilnosti itd. Naše kmetijske zadruge, posestva, ekonomije in ustanove so to ugotovile že zdavnaj in so se trudile, da bi si vzgojile potreben strokovni kader. Toda tega imamo še veliko premalo tudi za sedanje razmere, kaj šele za pospešeno obnovo.

Na področju Okrajne zadružne zveze Koper imamo trenutno le 20 agronomov in 40 kmetijskih tehnikov ter nekaj kvalificiranih nižjih kadrov. Pa še ti so večinoma na šolah, ustanovah, pri zadružnih poslovnih zvezah, občinah in posestvih. Od 47 zadrug v koprskem okraju nima niti ena zadruga inženirja-agronoma.

Če upoštevamo, da imamo razen 47 zadrug še 12 posestev, 7 ekonomij, eno nižjo kmetijsko šolo, je to število kmetijskih strokovnjakov zdaleč premajhno. Obnovitveni program predvideva, da bomo imeli še prihodnje leto tri nova kmetijska posestva, dve novi zadružni ekonomiji in še eno nižjo kmetijsko šolo v Škocjanu. V prihodnjih petih letih pa bomo obnovili še tisoče hektarov vinogradov in sadovnjakov. Zato moramo že obstoječim posestvom in ekonomijam, pa tudi novim, takoj poskrbeti strokovni kader, če hočemo biti kos tem velikim nalogam.

Strokovnjaki okrajne zadružne zveze so že opravili na terenu analize, sredi avgusta pa so se kmetijski izvedenci sestali v Kopru na posvetovanje in ugotovili, da bi nujno potrebovali *še najmanj 39 agronomov, 122 kmetijskih tehnikov in 353 kvalificiranih delavcev.* Na omenjenem posvetovanju so posebej poudarili *potrebo po nižjem strokovnem kadru,* ki bo praktično vodil delo in dajal inštrukcije v raznih kmetijskih panogah. Prav posebno bodo potrebni strokovni delavci na novih kompleksih pri kmetijskih zadrugah, zadružnih ekonomijah in posestvih. Strokovni delavci bodo morali imeti nižjo kmetijsko šolo in nekaj let prakse v proizvodnji. Seveda niso tu šteti razni traktoristi, mojstri v delavnicah in navadni delavci s strokovnim izpitom.

Največ agronomov, tehnikov in kvalificiranih delavcev bo potreboval obalni pas oziroma koprska zadružna poslovna zveza, ker bodo prav na tem področju največja obnovitvena dela. Seveda bo potrebno zadostiti tudi potrebam sežanske in ilirsko-bistriške zadružne pslovne zveze, ker se bo tudi v Brkinih, na Krasu in na Postojnskem začelo s hitrejšo obnovo poljedelstva, sadjarstva in živinoreje.

Trenutno študira na agronomski fakulteti v Ljubljani iz koprskega okraja osem študentov, ki jih štipendira Okrajna zadružna zveza, nekaj več dijakov obiskuje mariborsko srednjo kmetijsko šolo, prav tako štipendistov OZZ, vendar ti strokovnjaki ne bodo zadostili potrebam niti za sedanje razmere. Zato moramo podvzeti široko akcijo, da si pridobimo strokovnjake iz drugih krajev republike, da nas ne bi obnovitvena in kasnejša dela zatekla nepripravljene.

RZ

Poskrbimo za organska gnojila

Gnojenje samo z umetnimi gnojili ne da zadovoljivih uspehov. To ve vsak napreden kmetovalec. Gnojila je treba kombinirati. Uporabljati moramo anorganska (superfosfat, amonsulfat, kalijevo sol itd.) in organska gnojila (hlevski gnoj, kompost).

Ugotovljeno je, da v obmorskem področju koprskega okraja, kjer gojimo različne vrtnine in vinsko trto in kjer je živinoreja na nizki razvojni stopnji, močno primanjkuje hlevskega gnoja. Ker je hlevski gnoj poglavitno organsko gnojilo, je potrebno, da uredimo komposte ter z večjim pridom uporabimo tako imenovano zeleno gnojenje in humusna gnojila kot so Fihumin in Humit. Najboljši hlevski gnoj dobimo, če je krma živine dobra in če je dobra tudi stelja. Pri tem pa je pomemben činitelj ravnanje z gnojem in njegovo spravljanje. Stelja mora biti suha, da je sposobna srkati čimveč tekočine. Osnovno pravilo ravnanja z gnojem je: razgrniti ga moramo enakomerno, ga sproti potlačiti in mu oskrbeti dovolj vlage.

Če nimamo dovolj hlevskega gnoja, se moramo poslužiti komposta. Vsako kmetijsko gospodarstvo ima na razpolago dovolj ruše, listja, plevela, krompirjevke, koruzne slame, usedlin v greznicah, jarkih in kanalih. Pri tem je seveda potrebno paziti, da na kompostni kup ne naložimo rastlinskih in živalskih odpadkov, ki vsebujejo nevarne bolezenske klice. Bolje je, da te vrste odpadkov sežgemo. Za kompost ni primeren niti plevel z dozorelim semenom, ker bi le-ta lahko zaplevil polje. Kompostni kup zlagamo takole: na plast zemlje naložimo plevel, razne odpadke itd. ter vmes posipljemo apneni dušik, ki pospešuje razkroj. Pri uporabi dušika moramo biti previdni. Dušik mora biti zdrobljen zato, da se ne strdi v kepice. Na vsakih 10 stotov komposta uporabimo približno 50 kg apnenega dušika. Ko je naloženega okrog 30 cm komposta, ga polijemo z gnojnico ali vodo in položimo novo plast zemlje. Te kupe komposta je najpriporočljiveje narediti v senci. Zloženi morajo biti rahlo in ne stlačeno, kot mora biti stlačen gnoj. Dva do trikrat letno jih z lopato preobrnemo. Kompost je goden za gnojenje takrat, ko po enem letu dobi črno barvo. Primeren je za gnojenje travnikov in senožeti. Od vrtnin pa ga najbolj potrebujejo tiste, ki zahtevajo gnojenje s preperelim gnojem.

Koristnost hlevskega gnoja in komposta je v tem, da povečamo rastlinam število hranilnih snovi in da izboljšamo zemljo. Humus zemljo rahlja, jo zrači ter jo usposablja, da se v njej koristne bakterije bolje razvijajo.

Hlevski gnoj in kompost uporabljamo v glavnem za vrtnine in tudi za druge poljedelske kulture. V nasadih trt in sadnega drevja lahko hlevski gnoj in kompost nadomestimo s tako imenovanim zelenim gnojenjem. Pri tem pa moramo paziti, da vinograde pravočasno in globoko preorjemo. Ta opravila opravimo v oktobru ali novembru.

V vinogradu moramo zimsko grašico, lupino in karnatko ali kašno drugo rastlino enakomerno posaditi. Te rastline se namreč v kratkem času buino razvijejo in dajo večje količine organskih snovi. Priporočljivo je, da je rastlina, ki naj da zeleno gnojenje, iz družine stročnic. Stročnice vežejo s pomočjo posebnih bakterij, ki živijo na njihovih koreninah, dušik, le-ta pa je važna sestavina za dobro zeleno gnojenje. Najboljši čas za podorjenje je, ko so rastline v cvetju. Ko jih pokosimo, moramo čakati da ovenejo, ker ovele rastline laže podorjemo.

V nekaterih dobro razvitih agrarnih državah v zadnjem času s pridom uporabljajo umetna humusna gnojila kot sta n. pr. Filhumin in Humit. Filhumin je organsko gnojilo brez primesi umetnih hranilnih snovi. Izdelujejo ga iz odpadkov ribje industrije. Dodajajo mu tudi šoto s koristnimi zemeljskimi bakterijami. S tem gnojilom dobijo rastline dovolj hranljivih snovi in ker vsebuje mnogo zemeljskih bakterij, pospešuje rahljanje in poživljanje zemlje.

To gnojilo so letos preizkusili tudi na nasadih paradižnika, ki jih goji Izpostava za jadranske kulture v Kopru. Dosedanje ugotovitve kažejo, da je to gnojilo zelo učinkovito in kaže, da ga bo treba prihodnje leto nabaviti v večjih količinah. Primerno je namreč za gnojenje vinske trte in sadnih dreves, ker nadomestuje hlevski gnoj.

Inž. B. G.

Pred jesensko setvijo

Mlačev pšenice je zaključena: na Koprskem smo letos dosegli rekordno letino.

Nekatere kmetijske zadruge na področju koprske občine so zabeležile na površini od 15 ha 38 stotov srednjega donosa. Kmetijska zadruga v Marezigah pa je na površini 18 ha pridelala povprečno 24 stotov pšenice.

Ko to ugotavljamo, moramo nehote priznati, da je sedaj čas, ko se moramo pripraviti na tak način gojenja pšenice, ki nam bo prihodnje leto še bolj povečal hektarski donos.

Važno je, da se zavedamo vrednosti oranja v času, ko je zemlja za to poljedelsko opravilo najpripravnejša. Pozno oranje, to je tik pred setvijo in celo v času deževja, lahko rodi več škode kot koristi. Mimogrede rečeno: vse tiste sortne pšenice, ki smo jih doslej gojili in za katere smo ugotovili, da niso plodonosne (Mentana, Virgilia, Ausonia, Ciro-Minotti) v višjih predelih našega okraja, kot so Brkini, Postojna in področje Ilirske Bistrice, kjer prevladuje Dioseška in še kakšna druga slabša sorta, bo treba odstraniti. Skrbeti moramo za gojenje tistih sort, s katerimi lahko dosežemo vsaj 30 stotov pridelka na ha. Med take sorte pšenice spadajo brez dvoma: Fortunato, Mara, Tevere, Salto in še vrsta tistih, ki so rodile tudi po 50 in več stotov pridelka na ha.

Če so letos nekateri kmetovalci uspeli znatno povečati hektarske donose pšenice, ne gre to samo na račun dobrega semena, pač pa tudi na račun pravilnega gnojenja. Med setvijo moramo namreč dobro pripravljeno zemljišče pognojiti z umetnimi gnojili, pri tem pa moramo upoštevati, da je rodnost zemlje tisti činitelj, ki določa količino uporabe umetnih gnojil. Bilo bi prav, če bi 1 ha pognojili s 600 kg superfosfata, z 200 kg kalijeve soli in s 100 do 150 kg dušičnih gnojil, kot so apneni dušik ali amonsulfat.

Pred setvijo moramo pšenico dobro očistiti. Plevel odstranimo s trijerji ter seme razkužimo s prašnimi razkužili proti tako imenovani »trdi ali smrdljivi žitni sneti«. Na 100 kg semena raztresemo 20 do 25 dkg Ceresana, Ceretama ali kakšnega podobnega razkužila. Najbolje je, da seme razkužimo v razkužilnih bobnih.

Sejati moramo pravočasno. Seveda pa je težko določiti točen dan setve, ker je le-ta odvisna od lege zemljišča in od podnebnih razmer. Tako n. pr. v višjih predelih našega okraja priporočamo saditev že v drugi polovici septembra, setev pšenice v obalnih krajih pa naj bo konec oktobra do decembra. Sejati ne smemo prezgodaj, da se pšenica ne bi obrasla, niti ne prepozno, da se ne obrase premalo. Pri tem je treba poudariti, da ročna setev zavira povečanje hektarskih donosov, ker moramo pšenico med vegetacijo branati, jo pleti in jo tudi osipavati prav tako kot okopanine (krompir, koruza). Pri strojni setvi pa lahko prihranimo vsaj 20 kg semena na hektar. Se pravi, z uporabo sejalnic bi na področju zadružne poslovne zveze Koper lahko prihranili letno vsaj 2 vagona semena.

Dr. F. J.

Sedaj je čas za setev čebule

Čebulo lahko vzgojimo s čebulčki ali s semenom. Povečanje nasadov čebule na Koprskem je rentabilnejše s semenom, ker:

1. čebuline čebuljčke uporabljamo le za gojenje trajnejših, poznih sort čebule, to pa ne pride v poštev na Koprskem, kjer narekujejo potrebe gojenje zgodnje čebule.

2. čebulček čebule moramo uvoziti in tam, kjer ga vzgajajo, dozori prej kot ga je treba vsaditi v obmorskih predelih koprskega okraja.

3. če čebulček hranimo čez zimo v skladiščih, lahko skali in izgubi na kakovosti; če pa ga uvozimo spomladi (glede na tukajšnje klimatske razmere najkasneje februarja), obstaja nevarnost, da bi med prevozom zamrznil.

Potreba po čebuli se na naših tržiščih kaže že v prvih pomladanskih mesecih. Zato je koristneje uporabiti čebulna semena. Le-ta stanejo malo, predvsem zato, ker jih lahko vzgojimo tudi doma. Razmnoževanje s sadikami je preprostejše in ga lahko opravimo med tem, ko ni večjih poljedelskih del. Čebulo sejemo v drugi polovici avgusta do srede septembra. Presadimo jo na prosto med 15. oktobrom in 15. novembrom. Na sto kvadratnih metrov rabimo le pol kg semena. Seme pokrijemo s 3 cm rahle zemlje. Ko presajamo, naj bodo sadike za svinčnik debele. Preden jih izpulimo iz gredic, moramo zemljo zaliti. Zemljišče, na katerem nameravamo vzgojiti čebulo, mora biti dobro pognojeno že pri prejšnjem posevku s preperelim hlevskim gnojem, ker za čebulo svež hlevski gnoj ni priporočljiv, pač pa superfosfat in kalij. Čebulo sadimo s klinom, preden pa jo posadimo, ji moramo prikrajšati korenine.

Inž. B. G.

TUDI VSKLADIŠČENI POLJSKI PRIDELKI NISO VARNI

Uničujmo škodljivce

(Nadaljevanje)

Drugi nevarni škodljivec je **fižolar** (canthoscelibes absoletus). Njegova domovina je Srednja Amerika, od koder se je razširil skoraj po vsem svetu. Pred približno 15 leti so ga zasledili tudi v okolici Krškega in na Primorskem. Od tam se je razširil skoraj po vsej Sloveniji, najbolj pa napada Dolenjsko.

Fižolar ima letno 4 do 5 generacij. Njegov hrošček je rjavozelene barve in ima na hrbtni strani, ki je močno obraščena z drobnimi dlačicami, svetlosive lise. Samice odlagajo približno po 100 jajčec na fižolova zrna, ki so vskladiščena ali pa na dozorevajoče fižolove stroke. Ličinka fižolarja je bele barve. Potem ko prodre v fižolovo zrno se pod ugodnimi temperaturnimi pogoji razvije že v treh ali najkasneje v osmih tednih. V zrnu se zabubi in napravi značilno votlino. Nad to votlino naredi tenek pokrov, ki ga hrošč dvigne, ko zleze iz bube. V vsakem zrnu je približno 20 ličink.

Močno okužen fižol je neužiten in zaradi iztrebkov ličink smrdi.

Brž ko ugotovimo, da je fižolar okužil fižol, ga moramo takoj razkužiti. Močno okužen fižol je najpriporočljiveje sežgati, ker ni primeren niti za krmo živali. Manj okužen fižol pa namočimo v vodo in ker zdrava zrna padejo na dno, izdolbena pa splavajo na površino vode, najbolje ločimo ene od drugih. Okužena zrna sežgemo, zdrava pa presušimo. Priporočljivo je tudi, da fižol segrevamo v pečici, vsaj eno do dve uri pod temperaturo 60 stopinj C. Pri tem postopku uničimo fižolarja, kaljivosti fižola pa ne zmanjšamo. Prav je tudi, da na 100 kg fižola potresemo 200 do 300 gramov zaščitnega sredstva. Značilno za fižolarja je tudi to, da se rad loti razen fižola še boba, graha, leče, soje, grašice, pa tudi koruza mu gre v slast.

Črni žužek (Calandra granaria) je najbolj razširjen škodljivec žitnih shramb. Ta žužek je 3 do 5 mm dolg, rjave ali črne barve. Glavo ima podaljšano v podolgovat rilček. Jajčka so bela in imajo oblike hruške, bele ličinke pa so tolste, brez nog ter z rjavo pobarvano glavo.

Črni žužek ima 3 do 4 generacije letno. Živi dve leti. Samice odlagajo 100 do 200 jajčec. Ličinke in hrošč napadajo predvsem pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo itd. Vlažne žitarice, shranjene v temnem prostoru, ličinkam in hroščem najbolje teknejo. Ta škodljivec se loti tudi ajde, zdroba, moke, otrobov in testenin. Največjo škodo dela s tem, ker najprej uniči klico in zmanjšuje kaljivost žitaric. Ličinke z dihanjem dvignejo toploto v skladiščih do 30 stopinj C, kar predstavlja optimalni pogoj za razvoj plesni in drugih škodljivcev. Okužene žitarice niso užitne niti za živino.

Najuspešnejši način zatiranja črnega žužka je, da so shrambe zračne in svetle in da so brez razpok po stenah, na podu in na stropu. Skladišča morajo imeti dovolj čistega in suhega zraka. Shrambe, v katerih so žitarice, moramo očistiti vsaj dvakrat letno in to spomladi, ko se črni žužek prebuja iz zimskega sna, in pa tik pred vskladiščenjem žit. Ob tem čiščenju moramo posvetiti posebno pozornost očiščenju špranj in razpok, ki jih naj premažemo ali poškropimo z HCH ali z DDT sredstvi.

Rižev hrošček (Calandra oryzae) je zelo podoben črnemu žužku. V tropskih predelih napada žitarice že na prostem. Načini zatirajna so enaki načinom zatiranja črnega žužka.

Prihodnjič pa bomo spregovorili nekaj besed o **moljih.**

Mladina se pripravlja na kongres

Ko bo v prihodnjih dneh v Celju VI. kongres LMS, bodo tudi delegati mladinskih organizacij koprskega okraja poročali o dosedanjem delu mladinskih organizacij ter posredovali kongresu več predlogov. Tako bodo delegati Izole, kjer so priprave na kongres zajele širši razmah v okviru vrste sestankov in športnih ter fizkulturnih tekmovanj med mladinci in mladinkami izolskih podjetij, predložili kongresu nekaj predlogov v zvezi z izboljšanjem prehrane ter reševanjem stanovanjskih in vzgojnih vprašanj mladine, zaposlene v industrijskih središčih obalnega področja Kopra.

Nekatere mladinske organizacije nameravajo do začetka kongresa zaključiti delovne akcije na urejevanju prostorov okrog tovarn. Komite LMS v Izoli je tudi sklenil, da bo priredil na večer pred začetkom kongresa slavnostno akademijo s sodelovanjem drugih družbenih organizacij in da bo razdelil denarne nagrade najboljšim mladinskim organizacijam izolske občine.

Člani aktiva mladih zadružnikov in mladinske organizacije v Knežaku bodo tako kakor postojnska mladinska organizacija priredili v počastitev kongresa slavnostne seje, zažgali bodo kresove in okrasili trgovinske izložbe. V Marezigah bodo člani aktiva mladih zadružnikov med drugim sklicali slavnostno sejo, na kateri se bodo pogovorili o pomenu VI. kongresa LMS. Podobne seje bodo tudi v podjetju »Stil« in »De Langlade« v Kopru, v sežanskem obratu »Telekomunikacije« v Pregarjah in v nekaterih drugih podjetjih ter aktivih LMS koprskega okraja. Člani mladinske organizacije podjetja »Neverke« so v dveh delovnih akcijah na brkinski cesti napravili 224 delovnih ur ter z brigadirji — graditelji brkinške ceste uspešno tekmovali v odbojki in šahu. M.

TUDI DELOVNI KOLEKTIVI KOPRSKEGA OKRAJA BODO PRISPEVALI

V soboto so se na predsedstvu Okrajnega ljudskega odbora Koper sestali direktorji nekaterih večjih podjetij koprskega okraja, ki so izjavili, da delovni kolektivi našega okraja z zanimanjem spremljajo akcijo v zvezi z zatiranjem otroške paralize. Med drugim so izjavili, da se je več podjetij koprskega okraja na sejah delavskih svetov odločilo, da bodo finančno prispevali h kritju stroškov za nabavo cepiva in za cepljenje otrok proti otroški paralizi na področju koprskega okraja.

Kako je s piransko avtobusno poslovalnico

Do nedavnega v Piranu nisi mogel kupiti ali rezervirati voznega listka. Če nisi hotel v avtobusu stati do Ljubljane, si se moral potruditi v Portorož in v tamkajšnji poslovalnici »Adria« stati v vrsti, da si si končno zagotovil sedež. Turistično društvo v Piranu je sicer že spomladi predvidelo prostor v znani benečanski stavbi na Tartinijevem trgu za bodočo poslovalnico in je v ta namen doseglo izselitev tamkajšnjega fotografa. Prostor bi moral prevzeti potovalni urad »Adria« iz Portoroža kot svojo podružnico in zimsko poslovalnico (ker Portorož preko zime nima dovolj prometa, da bi tamkajšnja poslovalnica lahko zaposlila vse stalno osebje agencije).

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev (in morda še drugih razlogov) pa »Adria« ni pokazala namere, da bi ponujene prostore opremila v doglednem času. Ker so med tem vedno bolj naraščale upravičene pritožbe potnikov nad pomanjkanjem poslovalnice, je piransko Turistično društvo sklenilo, prepustiti omenjene prostore avtobusnemu podjetju »Slavnik«. To je pred dobrim mesecem že odprlo v bližini svojo poslovalnico za tovorni promet.

»Slavnik« je bolje razumel želje potujočega občinstva in je kmalu vključil v svoje poslovanje tudi shranjevanje prtljage ter predprodajo in rezervacijo vozovnic za avtobusne proge. Žal so prostori te poslovalnice precej skriti, zato odhaja večina potnikov še vedno po vozovnice v Portorož. Da bi poslovalnica bila na primernejšem prostoru, se je podjetje zanimalo pri Turističnem društvu Piran in res doseglo privolitev, da adaptira prostore v pritličju benečanske zgradbe na glavnem trgu. Tako se nam obeta, da bo v Piranu v kratkem ugodno rešeno tudi vprašanje prodaje in rezerviranja avtobusnih voznih kart. (J L)

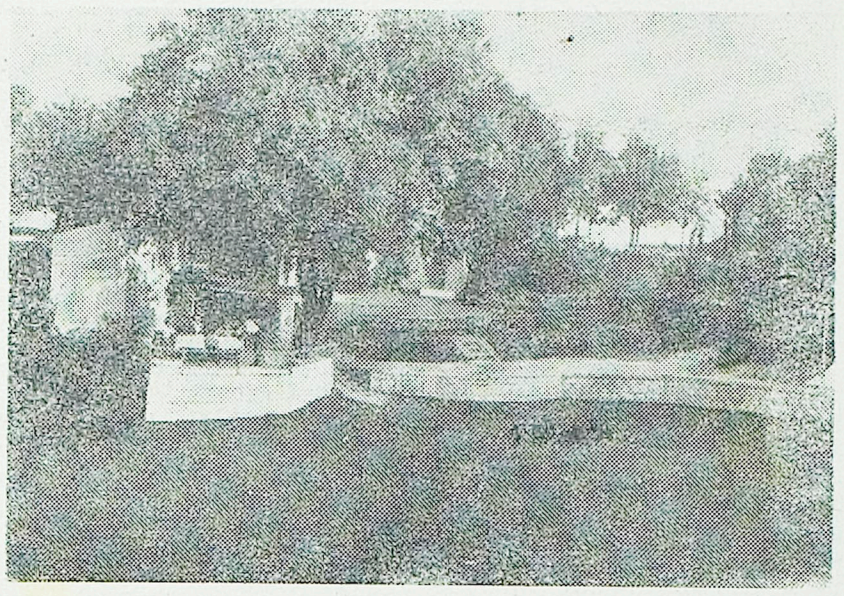

Prav tako v okviru prvega občinskega praznika v Sežani je igralska družina DPD Svoboda uprizorila v tržaškem narečju Goldonijeve »Primorske zdrahe«, ki so jih v Sežani preimenovali v »Ribiške zdrahe«. Predstava je bila na prostem (naša slika vam kaže prizorišče) v režiji Mira Kranjca, ki je izdelal tudi sceno. Pri predstavi je sodeloval tudi sežanski mešani pevski zbor

PES NA LADJI

Redka je trgovska ladja, ki bi ne imela na krovu tudi psa. Brez psa je posadka nepopolna in kapitan to vrzel zapolni navadno že v prvi luki. Tako pripovedujejo stari morski volkovi, kapitani, ki so prepluli pol in več sveta.

Pes na ladji ni le v okras in posadki v zabavo, pes je resnični pomočnik vseh na ladji: stražar, čuvar ladijske lastnine, nočni čuvaj, detektiv, snažilec krova, edini krmarjev tovariš ponoči in še to in ono. Pes je polnovreden član posadke. Kolikokrat sta njegov nepodkupljivi nagon in njegova čuječnost že obvarovala kakega člana posadke pred nesrečo. Na stotine primerov. Naj navedem le enega, ki mi ga je pravil star mornar.

Zgodilo se je to na neki francoski ladji, ko je vozila ponoči iz Gibraltarskega preliva na Kanarsko otočje. Poleg majhnega pinča so imeli na ladji tudi malega mornariškega vajenčka. Dva nerazdružljiva prijatelja. Ko je zaradi neznosne vročine tisto noč spalo vse na krovu, si je mali izbral mesto na kupu vrvi na krmi tik krovne ograje. Pinč je spal poleg njega.

Kasno ponoči je pričel lajati na vse kriplje, begati in buditi mornarje. Nejevoljni so ga mornarji podili od sebe, pes pa se ni dal ugnati in ne pomiriti. Vedno drznejši je postajal in naposled jih je pričel vleči za noge in za roke, dirjaje neprestano od njih do krme in nazaj. Ko je bilo tega že vsem dosti, je vstal prvi kuhar in šel za psom. Ves preplašen je ugotovil, da je mali mornariški vajenček izginil. Takoj mu je bilo jasno, kaj se je pripetilo. Najbrž se je mali v spanju nerodno obrnil in padel čez krov. Na kuharjev klic so prihiteli mornarji, spustili so urno na morje čoln in njihovo iskanje in trud nista bila zaman.

Čez pol ure je mali mornarček že objemal svojega psička, zahvaljujoč se mu za življenje, ki mu ga je zvesta žival na tako edinstven način rešila. tk

Ena lastovka še ne naredi pomladi

V devetih središčih postojnske občine so te dni zaključili predavanja o pomenu krvodajalske akcije. Teh predavanj, ki so jih dopolnjevali ustrezni filmi, je obiskalo več kot tisoč prebivalcev, med njimi največ žena.

Krvodajalska akcija v postojnski občini bi lahko dosegla boljše uspehe. Od predvidene količine krvi so prostovoljni krvodajalci doslej oddali le 42 %. Medtem ko se je v Planini prijavilo 26 krvodajalcev, v Bukovju 19, v Hruševju in na Belskem po 10, opažamo, da nekateri delovni kolektivi posvečajo premalo pozornosti povečanju števila prostovoljnih krvodajalcev. Tako se je od približno 250 zaposlenih v podjetju LIP Postojna prijavilo le 27 oseb, od 70 delavcev in nameščencev Tovarne mesnih izdelkov v Postojni le 13, v podjetju »Gradnje« v Postojni od več kot 150 zaposlenih samo 1, v podjetju LIV nihče. Med maloštevilnim kolektivom postojnske pošte pa so zbrali kar 10 prostovoljnih krvodajalcev, kar naj bo za vzgled.

Med najbolj požrtvovalne udeležence krvodajalske akcije lahko štejemo uslužbenca Stanovanjske uprave v Postojni Andreja Miklavčiča, ki je 40-krat dal zdravstvenim ustanovam svojo kri v skupni količini nekaj več kot 18 litrov. Prvikrat je postal krvodajalec pred devetimi leti. Tovariš Miklavčič je postojnski bolnišnici znan kot eden ezmed redkih, ki je pripravljen ob vsakem času dati kri, da bi drugemu rešil življenje. Največje plačilo za to požrtvovalnost pa mu je zadoščenje, da je s svojo krvjo že večkrat v zadnjem trenutku priskočil na pomoč pri reševanju življenj ponesrečencev ali porodnic.

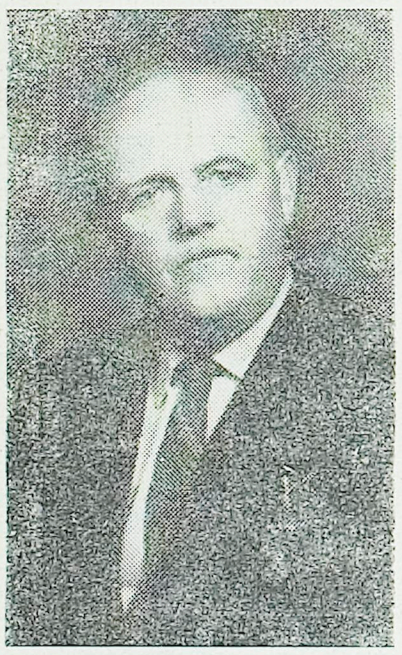

Andrej Miklavčič je s svojo krvjo rešil že marsikatero življenje. V devetih letih je oddal več kot 18 litrov krvi

V LJUDSKI KNJIŽNICI v KOPRU si lahko izberete dramska dela za vaš oder, v zbirki pesništva pa bogato snov za recitacijske večere.

Kdo bo plačal škodo?

To vedno pogosteje vprašujejo kmetovalci hrpeljske občine, ki jim divji prašiči neusmiljeno gospodarijo po njivah, kjer gojijo krompir, fižol, koruzo in oves. Pri kmetijskem referentu ObLO Hrpelje se kopičijo prijave škode, uradni cenilci sestavljajo zapisnike, potem pa vse zaspi.

Lovske družine so po zakonski uredbi dolžne prizadetim kmetom povrniti škodo, ki so jo povzročile divje svinje na njihovem področju. Ocenjena škoda gre v nekaterih primerih v deset tisoče dinarjev,ki pa jih lovske blagajne ne zmorejo izplačati. Pokončevanje te nevarne divjadi gre zelo jalovo izpod rok. Srnjaki in zajci naše lovce menda bolj mikajo. Zato se roji divjih svinj s svojim številnim zarodom več ali manj varno sprehajajo po poljih v neposredni bližini vasi in pustošijo. Tako daleč je že s to rečjo, da je več vasi tam pod Brkini in Slavnikom gospodarsko ogroženih. Majniški slani in julijski toči se je pridružila še svinjska nadloga.

Menimo, da tega stanja odgovorni činitelji ne bi smeli prezreti. Potrebno bi bilo takoj ukreniti, da bi oškodovanci prejeli odškodnino, zoper nadaljnje povzročanje škode pa naj bi po več lovskih družin skupaj organiziralo hajke na divje prašiče. J. Ž.

Tudi mladina bo kandidirala

Mladinske organizacije koprskega okraja so v zvezi z volitvami v nove občinske ljudske odbore organizirale več sestankov na katerih so predlagali okrog 40 mladink in mladincev za kandidate bodočih občinskih ljudskih odborov in občinskih zborov proizvajalcev.

SLOVENSKI JADRAN v vsako hišo Slovenskega Primorja!

Da bodo potrošniki zadovoljni . . .

Prejšnji mesec je obrtno podjetje »Kruh« Koper odprlo v Hrvatinih prodajalno kruha. S tem se je preskrba s kruhom znatno izboljšala, lokal sam pa ustreza vsem sanitarno-tehničnim predpisom. Prav pa bi tudi bilo, da bi podjetje »Mleko-Dekani« izkoristilo prostor ob prodajalni kruha tako, da bi ga preuredilo v mlekarno. Če bodo v Hrvatinih uspeli k novi prodajalni kruha dobiti še mlekarno, bo preskrba z osnovnimi živilskimi potrebščinami zagotovljena in potrošniki bodo še bolj zadovoljni. R.

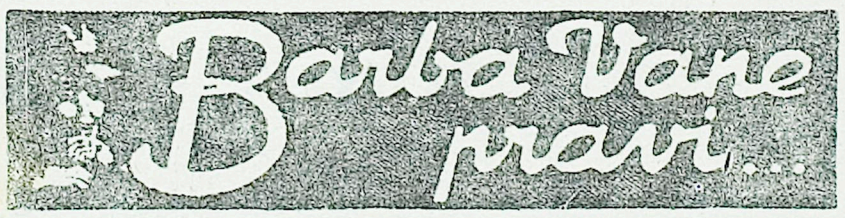

Če me čuti ne varajo, se bližamo jeseni. Vsaj vreme imamo že nekaj časa tozadevno. Zato pač ni čudno, če so se nekateri kinoprijatelji oglasili pri meni in me naprosili, naj vprašam upravo te naše kulturno-prosvetne dejavnosti, koliko časa ima še namen izpostavljati obiskovalce nevarnosti, da dobijo najmanj močan prehlad. Za zadevo sem se takoj pozanimal in sem iz popolnoma zanesljivih virov zvedel, da bo dvorana prav gotovo v redu do Silvestrovega. Bodo pa prihodnje leto začeli »obnavljati« malce kasneje na poletje, da bodo obiskovalci prišli na svoj račun in se toliko skuhali v dvorani, kolikor jih sedaj pere in piha na prostem.

Kot veste, smo imeli te dni v Kopru slikarsko razstavo. Bilo je v soboto, ko sem šel tam mimo in zaslišal klice na pomoč. Dva ljubitelja slikarske umetnosti sta vpila skozi okno v prvem nadstropju in prosila mimoidoče, da ju rešijo. Vestna snažilka ju je namreč lepo zaklenila v zgradbo ne glede na to, da je manjkalo takole še približno dve urici do ure, ki je po urniku določena. K sreči je nekdo vedel za njeno stanovanje in jo poiskal. Pritekla je vsa nasmejana. Največji špas pa je bil, da ni imela ključev. Na veliko veselje obeh obiskovalcev je pojasnila, da jih je dala nekemu znancu, ki je v spodnjih prostorih spravil svoje motorno kolo in odšel najbrž nekam na kopanje. No, z združenimi močmi so ga nazadnje našli in odklenili oba jetnika, ki sta si res lahko podrobno ogledala razstavo, saj sta preživela med slikami domala ves popoldan.

Lepa se je primerila tudi mojemu znancu, ki je kupil trdo kuhana jajca v delikatesi na Titovem trgu. Mož je šel na pot. Zato je jajca zavil in spravil v žep. Pa se je nekje naslonil in že je imel v žepu »šmorn«. Jajca so bila pač le malce oparjena. Lahko si mislite, kako je bil vzhičen, ko se mu je začelo cediti po obleki!

Če bi bilo to v nedeljo in če bi bil namenjen na nogometno tekmo v Izoli, bi mu takšna jajca celo prav prišla. Tam je namreč do konca tekme disciplineranemu občinstvu že vsega zmanjkalo, s čimer je moč pomagati sodnikom, da bolj »objektivno« sodijo. Nazadnje si niso mogli več drugače pomagati, kot da sodnika opljujejo, da bo ta vendarle odnesel s seboj kak vtis iz tega našega lepega in športno razvitega mesta.

Jaz Izolčane s te plati že preveč poznam. Zato tudi nisem bil na tekmi, ker sem še tako včasih mimogrede deležen kakega napačno pomerjenega izstrelka. Šel sem raje v Dutovlje, prepričan, da bom tam bolj varen. Prišel pa sem skoraj z dežja pod kap. V gostilni pri Ukmarju so namreč mojega soseda tako temeljito polili z golažem, da je bil takoj zrel za kemično čiščenje, jaz pa sem jo iz previdnosti pobrisal od tam.

Zato se pa čez postojnsko gostinstvo ne morem pritožiti. V mestni restavraciji so mi postregli s pivom, v katerem je bilo toliko krušnih drobtin in drugih užitnih reči, da bi v normalnih okoliščinah skoraj zadostovalo za zajtrk. Ker pa nisem bil lačen, sem prosil, naj mi zamenjajo vrček in natočijo bolj redko tekočino. To so radi naredili, toda zamenjali so mi samo pene, tako da sem moral hočeš nočeš nazadnje res zajtrkovati, čeprav nisem čutil nobene potrebe. Saj bi bilo res grdo, če bi odklonil tako gostoljubnost.

Kot vidite, pa sem po vsem le ostal živ, da vas lahko tudi ta teden prav lepo pozdravim in želim prihodnjič na svidenje!

Vaš Vane

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

PRVO KOLO LJUBLJANSKO-PRIMORSKE NOGOMETNE LIGE

Idrijčani poskrbeli za presenečenje

Novinec v ljubljansko-primorski nogometni ligi idrijski Rudar je v nedeljo postavil vse račune na glavo. V Tržiču je premagal domače moštvo z visokim rezultatom 4 : 1 in zasedel prvo mesto na tabeli. Vsekakor je to rezultat, ki ga ni nihče pričakoval. Idrijčani so zmagali zasluženo in se je odlikovalo vse moštvo. Upajmo, da nedeljska zmaga ne bo ostala osamljena in da bomo lahko o Idrijčanih v naslednjih kolih še mnogo napisali dobrih besed.

Druga dva primorska predstavnika sta v prvem kolu ostala praznih rok. Medtem ko smo poraz Nove Gorice v Ljubljani z Grafičarjem nekako pričakovali, nas je poraz Izole na domačem igrišču le nekoliko presenetil. Kranjski Triglav je namreč povsem zasluženo zmagal z rezultatom 3 : 1 (1 : 1). Domačini so izgubili predvsem zaradi nepovezane igre in zaradi prevelike sebičnosti napadalcev, ki so hoteli z individualnimi akcijami odločiti tekmo v svojo korist. Seveda jim je to spodletelo, razen tega pa so tudi zastreljali enajstmetrovko. Čeprav je sodniška trojka Erlih, Janovski in Jenko odlično opravila svojo nalogo, so vendar nekateri prenapeteži iz vrst publike povzročili incidente, ki nimajo s športom nobene zveze. Stranskega sodnika Jenka so namreč posamezniki žalili z najbolj umazanimi psovkami in celo pljuvali nanj. Prav bi bilo, da bi uprava kluba malo poostrila kontrolo nad publiko in da bi v prihodnje take prenapeteže javili Ljudski milici. Seveda pa morajo upravi kluba pomagati tudi gledalci, ki so brez dvoma zainteresirani nad tem, da bi na naših igriščih ustvarili pravo športno vzdušje.

Tabela po prvem kolu je naslednja:

Rudar	1	1	0	0	4:1	2
Triglav	1	1	0	0	3:1	2
Slovan	1	1	0	0	2:1	2
Krim	1	1	0	0	3:2	2
Grafičar	1	1	0	0	3:2	2
Nova Gorica	1	0	0	1	2:3	0
Ilirija	1	0	0	1	2:3	0
Jesenice	1	0	0	1	1:2	0
Izola	1	0	0	1	1:3	0
Tržič	1	0	0	1	1:4	0

V nedeljo bo na sporedu drugo kolo. Idrijski Rudar bo sprejel doma Jesenice, Nova Gorica pa se bo pomerila z Izolo.

ODBOJKA

Na tradicionalnem odbojkarskem turnirju v Kanalu ob Soči je domači Partizan ponovno osvojil pokal občinskega ljudskega odbora. Zmagovalec tega turnirja je hkrati tudi odbojkarski prvak goriškega okraja. Drugo mesto so letos zasedli odbojkarji Kobarida.

HOKEJ NA KOTALKAH

NOVA GORICA REPUBLIŠKI PRVAK

Nova Gorica je tudi v revanžni tekmi v Ljubljani premagala Olimpio. Rezultat 6 : 3 (4 : 0, 1 : 0, 1 : 3) pa je precej tesen in kaže, da so Ljubljančani napredovali v primerjavi z lanskim letom. Nova Gorica je tako osvojila naslov letošnjega republiškega prvaka v hokeju na kotalkah in si priborila vstop v finale.

Plavanje

Prvenstvo Primorske bi bilo lahko v Kopru

V nedeljo je bilo v Novi Gorici okrajno prvenstvo v plavanju, ki bi moralo služiti kot nekaka predpriprava za napovedano prvo prvenstvo Primorske v plavanju. Ker pa so kljub lepemu vremenu in ugodnim tehničnim pogojem zabeležili zelo slabo udeležbo (komaj 18 tekmovalcev), se je okrajna zveza TVD Partizan premislila in odpovedala za 8. september predvideno letošnje plavalno prvenstvo Primorske.

Menimo, da sklep okrajne zveze TVD Partizan v Novi Gorici ni pravilen, saj se je prav letos močno povečalo zanimanje za plavalni šport med primorsko mladino in prav neko širše tekmovanje bi bilo vzpodbuda za nadaljnje delo. Morda ne bi bilo napačno, če bi prvenstvo organizirala okrajna zveza TVD Partizan v Kopru. Tu so ugodni pogoji še ves september, saj sta voda in zrak toplejša. Hkrati bi tako tekmovanje še bolj populariziralo plavalni šport ob slovenski obali, kjer smo začeli prav krepko orati ledino.

NAŠE LADJEDELNICE BODO ZGRADILE 36 OCEANSKIH LADIJ. Te ladje bodo imele skupno nosilnost več kot 480 tisoč ton, gradijo jih pa ladjedelnice »3. maj« na Reki, »Uljanik« v Pulju in »Split« v Splitu za inozemske naročnike. Ladje bodo zgrajene najkasneje v petih letih.

MOTORIZEM

USPEH ČERIČA IN PINTARJA

Na državnem motorističnem prvenstvu v cestni hitrostni vožnji sta se odlikovala tudi Koprčana Čerič in Pintar. Čerič je zmagal v kategoriji 175 ccm, v kategoriji 125 ccm pa je bil drugi. V kategoriji 350 ccm so izven konkurence startali Tomosovi motorji, ki jih je bilo na dirkah največ. Zmagal je prepričljivo Pintar iz Kopra.

ŠPORTNI TEDEN V NOVI GORICI

ZŠD Nova Gorica bo proslavila desetletnico svojega delovanja s športnim tednom od 8. do 15. septembra. V tem tednu bodo organizirali medrepubliški turnir v hokeju na kotalkah, mladinsko kolesarsko dirko po Primorski in mladinski nogometni turnir. Društvo bo izdalo tudi brošuro, ki bo prikazala uspehe desetletnega delovanja.

Obvestilo

Upraviteljstvo osnovne šole v Kopru obvešča, da bo pričetek rednega pouka dne 16. septembra 1957 ob 8. uri za učence III. in IV. razreda ter ob 13. uri za učence I. in II. razreda.

*

Vpisovanje v baletni odsek pri Gledališču Slovenskega Primorja v Kopru bo v ponedeljek 9., torek 10. in sredo 11. septembra 1957 od 9. do 12. ure in od 15. do 17. ure v mali dvorani GSP. V poštev pridejo deklice in dečki od 8. do 15. leta starosti.

Uprava GSP

Razpis

Na podlagi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obratov (Uradni list FLRJ štev. 51/53) in 10. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ štev. 34/55) razpisuje Komisija za razpis mest direktorjev in poslovodij občinskega ljudskega odbora Izola

mesto direktorja trgovskega podjetja »Jadranka« Izola

Pogoji: Visokokvalificirani trgovski delavec, verziran v špecerijski stroki s petletno prakso na vodilnih mestih.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, opisane strokovne sposobnosti in dosedanje zaposlitve, dostavite Občinskemu ljudskemu odboru Izola do 15. 9. 1957.

Kino

KOPER, 6., 7. in 8. septembra ameriški film TARZAN BRANI DŽUNGLO, 9. in 10. septembra ameriški barvni film ČAJ ZA DVA, 11. 12. septembra sovjetski barvni film MEHIKANEC.

IZOLA: 6. septembra sovjetski barvni film MEHIKANEC, 7. in 8. septembra ameriški film BELI JORGOVAN, 9. septembra sovjetski barvni film MEHIKANEC, 10. in 11. septembra francoski barvni film ŠENTJERNEJSKA NOČ, 12. in 13. septembra ameriški barvni film VELIKA NOČ CASANOVE.

PIRAN: 6. in 7. septembra mehiški film KO ODIDEM, 8. in 9. septembra ameriški film BELI JORGOVAN, 10. in 11. septembra ruski film VISOKO POVABILO, 12. septembra ameriški barvni film OSAMLJENA ZVEZDA, 13. septembra ameriški barvni film CENA SLAVE.

PORTOROŽ: 7. septembra ameriški film BELI JORGOVAN, 8. in 9. septembra ruski film VISOKO POVABILO, 10. septembra italijanski film PESEM S CESTE, 12. septembra ameriški barvni film CENA SLAVE, 13. septembra ameriški barvni film BORBA ZA POSEST.

SEČOVLJE: 7. septembra ameriški barvni film ČAJ ZA DVA, 8. septembra ameriški barvni film VELIKA NOČ CASANOVE, 12. septembra ameriški film TARZAN BRANI DŽUNGLO.

ŠMARJE: 7. septembra ameriški film RAZVESELI SE, 8. septembra sovjetski barvni film MEHIKANEC, 11. septembra ameriški film TARZAN BRANI DŽUNGLO.

ŠKOFIJE: 7. septembra ameriški barvni film VELIKA NOČ CASANOVE, 8. septembra jugoslovanski film NE OBRAČAJ SE SINKO, 11. septembra ameriški barvni film KROGLA ČAKA.

DEKANI: 8 septembra ameriški film RAZVESELI SE.

POSTOJNA: 6., 7. in 8. septembra francoski barvni film LUCREZIA BORGIA, 10. in 11. septembra ameriški barvni film BOJ ZA LASTNINO.

PIVKA: 7. in 8. septembra JUNAKI SO UTRUJENI, 11. in 12. septembra SADKO.

SEŽANA: 7. in 8. septembra italijanski film DEKLE IZ SAN FRADIJANA, 10. in 11. septembra ameriški film ODDALJENO OBZORJE, 12. in 13. septembra jugoslovanski film ZADNJI TIR.

Gledališče SLOV. PRIMORJA

KOZINA, 7. septembra Dobričanin: SKUPNO STANOVANJE. Pričetek ob 20. uri.

KOMEN, 8. septembra Dobričanin: SKUPNO STANOVANJE. Pričetek ob 20. uri.

SEŽANA, 9. septembra Dobričanin. SKUPNO STANOVANJE. Pričetek ob 20. uri.

IZOLA, 11. septembra Dobričanin: SKUPNO STANOVANJE. Pričetek ob 20. uri.

KOPER, 12. septembra Dobričanin: SKUPNO STANOVANJE. Pričetek ob 20 uri. Red B in izven.

Radio KOPER

NEDELJA, 8. septembra 1957:
8.00 Kmetijska oddaja — 8.30 Spored lahke glasbe — 9.00 Oddaja za Beneške Slovence — 9.20 Skladbe Antonina Dvoraka — 10.15 Polke in valčki Marijana Ostrouške iz Postojne — 10.30 Sosedni kraji in ljudje: V Pevmi in Podgori, onkraj Soče — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Poje moški zbor »Kras« iz Dola Poljan p. v. Pavline Komelove — 15.30 Z mikrofonom po Primorski: v naši meji vrvi.

PONEDELJEK, 9. septembra 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7,45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Šport doma in po svetu — 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Slovenske narodne igra Borut Lesjak.

TOREK, 10. septembra 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Torkov operni oder — 14.40 Gospodarska oddaja: »Hranilne vloge in varčevanje« — 14.40 Pisan spored lahke glasbe — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Srbske narodne pesmi in plesi.

SREDA, 11. septembra 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jturo, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Ritmi in pevci od tu in tam — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturna kronika — 14.40 Ivan Matetić Ronjgov: »Roženice« — Poje zbor Slovenske Filharmonije, dirigira Rado Simoniti — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Igrajo Štirje fantje.

ČETRTEK, 12. septembra 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Glasba po željah — 14.30 Popoldanski glasbeni spored — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pojo Fantje na vasi.

PETEK, 13. septembra 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Tisoč in en takt (pisan spored solist. in orkest. glasbe) — 14.30 Spoznavajmo našo domovino: Obiskali smo Maribor — 14.40 Zabavne melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Igra in poje Veseli tržiški kvintet.

SOBOTA, 14. septembra 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Melodije in ritmi — 14.20 Življenje ob našem morju: Na valovih svetovnih oceanov — 14.35 Za vsakogar nekaj — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.00 Vesti — 15.10 Igra Tamburaški orkester Matka Šiljakovića.

MALI OGLASI

Takoj sprejmemo v službo:
— Samostojnega kvalificiranega ELEKTRIČARJA
— Kvalificiranega KLEPARJA
— Samostojnega AVTOMEHANIKA
— Samostojnega SKLADIŠČNIKA za centralno skladišče
— Gradbiščnega PISARJA
— Več kvalificiranih TESARJEV
Plače po dogovoru. Samska stanovanja zagotovljena, družinska po dogovoru.

Ponudbe z opisom dosedanjih zaposlitev poslati na upravo podjetja »Gradbenik«, Izola, Tomažičeva 16.

Lepo sobo nudim dijakinji, za pomoč v gospodinjstvu. Dobi vso oskrbo pod ugodnimi pogoji. Pismene ponudbe pod »Prilika«

DVOKOLESA od 7000 lir naprej in **MOTORNA DVOKOLESA** od 44.000 lir naprej dobite pri tvrdki MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Darilne pakete pošiljamo tudi v inozemstvo in so brez carine!

Za nakup novih in rabljenih LAMBRETT se obrnite na tvrdko **Aldo Merolli v Gorici,** ul. Goribaldi št. 5, telefon 2723. Tvrdka uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vsa potrebna navodila!

KOZLOVIČ ANA, Dilice 1, Šmarje pri Kopru, je izgubila 31. avgusta 1957 denarnico z manjšo vsoto denarja ter raznimi dokumenti od avtobusne postaje v Kopru do bloka Škofije. Poštenega najditelja prosi, da vrne vsaj dokumente na postajo LM v Kopru ali Šmarjah pri Kopru.

Preveč in premalo

V soboto nekaj pred 15. uro se je pripetila na odseku novozgrajene ceste med Senožečami in Divačo (na vrhu klanca Gaber) hujša prometna nesreča. Avtobus mariborskega avtoprevozniškega podjetja, ki redno obratuje na progi Maribor—Ljubljana—Koper—Poreč in nazaj, je s 47 potniki zdrknil s cestišča in po enkratnem obratu niz obcestnega nasipa obležal z razbitimi šipami približno 30 metrov pod cesto. To pa ni zahtevalo človeških žrtev, kajti le dobri karoseriji se je zahvaliti, da so potniki razen sedmih, ki so bili hujše, vendar pa ne življenjsko nevarno ranjeni, odnesli več ali manj lahke poškodbe.

Preiskovalna komisija je doslej zaključila, da je bil vzrok nesreče nenadna eksplozija gume na sprednjem desnem kolesu. Ker pa je bila ta eksplozija prav na ovinku, ko cesta zavije na levo in to na mestu, kjer je takoj za cestnim robom večmetrski breg, ni mogel šofer kljub vsem prizadevanjem obdržati vozila na cesti.

Kmalu po nesreči so vozniki osebnih avtomobilov in avtobusov prevzeli ponesrečence in jih takoj prepeljali v izolsko bolnišnico. Uvidevni in požrtvovalni vozniki — med njimi so bili tudi nekateri tujci, zaslužijo vso pohvalo. Vendar pa je bilo tudi nekaj avtomobilistov (evidenčna tablica TS), ki so se sicer ustavili na kraju nesreče, ko pa so zadovoljili svojo radovednost, so nadaljevali pot, ne da bi pokazali vsaj trohico človečnosti in pripravljenosti pomagati ponesrečencem.

Razen te, ene izmed v zadnjih letih največjih prometnih nesreč v našem okraju, pa moramo zopet zabeležiti, da je bila pretekli teden vrsta nesreč zaradi neprevidnosti voznikov in drugih koristnikov cest. Tako je v petek padec z motornega kolesa v bližini Pobegov pri Kopru zahteval eno človeško življenje in lažje poškodbe voznika. Istega dne je pred odcepom glavne ceste pri Izoli osebni avtomobil podrl otroka, ki je brez nadzorstva hotel prečkati cesto. Podobna nesreča se je zgodila nekaj ur kasneje tudi pri Selcah v bližini Pivke. Oba hujše ranjena otroka so morali takoj prepeljati v bolnišnico.

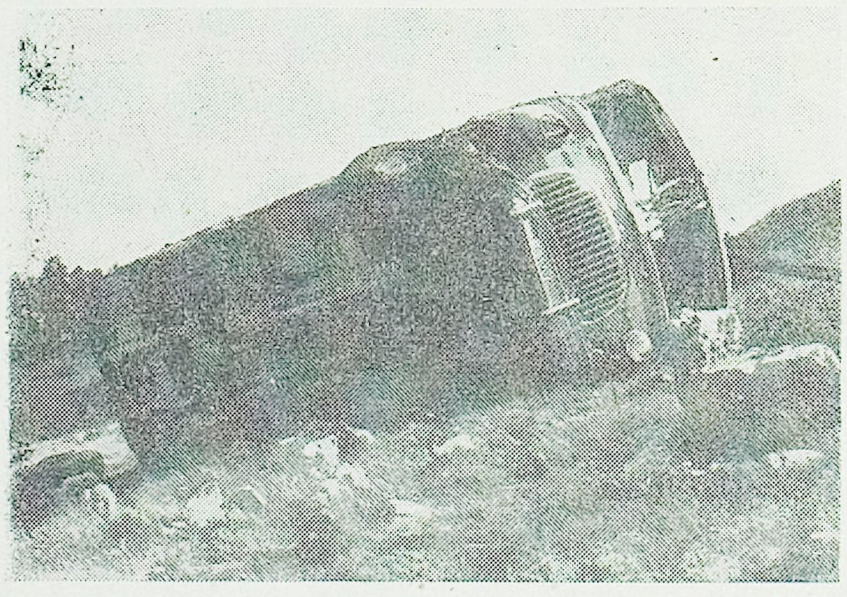

Prevrnjeni mariborski avtobus med Senožečami in Divačo

V soboto popoldne je v Sežani tovorni avtomobil podrl kolesarja. Lažje poškodbe, ki jih je le-ta dobil, je pripisati vinjenosti voznika tovornjaka in pa neprevidnosti kolesarja.

V nedeljo je bilo šest prometnih nesreč in osem oseb se je zateklo v bolnišnico zaradi hujših telesnih poškodb.

Voznik Vespe z evidenčno tablico motornega vozila TS 17844 je vozil po Besenghijevi ulici v Izoli, ki je zaprta za promet z motornimi vozili. Pri tem je podrl šestletnega otroka Mira Pavliča, ki se je igral na cestišču. Medtem ko je otrok po trčenju obležal na cesti, je motorist s sopotnico nadaljeval vožnjo, ne da bi se pobrigal za usodo ponesrečenca.

Neki 20-letni mladenič iz Burij pri Marezigah je s tujim motornim kolesom med Koprom in Izolo zdrsnil s ceste ter se pri tem s sopotnikom hujše poškodoval.

Naslednja žrtev neprevidnosti je bil neki Padenčan, ki si je tudi »sposodil« motorno kolo in se z njim tako zaletel, da so ga hudo ranjenega prepeljali v bolnišnico.

Med drugimi ponesrečenci tega dne je tudi šestletna deklica, katero je oče v bližini Šmarij med vožnjo zgubil z motornega kolesa. Pri padcu z motorja si je dekletce zlomilo nogo.

V Sežani je pred hotelom Triglav neki kolesar tako nespretno vozil, da se je zaletel v stoječi tovorni avtomobil in si zlomil čelno kost ter dobil pretres možganov. V nesreči na križišču cest Sežana—Divača—Žirje pa je motorist izsiljeval prednost pred tovornim avtomobilom in si ob trčenju v prednji branik avtomobila polomil dve rebri ter si zlomil kost nad stopalom.

V ponedeljek opoldne sta v Tomšičevi ulici v Ilirski Bistrici trčila motorist in osebni avtomobil. Nekaj ur pred tem trčenjem pa je v bližini Ilirske Bistrice 16-letni kolesar s svojim 4-letnim bratcem padel s kolesa. Medtem ko je kolesar utrpel le nekaj prask, so morali njegovega brata prepeljati v reško bolnišnico. V ponedeljek popoldne pa se je zgodila še ena prometna nesreča. Na dokaj preglednem ovinku pri Petrinjah je tovorni avtomobil podrl motorista. Le-ta je po trčenju utrpel samo manjše telesne poškodbe.

Daleč preveč nesreč v tako kratkem času, in vse skoraj samo zaradi premalo pazljivosti in upoštevanja cestnoprometnih predpisov.

okno v svet — ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

Odrezano cvetje vzdrži dèlj

Da bi ostal šopek cvetic v vazi čimdalje svež in mikaven, je skrb vsakogar, ki si z njimi krasi svojo sobo. Recepti so različni, obneslo pa se jih je doslej le malo. V Zapadni Nemčiji so nedavno patentirali nov postopek z odrezanim cvetjem. Tokrat po kemični poti. Kot poročajo, se vzame mešanica 95% glukoze in 5% kafre. Približno polprocentna raztopina navedenega preparata v vodi baje ohrani cvetje mnogo delj kot navadno. Priporočljivo pa je tudi v tem primeru od časa do časa odrezati končke rastlinskih pecljev z ostrim nožem in poševno, da ostane sesalna površina, ki se rada zalepi, čista. Škarje ob prerezu nežne žilice zmečkajo in cvetici več škodijo kot koristijo.

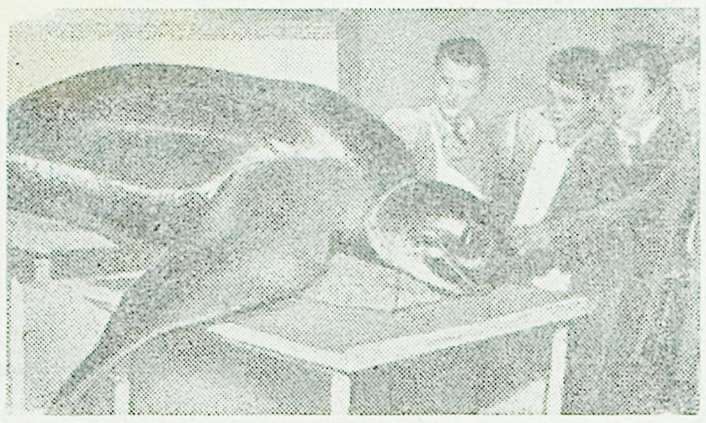

Bogat plen. Pred kratkim so ob francoski obali ujeli 430 kilogramov težko morsko želvo. Ribiči so jo krstili za Jožico in jo prodali nekemu pariškemu trgovcu z ribami. Ugotovili so, da je žival stara nič manj kot 400 let.

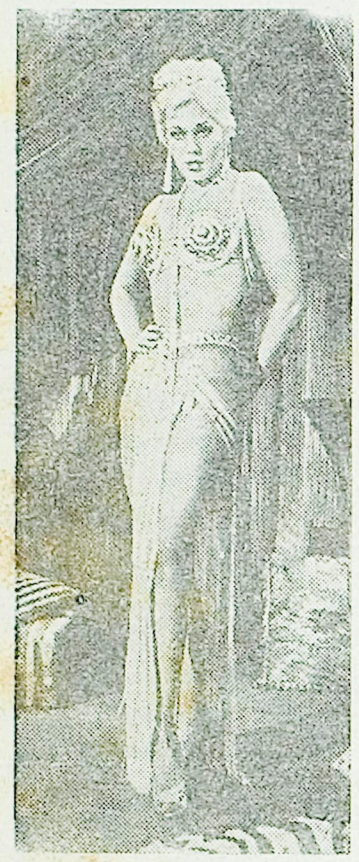

Življenjsko tragedijo slavne ameriške igralke Jeanne Eagles snemajo na filmski trak. Film ima naslov »Samo ena ljubezen«. Nesrečno Jeanne, ki se je zaradi tega, ker je s svojimi spletkami pognala v smrt svojo kolegico Elisie Desmond, vdala pijači in mamilom ter popolnoma propadla, igra Kim Novak (na sliki)

HIŠNE ŠTEVILKE — OD KDAJ?

Zamisel oštevilčenja hiš je sicer stara že 162 let, ni pa niti v starem svetu še povsod prodrla. Konservativna Anglija označuje še danes v nekaterih ulicah hiše z raznimi nazivi namesto s številkami.

Prvi je prišel na misel oštevilčenja berlinski župan leta 1795. Dve leti zatem so imela v kasnejši nemški prestolnici vsa poslopja svoje hišne številke. Šest let nato so oštevilčenje izpeljali na cesarskem Dunaju in dve leti kasneje pa še v napoleonskem Parizu. Pisali so tedaj leto 1805.

S to živalico se je narava malce pošalila. Maček je kot vidite podoben zloglasnemu Hitlerju in tako so mu dali ime. Prav na račun svoje podobnosti z velikim razbojnikom prinaša maček svojim lastnikom lepe denarce s svojimi nastopi v nekem cirkusu

Pri obsežnih manevrih ameriške mornarice in letalstva na Tihem oceanu je veliko dvomotorno reaktivno letalo ob pristajanju na letalonosilki zgrešilo zaviralne vrvi in strmoglavilo v morje. Pilot se je rešil, niso pa mogli rešiti dragocenega letala, ki je stalo kar 2 milijona dolarjev. Zdaj je to velik problem in toliko govoric, medtem ko so med zadnjo vojno to bili vsakdanji pojavi

Kaj je BENELUX?

Statistični center v Washingtonu, ZDA, se je hotel prepričati, kaj ameriški državljani povprečno vedo o Evropi. Razpisal je anketo o vprašanju: Kaj pomeni beseda BENELUX. Le sedem odstotkov vprašanih ljudi je odgovorilo, da je to okrajšava za tri zahodnoevropske države: Belgija, Nizozemska in Luksembrug. Osemnajst odstotkov udeležencev na vprašanje sploh ni vedelo odgovora, 75% ljudi pa je odgovorilo, da je Benelux avtomat za čiščenje poda. Pravili so, da s tem pojmom ni bil na čistem niti sam Stalin.

Kako je z Grönlandijo?

Grönland, ki zavzema 2,175.600 km² površine, je v nevarnosti, da izgubi svoj sloves kot največji otok na svetu. Pojavljajo se domneve, da sestoji iz več otokov, ki pa jih na površju pokriva in druži v celoto tisoč in več metrov debel ledeni oklep. Temu vprašanju hoče v letih 1957—58 priti do živega francoska geološka odprava pod vodstvom geologa Paul-Emile Victorja. S pomočjo eholotov bodo skušali rešiti uganko, kakšno je grönlandsko ospodje.

Zemeljske razpoke

Raziskave geologov na Kolumbijski univerzi v ZDA so dognale, da poka zemeljska skorja vzdolž določnih črt, ki se vlečejo kot šiv po dnu velikih oceanov. Doslej najbolj znana poklina se kot mogočen jarek, izhajajoč iz Srednje Azije vleče čez Severno ledeno morje preko Atlantika v Južno ledeno morje in Indijski ocean. Drugi jarek poteka vzdolž zahodne obale ZDA skozi Tihi ocean, obide južni del Avstralije in v Indijskem oceanu zadene na prej opisano zemelsko poklino. Jarki so v sredini globoki povprečno 3000 m, široki pa 40 km.

Za premoženje gre!

Kdo bo lastnik carjevega premoženja v inozemstvu, o tem še vedno gre pravda. Zanje se poteguje 56-letna Ana Andersonova, ki trdi, da je najmlajša hči zadnjega ruskega carja Nikolaja II.
V Hamburgu ima svojega odvetnika, ki se je zdaj pritožil proti sodni odločbi, češ da njegova klientinja ne more biti to, za kar se izdaja, zaradi česar njena zahteva odpade. S predmetno tožbo so povezane še številne druge tožbe proti lažnim in krivoprisežnim pričam. Pravda se vleče že v drugo desetletje.

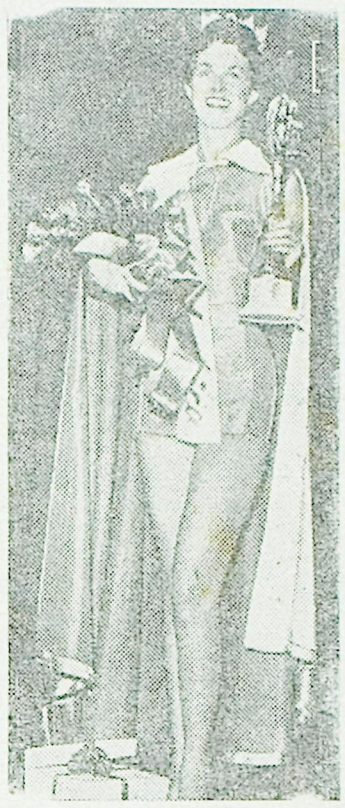

V lovu za najrazličnejšimi rekordi in posebnostmi so pred nedavnim uprizorili lepotno tekmovanje med najlepšimi predstavnicami lepotic-velikank. Zmagala je 1,89 m visoka krasotica, ki jo kaže naša slika. Zdaj ji grozi seveda filmska kariera, kjer bo med prvimi vlogami najlaže predstavljala prijateljico kakega Tarzana. To se je zgodilo v Ameriki

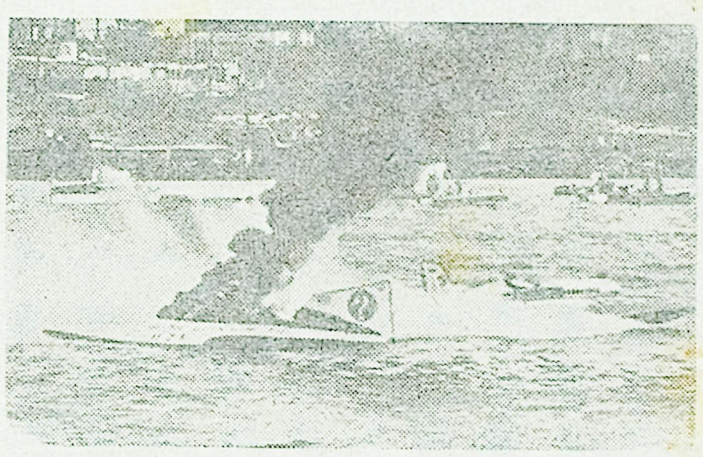

Na zadnjih tekmah z motornimi čolni po Niagari se je nekemu tekmovalcu vnelo vozilo. Charlie Wendot, ki je imel vse pogoje, da doseže prvo mesto in s tem veliko nagrado »Zlati pehar«, je izpustil zmago iz rok in priskočil svojemu nasprotniku na pomoč. Z vodo, ki je brizgala izpod njegovega čolna, je skušal pogasiti goreči čoln, vendar mu to ni uspelo. Vsekakor pa je to lep primer športnega tovarištva.

Avto in letalo v šoli

ZDA so že pričele s tem, kar bi pravzaprav moralo biti uvedeno vsepovsod po svetu: šofiranje avtomobilov je postalo obvezen šolski predmet. Država Maine je ta predmet prva vpeljala v svoje šole. Ugotovili so presenetljivo dejstvo, da so mladi učenci mnogo bolj pazljivi vozači kot odrasli. Število trčenj je v razmerju 0,5 : 10.

Univerza in koledži v ZDA posvečajo veliko pozornost letalstvu. Njihova letalska flota šteje trenutno okrog 115 letal, ki jim služijo v učne namene, n. pr. snemanje zemljišč itd., istočasno pa tudi vadijo civilne pilote.

Naše mehanizirano stoletje nam narekuje: Voziti motor in avto (ponekod bo kmalu vmes tudi letalo!), plavati in streljati bi morali znati vsi, preden zapustijo šolske klopi!

— Joj, dragica, mislil sem, da si ti!

Eskime v Antarktiki

V okviru Mednarodnega geofizikalnega leta je norveški znanstvenik Kaare Rodalh prevzel dolžnost, da prouči možnost stalne naselitve Eskimov v Antarktiki. Na visokem severu, kjer to trdoživo in skromno ljudstvo zdaj biva, so življenjski pogoji zanj vedno težji, arktičnih živali je vedno manj. Na drugem koncu zemlje jih je na izbiro. Seveda jih bo treba primerno zavarovati, da se ne ponovi arktični primer, ako se izkaže možnost stalnega bivanja v Antarktiki. V tem primeru bodo tja preselili eno ali več eskimskih plemen iz Kanade ali Grönlandije. Namen te naselitve je, da bi za nova letalska oporišča na Južnem ledenem morju dobili dovolj utrjeno in podnebju prilagojeno strežno osebje.

Skupina avstralskih, japonskih in ameriških znanstvenikov bo napravila poskus z gojenjem biserov v avstralskih vodah. Prvo biserno farmo so že uredili ob obali otoka Augustus nekako 240 km severno od mesta Derby na avstralskem severovzhodu.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

67 POSLOVENIL RADO BORDON

»Kar razmišljajte o tem, tenente,« je rekel Bonello.
»Kam bomo zdaj mahnili?« je vprašal Piani.

»Najbolje bo, če nekje ležemo in počakamo, da se spusti mrak. Če nam uspe, da se prebijemo na južno stran, bo vse v redu.«

»Morali bi streljati na nas vse, da dokažejo, da so prvikrat imeli prav,« je rekel Bonello. »Ne mislim jih izzivati.«

»Poskušajmo najti kak prostor, kjer bomo lahko legli, in sicer čim bliže Vidmu, potem pa se v mraku prebijemo.«

»Torej pojdimo,« je rekel Bonello.

Šli smo po severni strani nasipa. Ozrl sem se. Aymo je ležal v blatu, obrnjen proti nasipu. Bil je videti čisto droben, roke je imel popolnoma ob telesu, z ovijačami omotane noge in blatni čevlji so se tiščali skupaj, čez obraz pa je imel čepico. Bilo je videti, da je zares mrtev. Deževalo je. Imel sem ga rad kakor vsakogar izmed ljudi, ki so mi bili blizu. Njegove dokumente sem imel v svojem žepu in bil sem odločen, da bom pisal njegovi družini.

V polju pred nami se je prikazala kmečka hiša. Okoli nje so bila drevesa, gospodarska poslopja pa so stala tik ob hiši. V drugem nadstropju je bil balkon, ki so ga podpirali stebri.

»Bolje bo, da se držimo nekoliko narazen,« sem rekel. »Jaz pojdem naprej.«

Napotil sem se proti kmečki hiši. Čez polje je peljala steza.

Ko sem šel čez polje, sem vedel samo to, da je bil nekdo streljal na nas z dreves pri kmečki hiši ali pa iz same hiše. Stopal sem proti njej in se pazljivo ogledoval.

Balkon v drugem nastropju je bil obrnjen proti skednju in med stebri je štrlelo ven seno. Dvorišče je bilo tlakovano s kamnitimi ploščami in z vseh dreves je curljala voda. Tu je bil velik, prazen voz na dve kolesi in z ojnicama, štrlečima v dežju navzgor.

Prišel sem na dvorišče, stopil čezenj in se ustavil pod balkonom. Hišna vrata so bila odprta in stopil sem noter. Za mano sta prišla Bonello in Piani.

V hiši je bilo mračno. Vrnil sem se v kuhinjo. Na velikem odprtem ognjišču je bil pepel od ognja. Nad pepelom so viseli lonci, toda bili so prazni. Gledal sem okoli sebe, vendar nisem mogel najti ničesar za pod zob.

»Lahko bi ležali na skednju,« sem rekel. »Misliš, da boš našel kaj jedače, Piani, in da boš lahko prinesel gor?«

»Pogledal bom,« je odvrnil Piani.

»Tudi jaz bom pogledal,« je rekel Bonello.

»Prav,« sem dejal. »Jaz bom stopil gor in si ogledal skedenj.«

Našel sem kamnite stopnice, ki so vodile gor iz hleva, ki je bil spodaj. Hlev je v dežju dišal suho in prijetno. Živine ni bilo več in po vsej verjetnosti so jo odpeljali, ko so odhajali. Skedenj je bil do polovice poln sena. Na strehi sta bili dve okni. Eno je bilo zaprto z deskami, drugo pa je bila majhna odprtina, ki je gledala proti severu. Tu je bila tudi odprtina, skozi katero so lahko metali seno živini. Čez odprtino so bile položene grede do tal, kjer so se ustavljali vozovi, ko so dovažali seno, ki so ga spravljali gor.

Poslušal sem dež, ki je padal po strehi, in vonjal seno, potem pa sem se spustil dol. Tu je prijetno zavdajalo po suhem hlevskem gnoju. Če smo odmaknili desko, smo lahko skozi okno, ki je bilo obrnjeno na jug, gledali dol na dvorišče. Drugo okno pa je bilo obrnjeno na polje proti severu. Lahko bi se spustili z vsakega okna na streho in potem na tla ali pa zlezli skozi odprtino za seno, če ne bi mogli uporabiti stopnic. To je bil velik skedenj in če bi slišali, da se kdo bliža, bi se lahko skrili v senu.

Zdelo se mi je, da je to dober prostor. Bil sem prepričan, da se bomo lahko prebili proti jugu, če ne bodo streljali na nas. Bilo je nemogoče, da bi tu bili Nemci. Ti so prihajali s severne strani po cesti proti Čedadu. Niso se mogli bližati z juga. Italijani so bili nevarnejši. Bili so skoz in skoz prestrašeni in so streljali na vse, kar koli so zagledali.

Zadnjo noč med umikom smo slišali praviti, da je tod mnogo Nemcev v italijanskih uniformah, pomešanih z Italijani, ki so se umikali proti severu. Tega nisem verjel. Bila je pač ena izmed tistih novic, kakršne je v vojni vselej slišati.

Šlo je pač za eno izmed tistih reči, kakršne sovražnik vselej počne. Ni bilo znano, da bi kdo v nemški uniformi hodil čez in delal zmedo. Morda so kaj takega počeli, vendar ni bilo verjetno. Nisem verjel, da bi bili Nemci storili kaj takega. Nisem verjel, da bi jim to bilo potrebno. V našem umiku ni bilo treba delati zmed. Saj je zaradi ogromnosti armade in majhnega števila cest nastajala zmeda že sama po sebi. Nihče ni dajal nikakih ukazov, kaj šele Nemci. Vendar so streljali na nas namesto na Nemce. Ubili so Ayma.

Seno je prijetno dišalo in če je človek ležal v njem na skednju, je pozabil na vsa leta, ki so minila pred tem. Ležali smo v senu, kramljali in z zračno puško streljali na vrabce, če so se prikazali v trikotniku, izrezanem visoko zgoraj na zidu skednja.

Skednja zdaj ni bilo več in nekega leta so ljudje posekali gozdove, da so tam, kjer je poprej bila gošča, ostali samo panji, posušene veje in požgano protje. Nazaj ni bilo mogoče. Kaj bi se zgodilo, če ne bi šli naprej? Nikoli ne bi prišli v Milano. In kaj bi se zgodilo, če bi se vrnili v Milano?

Na severu proti Vidmu sem slišal streljanje. Razpoznaval sem ogenj iz mitraljezov. Ni bil topovski ogenj. To je že nekaj pomenilo. Gotovo so vzdolž ceste privlekli nekaj čet.